

Fakta för förändring

Så ser svenskiranernas
livsförhållanden ut

Om Stiftelsen The Global Village

Stiftelsen The Global Village är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden organisation, vars ändamål är att stärka delaktigheten, demokratin och gemenskapen i samhället, i synnerhet i socioekonomiskt utsatta områden. Vi vill ha en lösningsorienterad diskussion om förbättrad integration.

All vår verksamhet utgår från drivkraften att bidra till en socialt hållbar samhällsutveckling i Sverige. Bland FN:s 17 globala mål fokuserar vi på särskilt delmål 10.2: att möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir **inkluderade** i det **sociala, ekonomiska** och **politiska livet**.

Vi strävar efter att öka inkluderingen i alla delar av samhället genom att knyta samman det etablerade samhället och utanförskap, innerstad och ytterstad, centrum och periferi. Vi fokuserar på att främja öppenhet och bygga konstruktiva dialoger mellan samhällsaktörer.

Vi är övertygade om att forskning och vetenskap är en grundbult i samhället och därför presenterar vi årligen olika rapporter för att bidra till en lösningsorienterad integrationsdebatt i Sverige.

Vi tror också på att främja möten mellan människor. Därför anordnar vi bland annat en filmfestival, seminarier, nätverksträffar och en politikervecka – Järvaveckan.

Vi tror att lösningarna på dagens och framtidens stora utmaningar kräver delaktighet från olika samhällsaktörer och därför uppmuntrar vi tvärsektoriella samarbeten med den offentliga sektorn, näringslivet, civilsamhället och medborgarna.

Stiftelsen The Global Village finansieras av privata donationer, kommunala bidrag samt gåvor från företag och stiftelser.

Vårt syfte

Den största likheten mellan människor är att vi alla är olika. Det är på den människosynen som målen om social hållbarhet och inkludering ytterst vilar.

Vårt syfte är att bidra till ett samhälle där mångfalden är en allmänt erkänd styrka. Ett samhälle där alla kan vara med och påverka samhällsutvecklingen.

Vi ska bidra till att mångfalden på arbetsmarknaden, i boendet och i skolan skapar möjligheter och inte begränsningar. Vi ska bidra till att fler röster blir hörda så att fler perspektiv blir kända. Vi ska bidra till mer nyfikenhet, respekt och empati hos människor i Sverige, där var och en har möjlighet att påverka sin egen framtid.

Vår övertygelse

Vår övertygelse är att vägen dit måste inbegripa öppna samtal som vilar på kunskap om det svenska samhället och som bygger på respekt för varandra. Denna övertygelse ligger till grund för all vår verksamhet. Vi tror på öppenheten som vägen framåt.

Vår roll

Vår roll är att vara en kraft för brobyggande och ny kunskap. Som stimulerar människor att vidga perspektiven i samhällsfrågor och utveckla sin syn på sig själva och andra. Ett brobyggande som uppmuntrar samarbete i nästa led.

Vår verksamhet utgår från tre inriktningar. Tillsammans ska de bidra till långsiktig förändring:

Vi organiserar mötesplatser för öppna samtal. **Möjliggörare** för människor att mötas över alla gränser.

Vi initierar och sprider ny kunskap som ger nödvändiga insikter om det svenska samhället för upplysta samtal och offentlig debatt. **Experter** dit man vänder sig för att få nya insikter.

Vi genomför egna aktiviteter som stöder enskilda människor i sin utveckling genom att upptäcka nya verkligheter och därmed kunna bryta barriärer. Så är vi **förändringsagenter** som förverkligar förnyelse.

Tack till våra finansiärer och uppgiftslämnare.

Rapporten har tagits fram av Stiftelsen The Global Village med stöd av **Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse** och **Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond**. Den var möjlig att genomföra tack vare faktauppgifter från Statistikmyndigheten SCB.

Läs mer om oss på www.theglobalvillage.se

Genom rapportserien **Fakta för förändring** önskar vi ge en bättre förståelse för förutsättningarna för svenska medborgare som är utrikes födda och deras barn som är födda i Sverige.

Därför gör vi en rapportserie om just dessa sex länder

Sverige har förändrats de senaste 20 åren. Antalet utrikes födda har fördubblats på 20 år och andelsmässigt, i procent av hela befolkningen, ökat från 11 till 20 procent.

I dag bor två miljoner utrikes födda i Sverige. 56,6 procent av de utrikesfödda i Sverige är utomeuropeiskt födda. En stor majoritet av dessa utomeuropeiskt födda kommer från den asiatiska (68,4 %) och den afrikanska (20,2 %) kontinenten.

Människor från **Somalia, Eritrea och Etiopien** utgör mer än hälften av den afrikanska gruppen (59,5 %) medan medborgare från **Syrien, Irak och Iran** utgör mer än hälften av den asiatiska gruppen (53,4 %).

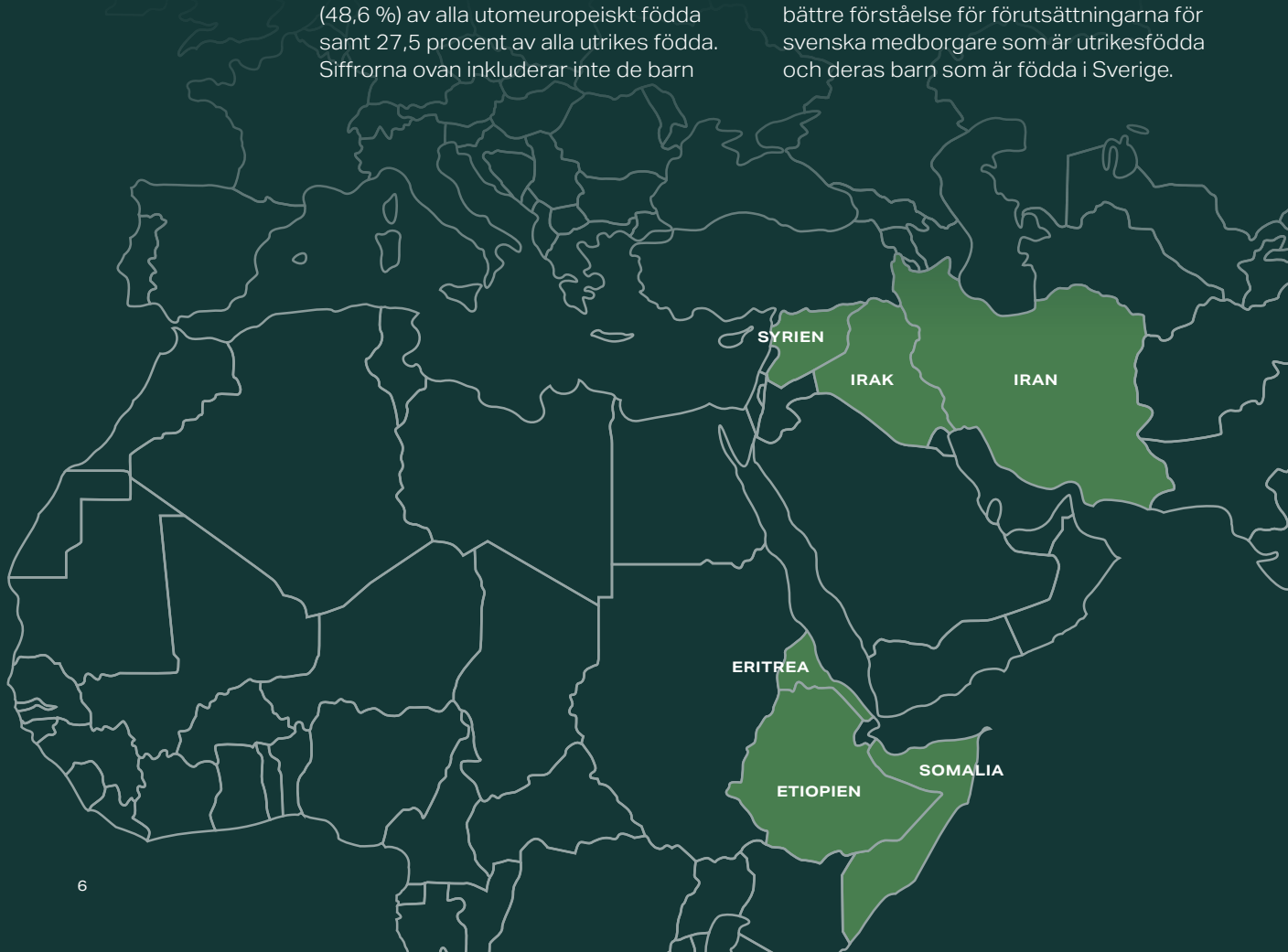
Dessa sex länder utgör nästan hälften (48,6 %) av alla utomeuropeiskt födda samt 27,5 procent av alla utrikes födda. Siffrorna ovan inkluderar inte de barn

som är födda i Sverige med en eller bägge föräldrar från länderna.

Men de utrikesfödda är inte en homogen grupp. De utrikesföddas bakgrund och förutsättningar varierar mycket och det samma gäller andra generationens invandrare, det vill säga den generation som föds i Sverige men vars föräldrar har kommit till Sverige som invandrare.

Fakta för förändring är en rapportserie där vi belyser situationen för olika invandrargrupper med hjälp av fakta som tagits fram av Statistikmyndigheten SCB. Rapportserien består av sex fristående rapporter. De länder som har valts ut är de länder i Afrika och Asien varifrån det har kommit flest människor till Sverige.

Genom rapportserien önskar vi ge en bättre förståelse för förutsättningarna för svenska medborgare som är utrikesfödda och deras barn som är födda i Sverige.

Varför ger vi ut den här rapporten?

Integration lär bli en av riksdagsvalets mest omdiskuterade ämnen. Det har redan gjorts politiska utspel om språkkrav, återvandring och arbetsmarknadsinsatser. Och integration/invandring hamnade på plats tre när Novus inför valet listade vilka frågor som ansågs vara viktigast bland väljarna. Att frågan berör så mycket är inte särskilt konstigt eftersom det bor två miljoner utrikesfödda personer i Sverige. Och eftersom det skiljer sig kraftigt åt i vilken grad dessa nya svenskar har lyckats komma in i det svenska samhället. Det har tidigare utgåvor i den här rapportserien om bland annat svensksomalier och svenskirakier tydligt visat.

I den här rapporten har vi fokuserat på just svenskiranierna, den invandrargrupp av de vi skrivit om som kanske bäst lyckats – eller getts möjlighet – att integrera sig i det svenska samhället. Svenskiranska skolelever som är födda i Sverige klarar exempelvis skolan i högre utsträckning än samtliga elever i Sverige.

Och lägre andel svenskiranier som var födda i Sverige är arbetslösa än bland hela befolkningen i Sverige. Andelen som bor i bostadsrätt är dessutom högre än i befolkningen i sin helhet. Vad beror det här på? Vad kan dra för lärdomar av svenskiraniernas skolresultat, boendesituation och arbetslöshetstal?

Med hjälp av fakta och ny kunskap likt den här vill vi skapa förutsättningar för en bättre dialog med politiker, myndigheter, näringsliv, civilsamhället, majoritetssamhället och givetvis de människor som är berörda. För att kunna diskutera frågan och för att kunna ta tag i utmaningarna måste vi ta reda på hur verkligheten faktiskt ser ut. Och inte minst våga prata om utmaningarna – och möjligheterna.

Ahmed Abdirahman

vd och grundare,
Stiftelsen The Global Village

Om Iran

Geografi

Iran är ungefär tre och en halv gånger så stort som Sverige. Landet består av höga berg och stora ökenområden. I centrala Iran finns en högplatå med stora saltträsk och stenöknen. Platån omges av bergskedjor. I norr dominerar en vidsträckt saltöken, Dasht-e Kavir, och i söder sten- och sandöknen Dahst-e Lut.

Den största bergskedjan är Zagros, som sträcker sig från landets nordvästra hörn mot sydöst längs hela kusten mot Persiska viken. Zagros har toppar på över 4 000 meter. Landets högsta berg, den vilande vulkanen Damavand (Demavend) nordöst om Teheran, är över 5 600 meter hög.

Jordbävningar är vanliga i Iran, också skalv med stor magnitud. Både 1990 och 2003 förekom kraftiga jordbävningar som gjorde många människor hemlösa.

Iran har flera salthaltiga sjöar utan utflöden. Störst är Urmiasjön längst upp i nordväst. Även Kaspiska havet är en sådan sjö.

Folkmängd

År 2020 var Irans folkmängd nästan 84 miljoner invånare. Landet har en ung befolkning, nära hälften av invånarna är under 30 år, men den andelen minskar. Varje år lämnar ett par hundra tusen unga och oftast välutbildade iranier landet. Samtidigt har Iran på grund av konflikter i grannländerna varit en av världens största flyktingmottagare. De flesta av flyktingarna har varit afghaner men också – under Saddam Husseins regim 1979–2003 – irakiska shiamuslimer och kurder. Enligt UNHCR bodde det år 2019 närmare en miljon flyktingar i Iran varav 950 000 afghaner. Många afghaner har levt i Iran i generationer och av de Iranfödda som omfattas av vår rapport kan det finnas även afghaner.

Språk

Irans officiella språk är persiska (farsi). Till de iranska språken hör också kurdiska, baluchiska och luri. Azerierna och turkmenerna talar turkiska språk medan arabiska är modersmål för befolkningen i Khuzestan¹.

Etniska grupper

Historiskt sett har perserna varit tongivande i samhället. Azerier (azerbajdzjaner), som är ett turkfolk, utgör troligen omkring en femtedel av invånarna och bor främst i nordväst. Kurderna återfinns längs gränsen mot Turkiet och norra Irak, främst i provinsen Kordestan. Ett par procent av befolkningen är araber. De dominerar i den oljerika provinsen Khuzestan i sydväst. Bland övriga mindre folkgrupper märks turkmener, balucher, lurer och qashqaijer.

Det politiska systemet

En rad stora riken har uppstått och fallit i det som i dag är Iran sedan runt 3000 före Kristus. Den arabiska erövringen på 600-talet efter Kristus förde islam till området.

På 1700-talet ockuperades delar av det dåvarande Persien av turkar, och hundra år senare kom ryssar och briter. Efter första världskriget kom Pahlavi-dynastin till makten, och shahen började modernisera landet. Efter beslut i parlamentet om att nationalisera oljeindustrin genomfördes en militärkupp där premiärministern avsattes 1953, och shahen blev enväldshärskare. Han satsade på modernisering men de flesta iranier förblev fattiga. En växande opposition samlade vänsteranhängare och religiösa krafter, och 1979 störtades shahen. Ayatolla Ruhollah Khomeini blev därefter ledare för en islamisk "gudsstat" med liten plats för oliktkänkande. Ett förödande krig rasade mot Irak 1980–1988. Under 2000-talet har sanktioner riktats mot Iran på grund av misstankar om att landet försöker utveckla kärnvapen.

Iran har sedan 1979 en författning som bygger på revolutionsledaren ayatolla Ruhollah Khomeinis idéer om stat baserad på religiösa grunder, en gudsstat. Islams lagar, sharia, utgör grunden för den iranska lagstiftningen och de religiösa domstolarna.

En religiös makthierarki har det avgörande inflytandet. Det finns också folkvalda politiska organ även om Iran inte har demokratiska val i västerländsk mening. Denna "gudsstat" saknar motsvarighet i världen. För att befästa makten har regimen förföljt oliktkänkande grupper.

Konflikter och oroligheter

Efter en militärkupp där premiärministern avsattes 1953 blev shahen enväldshärskare. Shahen inledde en reform med ökad undervisning och ökade rättigheter för kvinnor, men de flesta iranier förblev fattiga. En växande opposition samlade vänsteranhängare och religiösa krafter, och 1979 störtades shahen. Ayatolla Ruhollah Khomeini blev därefter ledare för en islamisk "gudsstat" med liten plats för oliktkänkande. Ett förödande krig rasade mot Irak 1980–1988. Under 2000-talet har sanktioner riktats mot Iran på grund av misstankar om att landet försöker utveckla kärnvapen.

På flykt

Efter den iranska revolutionen 1979 och islamiseringen av det iranska samhället har den absolut största delen av dem som invandrat till Sverige från Iran varit flyktingar som sökt skydd undan den politiska och sociala förföljelse som den Islamiska republikens makthavare utövar. En del pojkar och unga män kom också till Sverige som desertörer under Iran–Irak-kriget på 1980-talet.

Under flyktingkrisen 2015 sökte 4 560 iranska medborgare asyl i Sverige. Av dem beviljades 2 271 uppehållstillstånd. Bland 2015 års asylsökande fanns också minst 10 000 ensamkommande barn som hade afghanskt medborgarskap men var upp vuxna i Iran. De flesta av dem fick avslag på asylansökan.

INNEHÅLL

Om Stiftelsen The Global Village	3
Om rapporten	6
Förord	7
Om Iran	8
Så gjorde vi rapporten	11
Sammanfattning av rapporten	12
Kapitel 1 Demografi och boende	14
Svenskiraniers levnadsförhållanden - första och andra generationen	16
Svenskiranier i Sverige	18
Vistelsetid i Sverige	24
Grund för bosättning	28
Medborgarskap	30
Valdeltagande	34
Hushållstyper	37
Civilstånd	39
Boende – olika upplåtelseformer	41
Boende – boarea	43
Kapitel 2 Utbildning	44
En välutbildad invandrargrupp med goda skolresultat	46
Betyg årskurs 6	47
Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram	50
Behörighet till gymnasieskolans högskoleförberedande program	55
Intervju med <i>Nahid Heydari</i>	57
Examen från gymnasiet – fyra år efter påbörjade studier	58
Den vuxna befolkningens utbildningsnivå	64
Den vuxna befolkningens utbildningsinriktning	67
Kapitel 3 Arbete och företagande	70
Ökande andel förvärvsarbetande	72
Förvärvsarbetande i åldern 20–64 år	73
Anställda eller företagare?	76
Operativa företagsledare	78
Privat näringsliv eller offentlig sektor?	80
Branscher	84
Öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder	87
Långtidsarbetslöshet	92
Kapitel 4 Inkomster och ekonomi	94
Mer jämställda villkor än i befolkningen	96
Nettoinkomst	96
Medianinkomst	100
Inkomstslag	102
Personer helt utan inkomst eller ersättningar	108
Låg ekonomisk standard	111
Långvarigt låg ekonomisk standard	116
Långvarigt ekonomiskt bistånd	122
Låg inkomststandard	124
Andelen självförsörjande	126
Sammanfattning på engelska	130
Sammanfattning på persiska	132
Statistiska källor	134
Övriga källor och definitioner	135

Så gjorde vi rapporten

Rapporten innehåller en sammanställning av fakta från Statistikmyndigheten SCB. Stiftelsen The Global Village har låtit SCB ta fram statistik om de personer i Sverige som har sitt ursprung i Iran. I rapporten kallar vi dessa personer svenskiranier och med det menas personer folkbokförda i Sverige som antingen själva är födda i Iran eller som är födda i Sverige med minst en förälder född i Iran. Den förstnämnda gruppen kallar vi ibland Iranfödda svenskiranier medan den andra gruppen benämns svenskfödda svenskiranier.

Stiftelsen The Global Village har låtit SCB ta fram statistik om de personer i Sverige som har sitt ursprung i Iran.

Statistiken från SCB har studerats noga och ett urval av intressanta data presenteras i denna rapport – i form av diagram och texter. Rapporten innehåller fyra kapitel med statistik och fakta inom följande områden:

- Demografi och boende
- Utbildning
- Arbete och företagande
- Inkomster och ekonomi

Det tar tid för SCB att samla in och sammanställa all statistik, varför det är omöjligt att ta fram helt dagsaktuella siffror. Statistiken i rapporten kommer huvudsakligen från 2018 eller 2019. Naturligtvis kan statistiken ha förändrats fram till våren 2022, då denna rapport publiceras. Men statistiken är oftast så tydlig att vi ändå bedömer att man ofta och approximativt kan tala om hur det ser ut i dag – även om siffrorna alltså har några år på nacken. Det är också intressant att studera utvecklingen över tid, och därför presenterar vi genomgående fakta från 2013 eller 2014 för att se utvecklingen under de nästkommande fem-sex år.

Rapporten skrevs och producerades sommaren och hösten 2022.

I rapporten redovisas fakta om gruppen svenskiranier – ibland även nedbruten på undergrupper – samt en jämförelsepopulation som består av samtliga individer i befolkningen i Sverige i relevant åldersgrupp. I vissa delar har statistik hämtats direkt från Statistiska centralbyråns tabelldata-bas. Jämförelser görs där mellan exempelvis personer med svensk kontra utländsk bakgrund. Det förekommer även jämförelser helt baserade på födelse-land. I samtliga fall har populationerna definierats tydligt i texten.

Svenskiranier

– en välutbildad och ofta relativt väletablerad grupp

Demografi

Svenskiranier är den tredje största asiatiska invandrargruppen i Sverige och i slutet av år 2019 fanns närmare 120 000 folkbokförda personer med iranskt ursprung i Sverige. Det handlar om personer som antingen själva är födda i Iran eller som är födda i Sverige med minst en förälder född i Iran. Antalet personer med iranskt ursprung som var folkbokförda i Sverige hade mellan år 2013 och 2019 ökat med 22 000 personer. Knappt 13 000 hade migrerat till Sverige mellan dessa år och 9 000 personer föddes i Sverige som barn till en eller två personer födda i Iran. År 2019 var två tredjedelar av alla svenskiranier i Sverige födda i Iran och en tredjedel var född i Sverige. Bland de Iranfödda var en majoritet 35 år eller äldre medan en majoritet av de Sverigefödda var 34 år eller yngre.

Vistelsetid och grund för bosättning

En stor andel av de Iranfödda har vistats i Sverige i mer än 20 år. De har ofta kommit hit som ett resultat av konflikter i sitt hemland under 1980- och 1990-talen men det har också under åren därefter invandrat personer från Iran med en topp på omkring 4 000 personer under 2017. I genomsnitt hade år 2018 en person med iranskt ursprung varit i Sverige 19 år. Drygt hälften av svenskiraniererna har kommit till Sverige som flyktingar och 35 procent har kommit som anhöriga.

Medborgarskap och valdeltagande

Tre fjärdedelar av svenskiraniererna hade år 2019 ett svenskt medborgarskap. Den totala andelen Iranfödda som hade ett svenskt medborgarskap var hög jämfört med andra länder som personer flytt ifrån. Detta kan

bero på att de flesta hade en relativt lång vistelsetid.

Bland samtliga svenskiranier som var röstberättigade i valet år 2018 röstade ungefär 78 procent. Det är en hög andel, högre än bland landets samtliga röstberättigade med utländsk bakgrund (76 procent).

Boende

Relativt många svenskiranier bor i en äganderätt/eget småhus (26 procent) eller i en bostadsrätt (31 procent). Andelen som bor i bostadsrätt är därmed högre än i befolkningen i sin helhet och iranierna skiljer sig i detta hänseende från många större invandrargrupper i Sverige, som generellt har en lägre andel boende i bostadsrätt.

65 procent av iranierna i Sverige bor i storstäder eller storstadsnära kommuner, och andelen som bor i bostadsrätter eller småhus är hög även om vi bara tittar på dessa svenskiranier. 60 procent av svenskiraniererna i storstadsområden bor i en bostad som de eller en familjemedlem själva äger, det vill säga ett småhus eller en bostadsrätt.

År 2019 bodde ungefär 13 procent av Iranfödda svenskiranier i utsatta områden.

Skolresultat bland barn och unga

78 procent av svenskiranska elever fick i årskurs 6 godkända betyg i engelska, matematik och svenska eller svenska som andra språk. Det är lite lägre än samtliga elever i Sverige där 82 procent fick ett godkänt betyg i alla dessa tre ämnen år 2019.

Bland de inrikes födda svenskiraniererna var dock andelen högre än bland elever i stort, 83 procent.

Bland alla avgångselever från årskurs 9 i Sverige våren år 2019 hade 85 procent ett slutbetyg som gav dem behörighet att söka in

på något av gymnasiets olika yrkesprogram. Bland svenskiranier var den andelen 78 procent. Även här presterade de inrikes födda svenskiranierna bättre än samtliga avgångselever i Sverige. 89 procent av de inrikes födda svenskiranska eleverna gick ut grundskolan med behörighet att söka in på något av gymnasiets olika yrkesprogram.

Utbildning bland den vuxna befolkningen

Svenskiranier i Sverige har en hög utbildningsnivå och detta gäller oavsett födelse-land. Bland de Iranfödda är andelen eftergymnasialt utbildade lägre än bland de Sverigefödda. 53,1 procent av de Iranfödda hade en eftergymnasial utbildning, vilket är högre än i hela befolkningen i Sverige. Bland de Sverigefödda är siffran 60,7 procent.

Andelen svenskiranier utbildade inom olika inriktningar skiljde sig inte märkbart från hela den svenska befolkningen mellan 25 och 64 år. Den vanligaste utbildningsinriktningen var teknik och tillverkning, följt av allmän utbildning både för svenskiranier och i hela befolkningen.

Arbete och företagande

68 procent av alla svenskiranier i åldern 20 till 64 år hade ett arbete. I hela befolkningen i Sverige var motsvarande andel nästan 80 procent.

Andelen förvärvsarbete hade ökat betydligt mellan åren 2013 och 2018. Det här gällde både gruppen utrikes födda och bland de Sverigefödda. Ökningen bland de Iranfödda var omkring 6,5 procentenheter medan ökningen bland de Sverigefödda var större, närmare 11 procentenheter.

Arbetslöshet

År 2018 var knappt 11 procent av alla svenskiranier arbetslösa. Om vi jämför med andelen arbetslösa i hela befolkningen i Sverige samma år var den andelen knappt 6 procent. Inom den svenskiranska gruppen var andelen arbetslösa bland personer som är födda i Iran betydligt högre än andelen bland personer som är födda i Sverige med minst en förälder född i Iran, 12 procent att jämföra med 4 pro-

cent. De svenskiranier som var födda i Sverige var år 2018 arbetslösa i lägre utsträckning än i hela befolkningen i Sverige.

Inkomster

Svenskiranier som förvärvsarbetar har i regel något lägre inkomstnivåer än genomsnittet för samtliga förvärvsarbetande i Sverige. Omkring 22 procent av svenskiranierna hade år 2018 en nettoinkomst om upp till 200 000 kronor. Detta var en något större andel än bland alla förvärvsarbetande i Sverige som helhet där 17 procent hade så pass låg nettoinkomst. En genomsnittlig förvärvsarbetare i Sverige tjänar drygt 10 000 kronor mer per år än vad en genomsnittlig förvärvsarbetande svenskiransk person gör.

Svenskiranier ligger alltså strax under hela befolkningen inkomstmässigt men medan den genomsnittliga inkomsten i befolkningen i sin helhet ökade med 13 procent mellan åren ökade den med 17 procent bland svenskiranierna. Skillnaderna i inkomstnivå mellan könen i den svenskiranska befolkningen var mindre än i befolkningen i sin helhet.

Utan inkomster

2019 hade en fjärdedel av svenskiranierna en låg ekonomisk standard. I hela befolkningen i Sverige har andelen med låg ekonomisk standard ökat med cirka 10 procent mellan 2013 och 2019, från närmare 14 till drygt 15 procent. Bland svenskiranska hushåll ser vi en motsatt utveckling där andelen minskat från närmare 26 till närmare 24 procent. En långvarigt låg standard hade 16 procent av de svenskiranska hushållen.

År 2019 bodde 3,8 procent av samtliga svenskiranier i hushåll som långvarigt erhållit ekonomiskt bistånd. Det var ungefär dubbelt så stor andel som i hela befolkningen i Sverige där motsvarande andel var mindre än 2 procent, men jämfört med de andra invandrargrupperna i denna rapportserie är detta en låg andel. Andelen svenskiranier med långvarigt ekonomiskt bistånd minskade mellan 2013 och 2019, från 5,4 till 3,8 procent vilket innebär en minskad andel om 30 procent under den aktuella sexårsperioden.

Demografi och boende

Vid årsskiftet 2019–2020 var Sveriges befolkning drygt 10,3 miljoner personer. Det är en kraftig ökning sedan 2000-talets början. På kort tid har vi blivit 1,5 miljoner fler invånare, en ökning med drygt 16 procent. Det har fötts fler personer än vad som har avlidit, men det som har bidragit mest till befolkningsökningen i Sverige är att fler utrikesfödda har bosatt sig i Sverige samtidigt som färre personer har flyttat ut från landet.

Hur lever första och andra generationens svenskanier i Sverige?

För drygt 20 år sedan, år 2000, hade 14,5 procent av Sveriges befolkning en utländsk bakgrund¹. Nitton år senare (år 2019) hade den här andelen ökat till 25,5 procent. Och tittar vi enbart på utrikesfödda personer var 11,3 procent av befolkningen i Sverige år 2000 född i ett annat land än Sverige. År 2019 hade denna andel ökat till 19,6 procent.

Det bor i dag alltså nästan två miljoner invånare i Sverige som är födda i ett annat land. Men dessa utrikesfödda är inte en homogen grupp. 56,6 procent av de utrikes födda i Sverige är födda utanför Europa. Och utav dessa utomeuropeiskt födda kommer en stor majoritet ifrån den asiatiska (68,4 procent) och den afrikanska (20,2 procent) kontinenten. Människor från Somalia, Eritrea och Etiopien utgör mer än hälften av den afrikanska gruppen (59,5 procent), medan personer från Syrien, Irak och Iran utgör mer än hälften av den asiatiska gruppen (53,4 procent). Sammantaget kommer nästan hälften (48,6 procent) av alla utomeuropeiskt födda och 27,5 procent av alla utrikes födda i Sverige från något av dessa sex länder. I siffrorna ovan ingår inte de barn som är födda i Sverige med en eller bägge föräldrar från länderna.

Genom tiderna har människor migrerat till

Sverige från många olika delar av världen. Ifrån vilka länder invandrarna kommer har varierat mycket över tid, och det finns en mängd olika förklaringar till varför människor väljer att lämna sitt eget hemland för att emigrera till Sverige. Viktiga förklaringar är krig, våld, förföljelser och etniska eller religiösa konflikter i det egna landet. Människor som upplevt detta söker sig till Sverige för att uppleva trygghet och säkerhet. Andra skäl till att lämna det egna hemlandet och flytta till Sverige kan vara att man hoppas att det ska leda till ökade möjligheter vad gäller att få ett arbete och bättre ekonomi. Vissa flyttar också för att studera i ett nytt land. När invandringen till ett land – från ett visst land eller en viss region/stad – pågått under en tid ökar också helt naturligt en annan typ av invandring, nämligen anhängig invandringen. Det vill säga att människor flyttar till ett land där deras familjemedlemmar och släktingar redan bor.

Iranier är en av de större etniska minoritetsgrupperna som bor i Sverige. Enligt Statistiska centralbyrån var år 2020 iranier den femte största gruppen utrikesfödda i Sverige.

År 1980 fanns i Sverige drygt 3 000 invånare födda i Iran. Tio år senare, år 1990, hade antalet ökat till drygt 40 000 och

ytterligare omkring tio år senare, år 2000, bodde drygt 50 000 personer som var födda i Iran i Sverige. En stor del av de Iran-födda i Sverige har, till skillnad från flera andra grupper av utrikesfödda, bott här under en lång tid vilket kommer att återspeglas i rapporten.

Den stora ökningen av antalet iranier i Sverige under 1980-talet beror dels på den iranska revolutionen år 1979 som innebar en islamisering av det iranska samhället med politiska och sociala förföljelser som följd, dels på Iran-Irakkriget där framför allt unga pojkar lämnade Iran för att slippa ta värvning. Efter Iran-Irakkrigets slut har förföljelsen av oppositionella fortsatt och till följd av detta har iranier fortsatt fly sitt hemland för att bland annat bosätta sig i Sverige.

I det här inledande kapitlet har grundläggande fakta om personer med iranskt ursprung i Sverige sammanställts. Kapitlets tema är demografi och boende, och den svenskiranska gruppen invånare i Sverige beskrivs utifrån bland annat åldersstruktur, medborgarskap och vistelsetid i Sverige. Vi belyser också svenskiraniernas boendesituation genom jämförelser med den svenska befolkningen i sin helhet vad gäller hushållstyper och vilken typ av upplåtelseform som är vanligast.

I de allra flesta fall jämförs statistiken som beskriver svenskiraniernas situation med hela den befolkning som finns i Sverige. På det sättet kan vi ge en bild av svenskiraniernas liv och villkor relaterat till befolkningen i stort.

Iranier är en av de större etniska minoritetsgrupperna som bor i Sverige. Enligt Statistiska centralbyrån var år 2020 iranier den femte största gruppen utrikesfödda i Sverige.

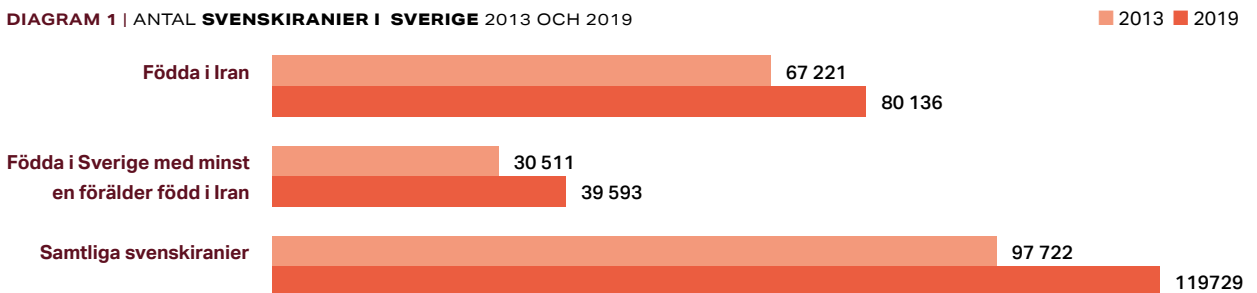
Svenskiranier i Sverige

Vi inleder med att beskriva demografin hos de personer som bor i Sverige, som är folkbokförda här och som har ett iranskt ursprung. Demografi är vetenskapen om befolkningens fördelning, storlek och sammansättning – och den kan se olika ut beroende på avgränsning av denna befolkning – sett till bland annat ålder, kön och födelseland². Svenskiranier är den tredje största asiatiska invandrargruppen i Sverige och i slutet av år 2019 fanns närmare 120 000 folkbokförda personer med iranskt ursprung i Sverige. Det handlar om personer som antingen själva är födda i Iran eller som är födda i Sverige med minst en förälder född i Iran. I denna rapport kallar vi dem framöver för svenskiranier. Den största gruppen invandrare från Asien till Sverige är syrier och den näst största är irakier. Det har publicerats rap-

porter i samma serie som denna om båda dessa grupper, där svensksyrier och svenskirakier i Sverige beskrivs.

Antalet personer med iranskt ursprung som var folkbokförda i Sverige hade mellan år 2013 och 2019 ökat med 22 000 personer. Knappt 13 000 hade migrerat till Sverige mellan dessa år och 9 000 personer föddes i Sverige som barn till en eller två personer födda i Iran. År 2019 var två tredjedelar av alla svenskiranier i Sverige födda i Iran och en tredjedel var födda i Sverige. Procentuellt hade gruppen födda i Iran ökat med 20 procent mellan år 2013 och 2019 medan de svenskfödda hade ökat med 30 procent och gruppen i sin helhet hade ökat med drygt 22 procent. Diagram 1 beskriver hur antalet svenskiranier har förändrats mellan åren 2013 och 2019.

DIAGRAM 1 | ANTAL SVENSKIRANIER I SVERIGE 2013 OCH 2019

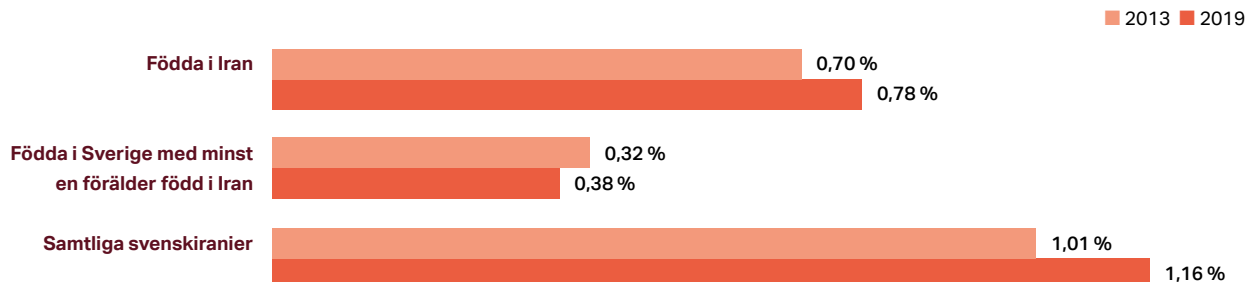
Vi kan också räkna om de absoluta befolkningstalen i diagram 1 till andelar i procent av hela den svenska befolkningen (drygt 10,3 miljoner invånare).

Denna procentuella fördelning beskrivs i diagram 2. Där ser vi att svenskiranier år 2019 utgjorde 1,16 procent av den totala befolkningen i Sverige – en ökning från 1,01 procent sex år tidigare. Vi ser också i diagram 2 att ökningen av svenskiranier sett till andelar av befolkningen både har bestått av utrikesfödda och födda i Sverige, det vi kallar andragenerationens invandrare. Många svenskiranier som är födda i Sverige var år 2019 under 15 år men nästan lika många var mellan 16 och 34 år. Svenskiranier skil-

jer sig i detta avseende från de övriga etniska grupperna som beskrivits i rapportserien. De utrikes födda har varit i Sverige under lång tid och de Sverigefödda har hunnit bli unga vuxna. Många kom till Sverige under 1980-talet och har här blivit föräldrar till barn som hunnit upp i gymnasieålder eller äldre. Invandrare från många andra länder har kortare tid i Sverige och de inrikes födda är yngre.

Födda i Iran utgjorde 0,78 procent av Sveriges totala befolkning år 2019 och födda i Sverige med förälder född i Iran utgjorde samma år 0,38 procent av befolkningen totalt.

DIAGRAM 2 | ANDEL SVENSKIRANIER AV HELA BEFOLKNINGEN I SVERIGE 2013 OCH 2019

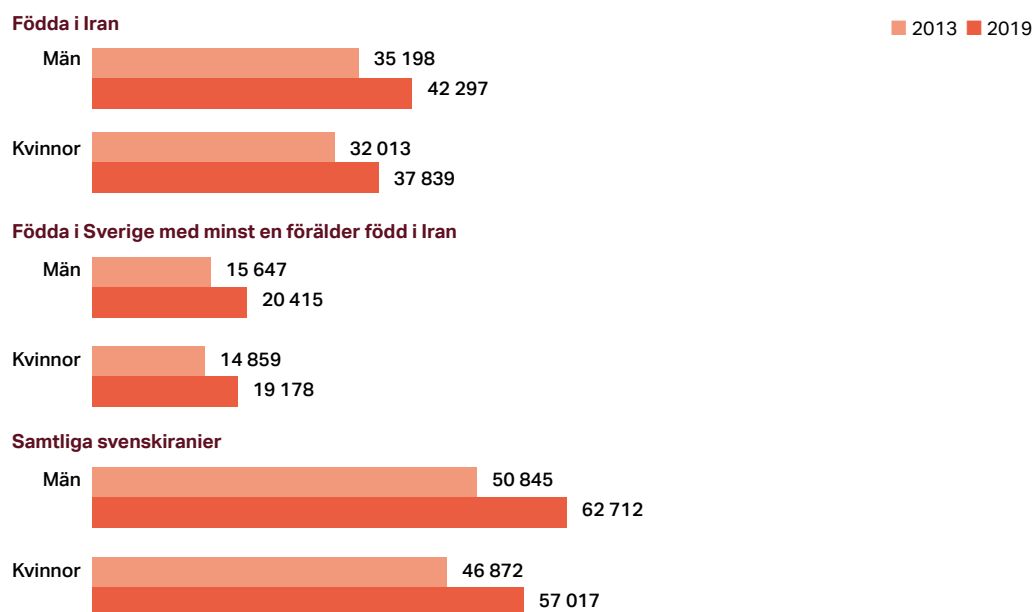
Andelen män respektive kvinnor i invandrade grupper kan skilja sig åt bland personer som emigrerar till Sverige. Som nämndes inledningsvis lämnade unga män Iran som desertörer medan kvinnor kan ha andra skäl till flykt.

Generellt, oavsett ursprungsland, har något fler män än kvinnor både invandrat till och utvandrat ifrån Sverige. 40 procent av de asylsökande var kvinnor år 2019 och 60 procent var män. I gruppen svenskiranier fanns det år 2019 fler män än kvinnor, både bland de Iranfödda och de svenskfödda, vil-

ket illustreras i diagram 3. Av diagrammet framgår det vidare att det skiljde sig något åt även vad gäller de svenskfödda. En djupare analys visar att det framför allt var i åldrarna upp till 15 år som det fanns fler svenskfödda pojkar än flickor. Generellt föds fler pojkar än flickor, man brukar räkna med att det föds ungefär 106 pojkar per 100 flickor i Sverige.

Sammanfattningsvis var 52 procent av samtliga svenskiranier män och 48 procent kvinnor år 2019.

DIAGRAM 3 | ANTAL SVENSKIRANIER – KVINNOR OCH MÄN – I SVERIGE 2013 OCH 2019

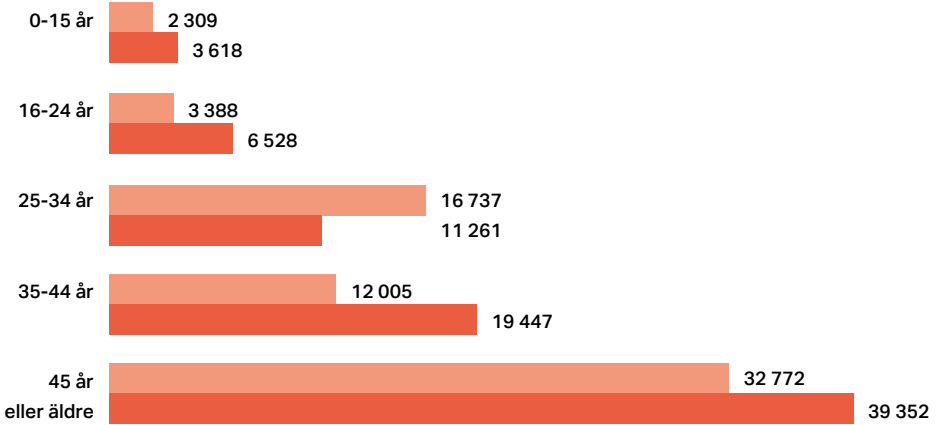

År 2019 var två tredjedelar av alla svenskiranier i Sverige födda i Iran och en tredjedel var född i Sverige.

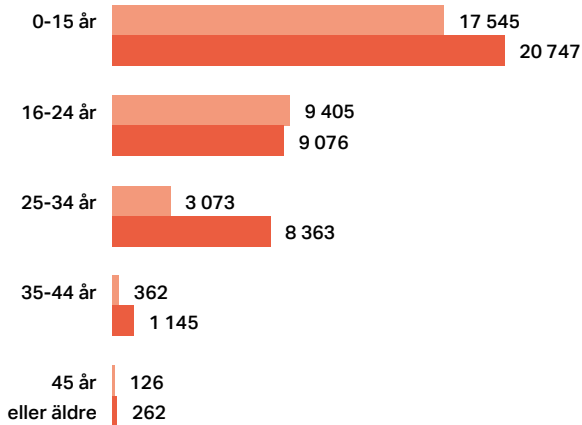
DIAGRAM 4 | ANTAL SVENSKIRANIER – I OLIKA ÅLDERSKATEGORIER – I SVERIGE 2013 OCH 2019

■ 2013 ■ 2019

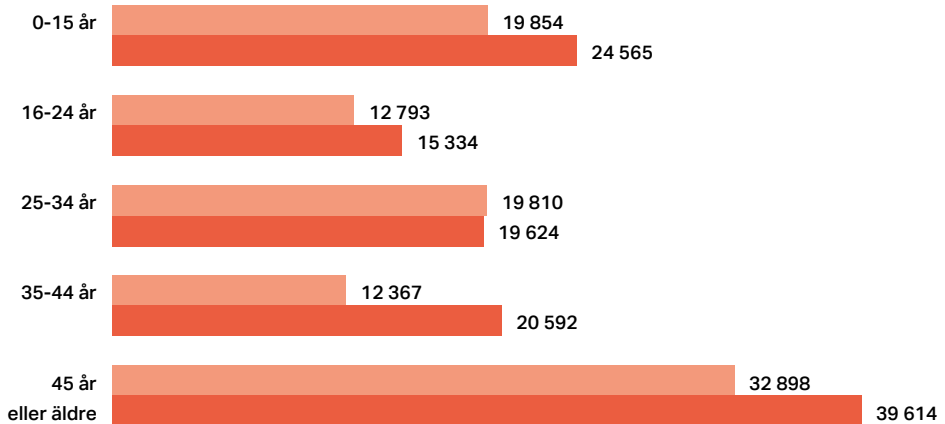
Födda i Iran

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Samtliga svenskiranier

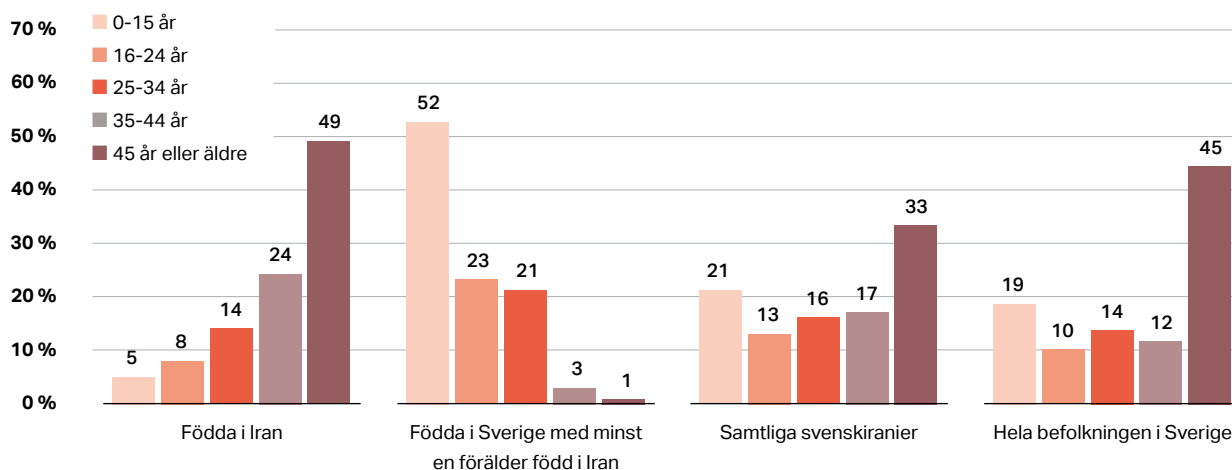

Åldersfördelningen hos svenskiranier som beskrivs i diagram 4 är mer jämn än i många andra stora invandrargrupper. Relativt få Iranfödda är unga och i stället har många som kommit till Sverige under 1980-talet hunnit bli 45 år eller äldre. Det har fötts många svensk-iranska barn som fyllt på nerifrån vilket bidragit till denna lite mer jämna fördelning. Flyktingar är ofta unga och bland andra, relativt nyanlända befolkningsgrupper, är därför befolkningsstrukturen annorlunda.

När åldersfördelningen år 2019 jämförs med år 2013 ser vi framför allt naturliga förändringar. Den relativt stora grupp Iranfödda som år 2013 fanns i åldern 25-34 år hade år 2019 flyttat till åldersgruppen 35-44 år. Bland

de svenskfödda ser vi vid en jämförelse mellan åren att det fanns något fler barn under 15 år vid den senare tidpunkten men också att många av de svenskfödda hunnit bli mellan 25 och 34 år. Det är också i denna grupp, svenskfödda mellan 25 och 34 år, och bland de svenskfödda mellan 35 och 44 år som vi ser de största procentuella ökningarna, 170 procent respektive 216 procent. Det kan tilläggas att i åldersgruppen 35 till 44 år är ökningen i antal relativt liten, cirka 780 personer. Den största minskningen hade skett bland Iranfödda mellan 25 och 34 år. Det var år 2013 en relativt stor grupp som år 2019 hade blivit äldre samtidigt som det inte hade tillkommit nyanlända i samma utsträckning som tidigare.

DIAGRAM 5 | ANDEL SVENSKIRANIER OCH HELA BEFOLKNINGEN I SVERIGE UPPDELAT I OLIKA ÅLDERSKATEGORIER, 2019

Vid en jämförelse mellan gruppen svenskiranier i sin helhet och hela befolkningen i Sverige uppdelat i ålderskategorier var skillnaderna mindre än i många andra invandrargrupper. En lägre andel av svenskiranier var 45 år eller äldre och i stället fanns en något större andel i samtliga övriga ålderskategorier.

Men inom gruppen svenskiranier var skillnaderna i detta hänseende stora. Nästan hälften av de svenskiranier som var födda i Iran var 45 år eller äldre vilket var högre jämfört med andelen i hela befolkningen i Sverige. 13 procent av svenskiranier som är födda i Iran var under 25 år, i hela befolkningen var närmare 30

procent under 25 år. De svenskiranier som var födda i Sverige hade en åldersfördelning som i det närmaste var spegelvänd jämfört med de Iranfödda. Drygt hälften av de Sverigefödda svenskiranier var under 16 år och ytterligare 23 procent var 16-24 år.

Sammantaget var alltså omkring 75 procent av de svenskiranier som var födda i Sverige under 25 år. Återigen ser vi här en effekt av att många Iranfödda hade varit i Sverige relativt länge och hade fått barn här, medan få svenskiranier och framför allt få unga hade kommit till Sverige under de senaste åren.

Vistelsetid i Sverige

Vi har tidigare nämnt att många iranier har varit i Sverige under relativt lång tid eller är födda här. I avsnittet som nu följer kommer vi att fördjupa oss i vistelsetider. Hur länge man har varit i Sverige är förutom ålder en viktig förklaring till de skillnader som vi kan se mellan svenskiranier och befolkningen i sin helhet.

Diagram 6 beskriver de utrikesfödda svenskiranernas vistelsetid i Sverige uppdelat i ett antal tidsintervall. Här ser vi också hur utrikesfödda svenskiraniers vistelsetid förändrades mellan år 2013 och slutet av 2018. År 2013 hade omkring 30 procent av svenskiranerna vistats i Sverige högst 10 år, medan närmare 55 procent hade en vistelsetid om 20 år eller mer. Detta var relativt

oförändrat år 2018, 33 procent hade en vistelsetid om 10 år eller kortare och 53 procent om 20 år eller mer. De största skillnaderna ser vi när de längsta vistelsetiderna detaljgranskas. Vi ser att många som år 2013 hade varit i landet 21–30 år hade 5 år senare en vistelsetid om 31 år eller mer. Det har också tillkommit 10 000 fler individer mellan åren, vilket påverkar andelsfördelningen.

Diagram 6 visar tydligt hur vistelsetiden i hög utsträckning sammanfaller med konflikter i Iran under 1980- och 1990-talen. Konflikter och förföljelser som ledde till att många iranier lämnade sitt hemland för Sverige.

I den statistik som vi har använt har vistelsetiden i Sverige presenterats i olika tidsintervall (se diagram 6). Genom att utgå från dessa tidsintervall kan man räkna ut ett medelvärde på denna vistelsetid³. Den genomsnittliga vistelsetiden för utrikesfödda svenskiranier i landet presenteras i diagram 7.

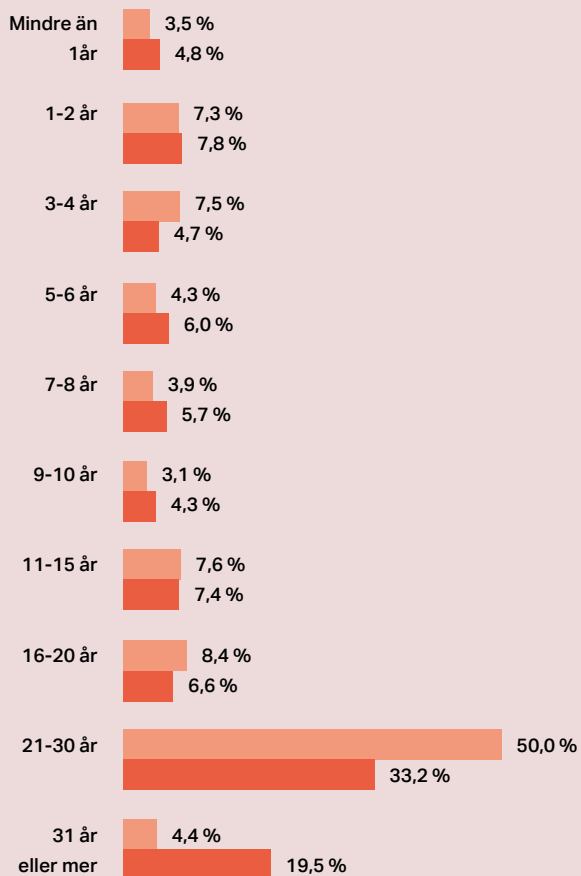
Vi ser där att vistelsetiden för utrikes-

födda svenskiranier i Sverige hade ökat marginellt mellan år 2013 och 2018, från i genomsnitt 18 till 19 år. I diagram 6 beskrevs att den grupp som har varit i Sverige i mer än 30 år har ökat kraftigt, vilket påverkar genomsnittlig vistelsetid. Men samtidigt hade det under åren tillkommit nyanlända – något som får motsatt effekt – och sammantaget var skillnaden liten.

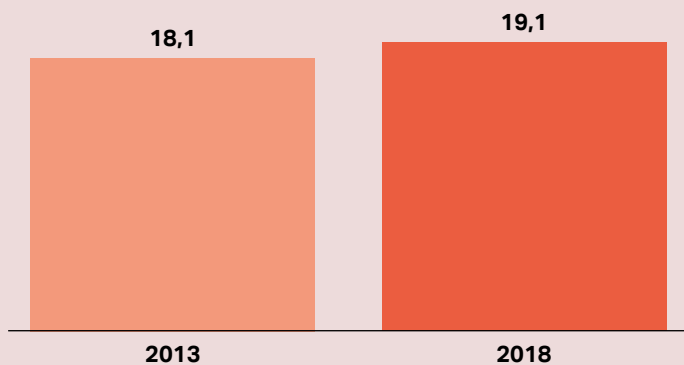
DIAGRAM 6 | UTRIKES FÖDDA SVENSKIRANIER I SVERIGE – HUR LÄNGE HAR DE VARIT I SVERIGE?

JÄMFÖRELSE MELLAN 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

DIAGRAM 7 | GENOMSNITTLIG VISTELSETID I SVERIGE (ANTAL ÅR) FÖR UTRIKES FÖDDA SVENSKIRANIER – JÄMFÖRELSE MELLAN 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

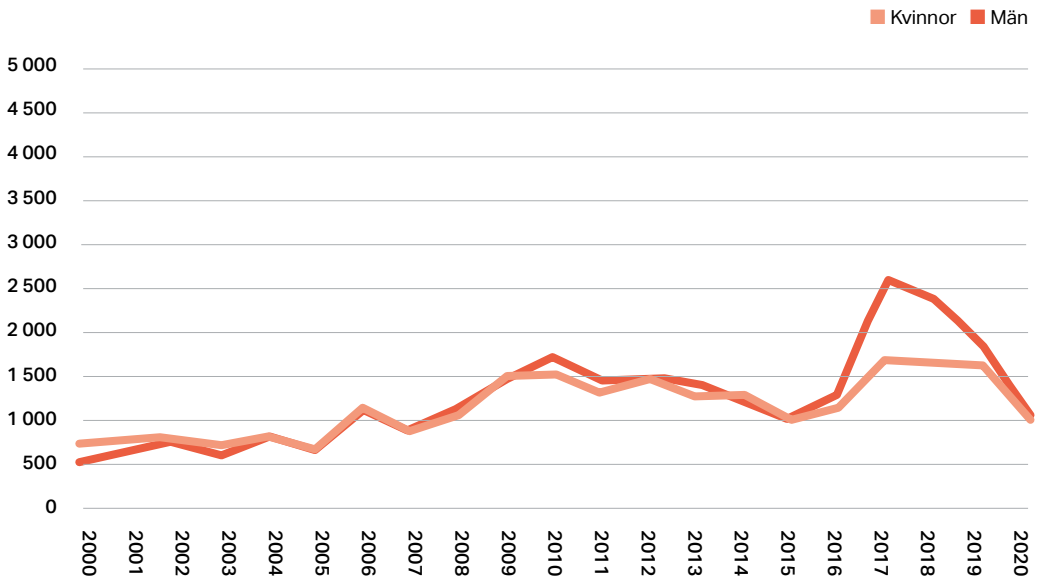
Som en konsekvens av de konflikter som pågått i ursprungslandet och orsaker till flykt kan det finnas skillnader mellan mäns och kvinnors vistelsetid. Vi har tidigare nämnt att unga män deserterat och lämnat Iran medan kvinnor kan ha lämnat Iran av andra skäl och vid andra tidpunkter. Vi undersöker därför skillnaderna mellan mäns och kvinnors vistelsetid närmare nedan.

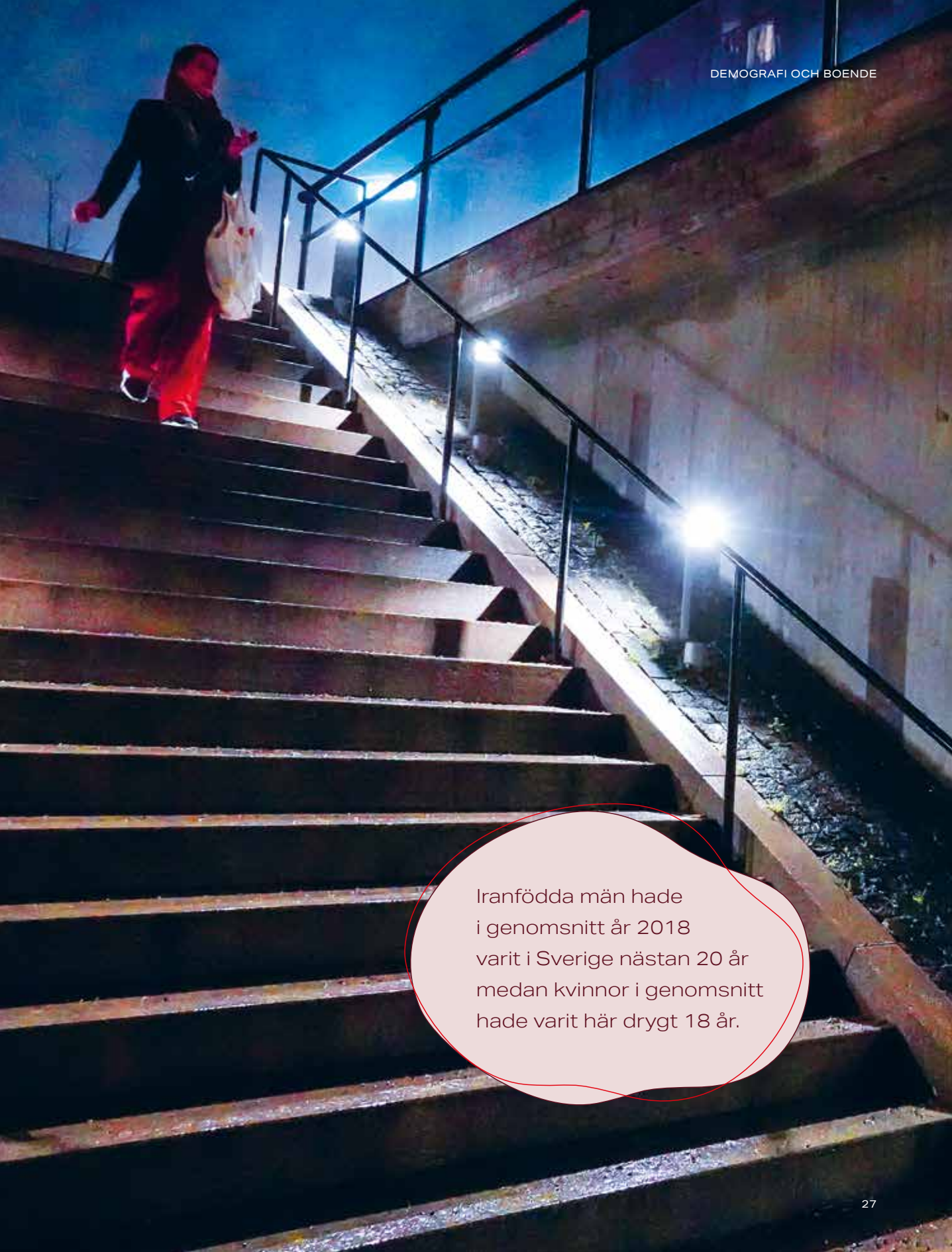
Iranfödda män hade i genomsnitt år 2013 varit i Sverige nästan 19 år medan kvinnor i genomsnitt hade varit här drygt 17 år. 5 år senare hade vistelsetiden för män ökat till 19,7 år medan kvinnor hade en något kortare vistelsetid, 18,5 år. Iranfödda män har

generellt alltså varit något längre i landet än Iranfödda kvinnor.

Den statistik som ligger till grund för diagram 8 finns tillgänglig från år 2000 och framåt, vilket är en begränsning då vi vet att många svenskiranier har varit i Sverige betydligt längre än så. Under den tid som statistiken avser har det årligen invandrat ungefär lika många män som kvinnor med undantag för åren 2017, 2018 och i viss mån 2019 då det invandrade betydligt fler män. Detta kompliceras också av att många afghanska flyktingar är födda i Iran och ingår i statistiken som utgår ifrån födelseland.

DIAGRAM 8 | ANTAL INVANDRADE PERSONER FÖDDA I IRAN, KVINNOR OCH MÄN, ÅR 2000-2020

Iranfödda män hade i genomsnitt år 2018 varit i Sverige nästan 20 år medan kvinnor i genomsnitt hade varit här drygt 18 år.

Grund för bosättning

Grund för bosättning är det begrepp som används då man statistiskt eller demografiskt beskriver varför människor utvandrar från sitt hemland och bosätter sig i ett annat. I det här avsnittet kommer vi ur ett statistiskt perspektiv närmare att granska vilka grunder de utrikesfödda svenskanierna har för sin bosättning i Sverige.

Det vanligaste skälet till att bosätta sig i Sverige är att man flyr från sitt hemland och därmed har det som kallas skyddsbehov. 52 procent av alla de som har invandrat till Sverige från Iran och som 2018 var folkbokförda i Sverige hade kommit hit som flyktingar/skyddsbehövande, en liten ökning jämfört med 2013 då andelen var 50 procent.

Det är ofta så att en familjemedlem inledningsvis lämnar sitt hemland som flykting eller av andra skäl och där anhöriga sedan ansluter till denne. Detta kallas anhöriginvandring och man skiljer på anhöriga till

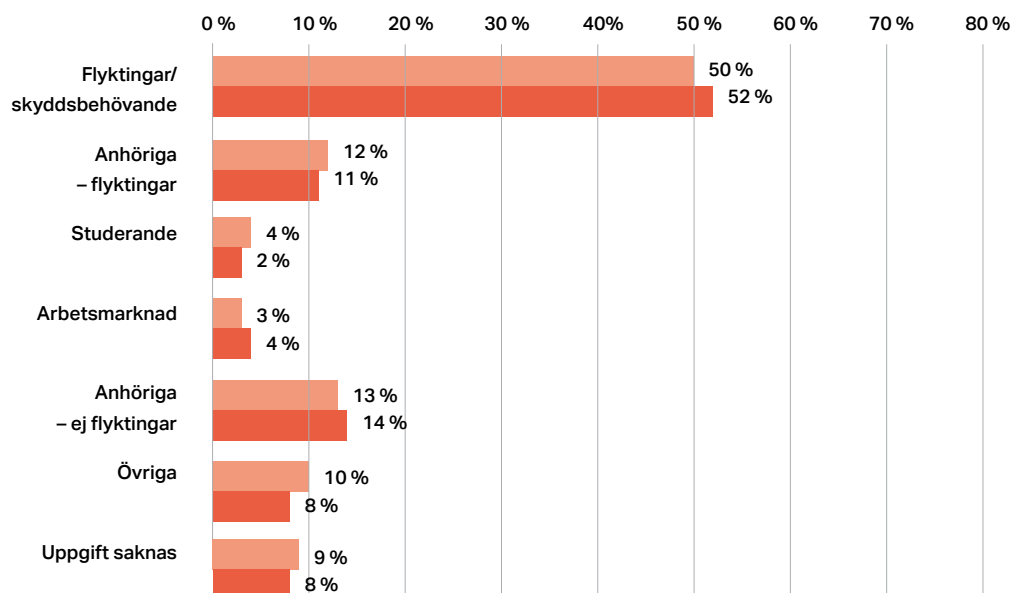
flyktingar och anhöriga till individer som invandrat av andra skäl. Totalt sett var 25 procent av de Iranfödda i Sverige år 2013 anhöriginvandrare. Ungefär hälften av dessa var anhöriga till flyktingar och den andra hälften anhöriga till övriga invandrare. Få hade kommit hit på grund av studier eller arbete. Skillnaderna mellan åren är marginella. Något fler hade kommit som flyktingar år 2018 men i stort sett var grund för bosättning oförändrat bland svenskiranier mellan åren 2013 och 2018.

Diagrammen 9 och 10 visar utrikesfödda svenskiraniers grund för bosättning i Sverige år 2013 och år 2018. Observera att diagram 9 återigen endast omfattar de svenskiranier som själva är födda i Iran – de vi kallar utrikesfödda. Det är bara den gruppen vi diskuterar då vi talar om grund för bosättning.

DIAGRAM 9 | ANDEL UTRIKES FÖDDA SVENSKIRANIER MED OLIKA

GRUND FÖR BOSÄTTNING I SVERIGE – JÄMFÖRELSE MELLAN 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

När statistiken redovisas efter kön blir det tydligt att betydligt fler män har invandrat som flyktingar/skyddsbehövande medan kvinnor oftare kommer som anhöriga och av övriga skäl. Skillnaderna mellan åren var

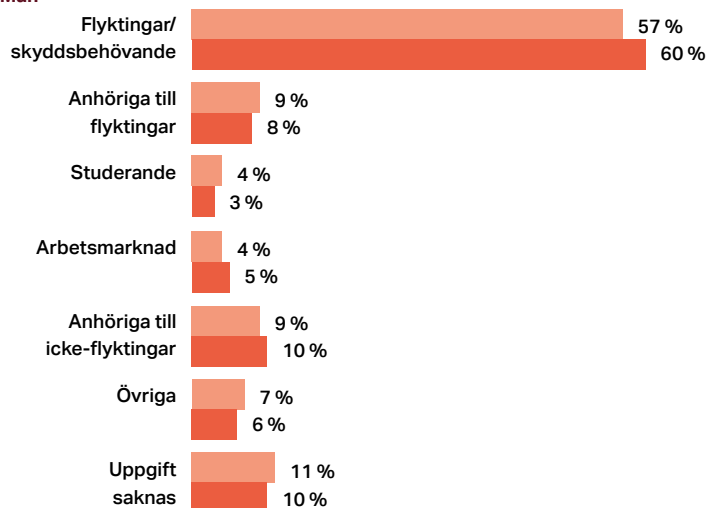
fortsatt små med en något ökad andel som hade kommit som flyktingar år 2018 framför allt bland männen, medan andelen som har kommit som anhöriga till icke-flyktingar hade ökat bland kvinnorna.

DIAGRAM 10 | ANDEL UTRIKES FÖDDA SVENSKIRANIER – KVINNOR OCH MÄN

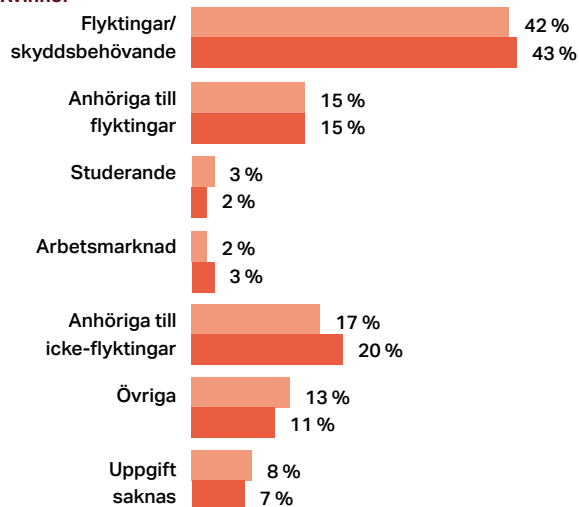
– MED OLIKA GRUND FÖR BOSÄTTNING I SVERIGE. JÄMFÖRELSE MELLAN 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Män

Kvinnor

Medborgarskap

Föregående avsnitt beskrev de 120 000 svenskiranier som var folkbokförda i Sverige. Men att vara folkbokförd i Sverige är inte detsamma som att vara svensk medborgare. Man kan vara svensk medborgare samtidigt som man bor utomlands, men man kan också bo i Sverige, det vill säga vara folkbokförd här, samtidigt som man är medborgare i annat land. Vi har tidigare också snuddat vid det faktum att det i Iran finns en stor grupp afghanska medborgare som är födda i Iran. I det följande skiljer vi inte på de Iranfödda som har iranskt eller afghanskt medborgarskap, utan bara om dessa har blivit svenska medborgare eller ej.

Alla personer som är folkbokförda i Sverige, oavsett medborgarskap, har tilldelats ett personnummer. För att som utlandsfödd bli svensk medborgare måste man ansöka om medborgarskap genom det svenska Migrationsverket. För att godkännas för medborgarskap måste man uppfylla vissa lagstadgade krav.

Det finns i Sverige också personer som nyligen har invandrat eller sökt asyl och som ännu inte har fått uppehållstillstånd eller folkbokförts. Dessa personer räknas ald-

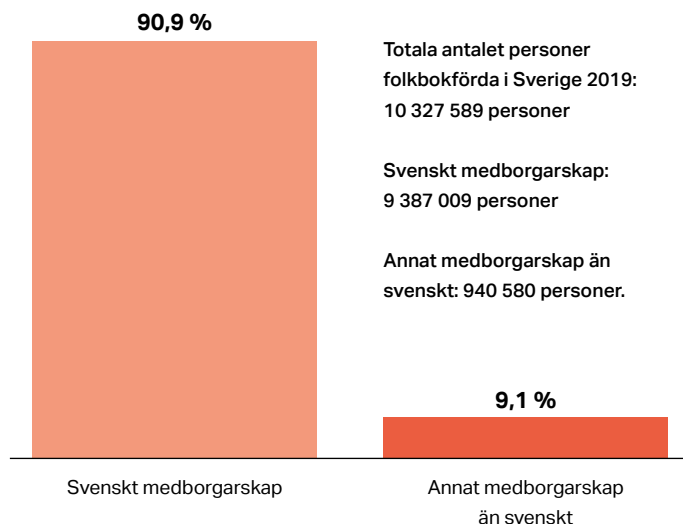
rig in i statistiken och ingår därför inte heller i denna rapport. Hur många människor som finns i Sverige utan att vara folkbokförda är inte känt, men vi vet att närmare 1 700 personer med iranskt medborgarskap sökte asyl i Sverige år 2019 och 2020 ⁴. Det finns alltså fler iranier i Sverige än de som omfattas av rapporten, men vi vet inte exakt hur många de är.

Att ha ett medborgarskap i det land man lever är en viktig aspekt inom samhället, och en grund för den svenska demokratin. Det är ett rättsligt avtal som definierar förhållandet mellan individen och staten, och fastställer rättigheter och skyldigheter ⁵. Det är alltså viktigt att få ett medborgarskap för att i juridisk mening få tillgång till alla delar av det svenska samhället.

Om man studerar hela befolkningen i Sverige, vilken år 2019 utgjordes av cirka 10,3 miljoner personer, gällde följande: nästan 91 procent av dessa personer, folkbokförda i Sverige, hade också svenskt medborgarskap (se diagram 11). Drygt 9 procent var medborgare i annat land än Sverige.

DIAGRAM 11 | MEDBORGARSKAP HOS SAMTLIGA PERSONER

FOLKBOKFÖRDA I SVERIGE 2019

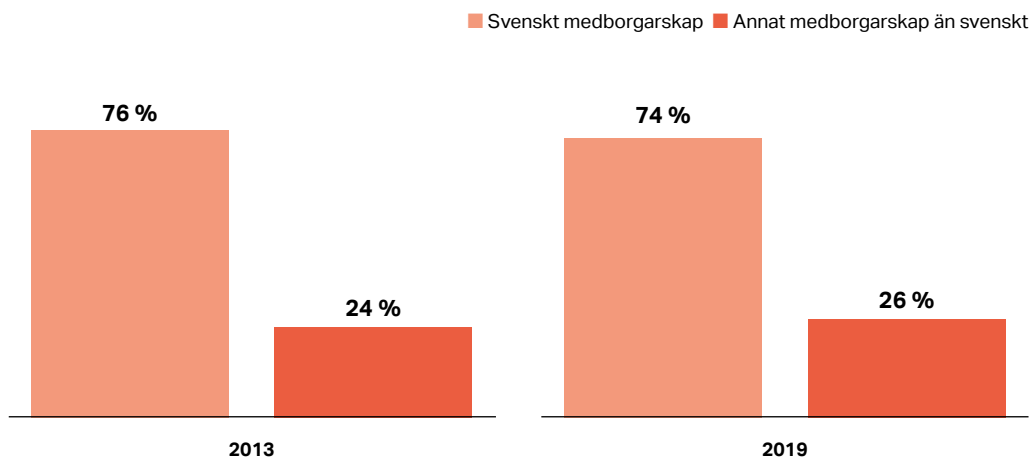
Om vi närmare granskar gruppen svenskiranier, hade 26 procent av de folkbokförda ett annat medborgarskap än ett svenskt år 2019. Denna statistik och analys av medborgarskap, i diagram 12 och 13, omfattar endast personer som är födda i Iran – de svenskiranier som är födda i Sverige ingår

alltså inte i analyserna eller diagrammen.

I diagram 12 ser vi att andelen utrikesfödda svenskiranier med svenskt medborgarskap hade minskat något år 2019 jämfört med 2003, sannolikt till följd av den ökning av andel nyanlända som skedde under åren 2017 och 2018.

DIAGRAM 12 | MEDBORGARSKAP HOS PERSONER FÖDDA I IRAN OCH FOLKBOKFÖRDA I SVERIGE

– ANDEL PERSONER 2013 RESPEKTIVE 2019

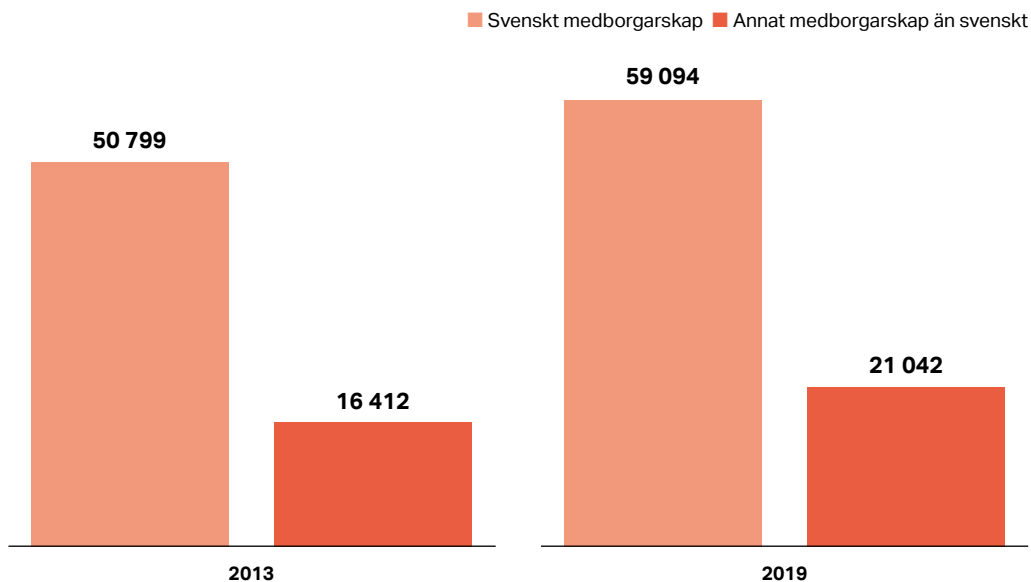

Även om andelen svenskiranier med svenskt medborgarskap har minskat ser vi en ökning antalsmässigt. Som vi visade i föregående avsnitt kom en stor andel av svenskiranierna till Sverige under 1980- och 1990-talen, och bland svenskiranier med lång vistelsetid i Sverige har i dag en stor andel svenskt medborgarskap. I diagram 13 ser vi att antalet personer som var

födda i Iran och som hade ett svenskt medborgarskap hade ökat från ungefär 50 800 personer år 2013 till 59 100 personer år 2019, vilket motsvarar en ökning med 16 procent.

Under samma sex år, alltså mellan år 2013 och 2019, ökade antalet utrikesfödda svenskiranier med ett annat medborgarskap med 4 630 personer eller 28 procent.

DIAGRAM 13 | MEDBORGARSKAP HOS PERSONER FÖDDA I IRAN OCH FOLKBOKFÖRDA I SVERIGE
 – ANTAL PERSONER 2013 RESPEKTIVE 2019

Både år 2013 och 2019 hade något fler Iranfödda kvinnor än män ett svenskt medborgarskap. År 2013 hade 76 procent av kvinnorna och 75 procent av männen ett svenskt medborgarskap. År 2019 hade andelen bland männen sjunkit till 72 procent medan det bland kvinnorna var oförändrat på 76 procent. Den minskade andelen bland männen kan helt relateras till de män

som kom som nyanlända under åren 2017 och 2018.

Den totala *andelen* Iranfödda som har ett svenskt medborgarskap är sammanfattningsvis hög jämfört med andra länder som personer flytt ifrån. Detta kan relateras till att de flesta svenskiranier har en relativt lång vistelsetid.

74%

74 procent av svenskiranierna hade 2019 svenskt medborgarskap. 2013 var andelen 76 procent.

Valdeltagande

Ofta används valdeltagandet som en indikator på delaktigheten i samhällsutvecklingen. Ett högt valdeltagande indikerar ett politiskt engagemang hos befolkningen medan ett lågt valdeltagande i vissa sammanhang kan signalera utanförskap.

I dagens Sverige är valdeltagandet klart lägre bland personer med utländsk bakgrund än bland dem med svensk bakgrund. Samtidigt ska vi beakta att valdeltagandet överlag är högt i Sverige, och i de flesta invandrargrupper når man upp till nivåer på valdeltagande som överträffar det vi ser i många andra länder.

Bland samtliga svenskiranier som var röstberättigade i valet år 2018 röstade ungefär 78 procent. Det är en hög andel, högre än bland landets samtliga röstberättigade med utländsk bakgrund (76 procent). Man kan också se att valdeltagandet var högre bland de Sverigefödda iranierna med minst en Iranfödd förälder (84 procent) än bland de personer som var födda i Iran (76 procent). Sammantaget är valdeltagandet högt, vilket åter sannolikt beror på att många har långa vistelsetider och är väl etablerade i Sverige.

DIAGRAM 14 | VALDELTA GANDET I RIKSDAGSVALET 2018

– ANDEL SOM RÖSTADE AV DE RÖSTBERÄTTIGADE I OLIKA GRUPPER

Hela den röstberättigade befolkningen i Sverige

Svensk bakgrund (födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige)

Utländsk bakgrund (utrikes födda + inrikes födda med två utrikes födda föräldrar)

Födda i Iran

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Samtliga svenskiranier

Anmärkning: Man kan räkna ut valdeltagande på lite olika sätt, och staplarna i diagram 14 avseende hela befolkningen i Sverige kontra svenskiranier har något olika beräkningsgrunder. Skillnaderna är dock så små att det inte förändrar bilden eller analysen av valdeltagandet.

Skiljer sig valdeltagandet bland svenskiranska män och kvinnor? I diagram 15 presenteras valdeltagandet uppdelat på kön i riksdagsvalet år 2018. Siffrorna visar att valdeltagandet inom den svenskiranska gruppen skiljde sig åt mellan kvinnor och män oavsett födelseland. Bland de röstberättigade födda i Iran var skillnaderna små, men kvinnorna röstade i något högre utsträckning än männen (77 respektive 76 procent). Bland svenskiranier födda i Sverige med minst en förälder född i Iran var valdeltagandet bland kvinnor 88 procent medan valdeltagandet bland männen var lägre, 81 procent.

Om vi tittar på svenskiranska män respektive kvinnor oavsett födelseland, var det en något större andel bland kvinnorna (80 procent) än bland männen (77 procent) som röstade i det förra riksdagsvalet.

Sammanfattningsvis har vi ett högt valdeltagande bland svenskiranier. De svenskfödda kvinnorna hade ett valdeltagande som var högre än i hela den svenska befolkningen sammantaget. Också när vi tittar på hela svenska befolkningens valdeltagande ser vi att en något högre andel kvinnor deltog i riksdagsvalet 2018.

DIAGRAM 15 | VALDELTA GANDE I RIKSDAGSVALET 2018 – KVINNOR OCH MÄN

– ANDEL SOM RÖSTADE AV DE RÖSTBERÄTTIGADE

Kvinnor

Samtliga svenskiranier

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Födda i Iran

Män

Samtliga svenskiranier

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Födda i Iran

Precis som bland befolkningen i stort är den vanligaste hushållstypen bland svenskiranier att vara sammanboende med barn.

Hushållstyper

I det följande avsnittet kommer vi att titta närmare på hur svenskiraniers boendesituation ser ut i Sverige och hur de svenskiranska hushållen generellt ser ut. I de första avsnitten i detta kapitel har vi studerat svenskiranier relativt separat, ofta med särskilt fokus på utrikesfödda svenskiranier som kommit till Sverige som flyktingar. Vi kommer nu i stället se till gruppen svenskiranier i sin helhet, med undergrupperna inrikes födda och utrikes födda, och i de flesta fall analysera dessa i jämförelse med hela befolkningen i Sverige.

Hela det svenska folket, det vill säga Sveriges samlade befolkning, uppgick den 31 december år 2019 till 10,3 miljoner personer. I detta ingår, som tidigare beskrivits, både svenska och utländska medborgare som är folkbokförda i landet. Asylsökande ingår inte. Vid samma tillfälle fanns det drygt 4,7 miljoner hushåll i landet, vilket innebär

att det i genomsnitt bodde 2,19 personer per hushåll.

Ett hushåll kan se ut på olika sätt, det kan vara en eller flera vuxna med ett eller flera barn. I Sverige i sin helhet var det år 2019 vanligast att vara en ensamstående vuxen i hushållet utan barn. Närmare 30 procent av hushållen var barnhushåll.

- **40 procent** av hushållen består av en ensamstående utan barn
- **7 procent** består av en ensamstående med barn
- **24 procent** består av sammanboende utan barn
- **22 procent** består av sammanboende med barn
- **7 procent** av hushållen är "övriga hushåll"⁶

När vi studerar boende är det också viktigt att påpeka att de invandrade grupperna i Sverige inte är jämnt utspridda över landet geografiskt sett – utan kraftigt överrepresenterade i landets utsatta områden ⁷.

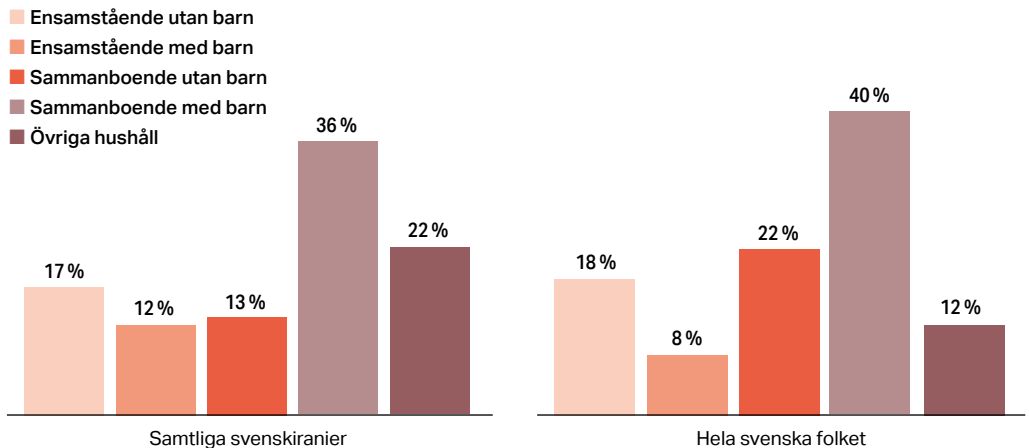
År 2019 bodde ungefär 13 procent av Iranfödda svenskiranier i utsatta områden ⁸. Personer med Iran som födelseland var överrepresenterade i områdena Edsberg och Tureberg (Sollentuna), Gottsunda (Uppsala), Husby och Rissne/Hallonbergen

(Stockholm) och Smedby (Upplands-Väsby) ⁹.

I dessa områden är ofta bostadsytan per person liten och det är vanligare med hyrda än ägda boenden.

Vi tittar nu på hur de svenskiranska invånarna fördelar sig mellan de olika hushållstyperna som beskrevs ovan. I diagram 16 visas *andelen som bor i olika typer av hushåll* både bland samtliga svenskiranier och bland hela svenska folket.

DIAGRAM 16 | ANDEL PERSONER SOM BOR I OLIKA TYPER AV HUSHÅLL 2019

Ungefär lika stor andel svenskiranier som i hela befolkningen var ensamstående utan barn. Färre svenskiranier var sammanboende utan barn och något färre var sammanboende med barn. I stället bodde fler svenskiranier i övriga hushåll och något fler var ensamstående med barn.

Vi har tidigare beskrivit att iranierna i Sverige dels består av de Iranfödda dels av de Sverigefödda. Dessa har något olika ålders-

struktur och skiljer sig därmed också åt vad gäller karaktär på hushåll. Många Sverigefödda är unga och bor därmed i sammanboende hushåll med barn (50 procent) medan Iranfödda mer sällan är så pass unga. Bland de Iranfödda bor 30 procent i sammanboende hushåll med barn. Dubbelt så många, 21 procent, av de Iranfödda bor som ensamstående utan barn jämfört med 9 procent av de svenskfödda.

Civilstånd

Som ett komplement till typ av hushåll kan man prata om personers civilstånd. Civilstånd, det vill säga om man är ogift, gift, skild eller änka/änkling, är liksom hushållstyp av betydelse för människor. Att ha en närstående och kanske barn betyder ofta både en ekonomisk och en känslomässig trygghet.

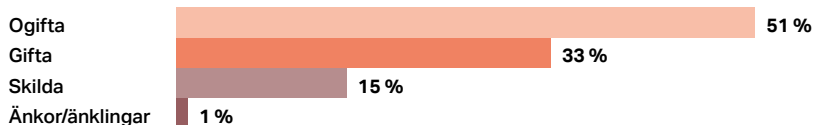
År 2019 var drygt hälften (52 procent) av svenskiraniererna ogifta, vilket visas i diagram 17. Observera att statistiken kring civilstånd gäller för *hela* den svenskiranska befolkningen – det vill säga *alla* personer med iranskt ursprung som är folkbokförda i Sverige (inte bara de Iranfödda). Vid detta tillfälle, år 2019, var ungefär 31 procent av svenskiraniererna

gifta och närmare 16 procent skilda.

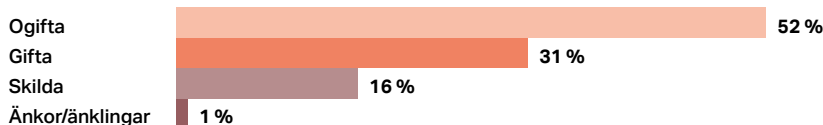
Jämfört med hela det svenska folket år 2019 skiljer sig fördelningen efter civilstånd mycket lite åt. Det är ungefär lika vanligt att vara gift, ogift eller skild som svenskiranier som vilken person som helst som bor i Sverige, oberoende av födelseland eller grupp-tillhörighet. Andelen änkor/änklingar är däremot högre i den svenska befolkningen, totalt sett, än i gruppen svenskiranier vilket beror på att det finns färre äldre personer med iranskt ursprung i landet.

DIAGRAM 17 | CIVILSTÅND – 2013 OCH 2019

Svenskiranier 2013

Svenskiranier 2019

Hela befolkningen i Sverige 2019

Bland svenskiranier födda i Iran fanns år 2019 vissa skillnader mellan könen. 49 procent av männen och 53 procent av kvinnorna var gifta. I samma grupp var 27 procent av männen och 37 procent av kvinnorna ogifta. Fler kvinnor var skilda eller änkor. I den Sverigefödda gruppen var 94,9 procent ogifta. Gruppen Sverigefödda består till stor del av barn, unga och väldigt unga vuxna som ännu inte nått den ålder där man gifter sig och bygger upp ett eget hushåll.

Det syns inga större skillnader mellan åren 2013 och 2019 gällande svenskiranierernas civilstånd. Det var en något större andel år 2019 som var ogifta och en något större andel som var skilda eller änkor/änklingar. Skillnaderna var mycket små och de små förändringar som syns är naturliga till följd av den demografiska utvecklingen liksom av att de nyanlända som kom åren 2017 och 2018 ofta var män utan familj.

57 procent av svenskiranierna bodde 2019 i antingen bostadsrätt (31 procent) eller i äganderätt/småhus (26 procent).

Boende – olika upplåtelseformer

När man beskriver hur människor bor brukar man ibland också titta på det som kallas upplåtelseform. I den här rapporten, och i statistiken från SCB, har bostäderna delats in i tre olika upplåtelseformer: äganderätt eller småhus, bostadsrätt och hyresrätt. Svenskiranierna bor till största del (41 procent) i hyresrätter – att jämföra med 30 procent av hela den svenska befolkningen.

Relativt många svenskiranier bor i en äganderätt/eget småhus (26 procent) eller i en bostadsrätt (31 procent). Andelen som bor i bostadsrätt är därmed högre än i befolkningen i sin helhet och iranierna skiljer sig i detta hänseende från många större invandrargrupper i Sverige, som generellt har en lägre andel boende i bostadsrätt. 65 procent av iranierna i Sverige bor i storstäder eller storstadsnära kommuner, och andelen som bor bostadsrätter eller småhus är hög även om vi bara tittar på dessa svenskiranier. 60 procent av svenskiranierna i storstadsområden bor i en bostad som de eller en familjemedlem själva äger, det vill säga ett småhus eller en bostadsrätt.

Bostäders upplåtelseform varierar generellt mycket mellan olika delar av landet och hyresrätter är kraftigt dominerande i de områden där många nyanlända bor samlat. Vi kan dock se att det är mindre vanligt att svenskiranier bor i dessa områden. I Stock-

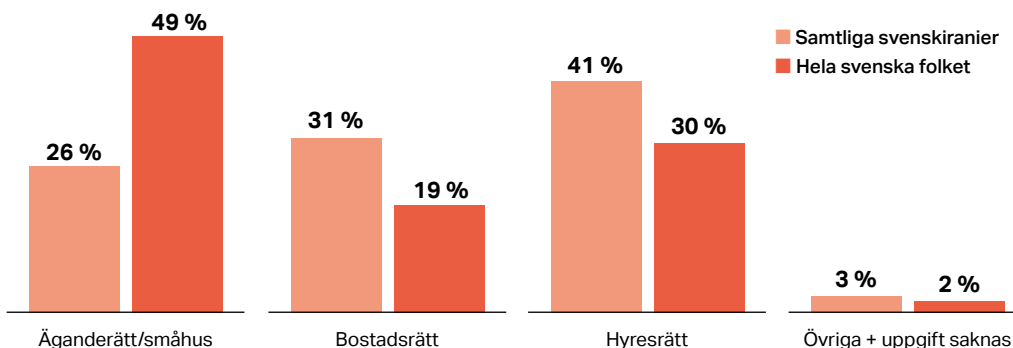
holm bor 21 procent av svenskiranierna i ett utsatt område, i Göteborg ungefär 25 procent och i Malmö strax under 15 procent.

En annan aspekt, som vi kommer att diskutera mer längre fram i rapporten, är den ekonomiska. För att få ett lån och köpa en bostad krävs en kontantinsats och ett stadiggt arbete med en lön som räcker till att beviljas ett lån. Svenskiranierna har långa vistelsetider eller är födda i Sverige och många av dessa familjer har en stabil ekonomi och arbetssituation.

Det är över lag vanligare att personer med utländsk bakgrund i Sverige bor i hyresrätt i flerbostadshus. 47 procent av invånarna med utländsk bakgrund bor i hyresrätt, vilket kan jämföras med 19 procent av invånarna med svensk bakgrund. Det motsatta gäller boende i småhus med äganderätt. 27 procent av befolkningen med utländsk bakgrund bor i småhus med äganderätt medan mer än en dubbel så stor andel, 58 procent, av befolkningen med svensk bakgrund bor i ett småhus som de eller en familjemedlem äger. Boende i bostadsrätt skiljer sig relativt lite mellan personer med svensk respektive utländsk bakgrund. 16 procent av befolkningen med svensk bakgrund bor i bostadsrätt och 18 procent av befolkningen med utländsk bakgrund.

DIAGRAM 18 | OLIKA TYPER/UPPLÅTELSEFORMER AV BOSTÄDER

BLAND HELA SVENSKA FOLKET OCH LANDETS SVENSKIRANIER, 2019

Den genomsnittliga bostadsstorleken för svenskanier är 34,5 kvadratmeter, vilket är **7 kvadratmeter mindre** än vad det svenska folket i genomsnitt har.

Boende – boarea

Något som också är intressant att belysa i relation till boende är den genomsnittliga boendearean per bostad eller person. Det vill säga vilken yta man har att röra sig på i sitt hem. En genomsnittlig svensk bostad är ungefär 90 kvadratmeter stor. Tidigare i denna rapport konstaterade vi att ett svenskt hushåll i genomsnitt består av 2,19 personer. Räkningar ut ett medelvärde på bostadsytan per person så blir det nästan 42 kvadratmeter.

När vi studerar bostadsstorleken specifikt för svenskiranier så ser vi att skillnaden mot hela det svenska folket är relativt liten. Den genomsnittliga bostadsstorleken bland svenskiranier är 34,5 kvadratmeter per person. Vid en något mer detaljerad granskning ser vi att det finns en viss skillnad mellan utrikesfödda och inrikes födda svenskiranier. Födda i Iran bor i genomsnitt något större än inrikes födda svenskiranier. Förklaringen till det är att en stor andel av de inrikes födda svenskiraniererna är unga och att man först i samband med högre ålder, familjebildning eller etablering på arbetsmarknaden skaffar sig större boende.. I diagram 19 visas hur många kvadratmeter svenskiraniererna bodde på per person år 2019, såväl som hur det ser ut sett till hela det svenska folket.

2019 års rapport från Stiftelsen The Global Village, *Fakta för förändring*, handlade specifikt om landets utsatta områden.

I rapporten konstaterades att den genomsnittliga bostadsstorleken i dessa utsatta områden låg på cirka 72 kvadratmeter. I övriga Sverige var medelvärdet på bostadens storlek drygt 15 kvadratmeter större.

I statistiken från rapporten från *Fakta för förändring* år 2019 ser vi också att det bor fler personer per hushåll i de utsatta områdena (2,53 personer per hushåll) jämfört med snittet för hela riket (vilket alltså ligger på 2,19 personer per hushåll). Sammantaget kan man konstatera att det finns en trångboddhet i de utsatta områdena som man sällan finner i övriga delar av landet.

Detta gäller också de svenskiranier som bor i dessa områden, medan de svenskiranier som bor i andra områden bor mer som befolkningen i genomsnitt i Sverige.

DIAGRAM 19 | GENOMSNITTLIG BOAREA

(KVADRATMETER) PER PERSON – 2019

Födda i Iran

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Samtliga svenskiranier

Hela svenska folket

Utbildning

I Sverige har andelen personer med utländsk bakgrund ökat betydligt under en längre tid. Särskilt i landets utsatta områden, men också generellt för personer från andra länder, anses utbildningen vara avgörande för möjligheterna att på ett socialt hållbart sätt ta sig in i det svenska samhället och på den svenska arbetsmarknaden. Skolprestationer och utbildningsnivå ses ofta som en nyckel till integration och ett vaccin mot utanförskap. Utbildning är det område som oftast diskuteras som ett av de viktigaste redskapen för att bekämpa växande svårigheter i utanförskapsområden.

Svenskiranier – en välutbildad invandrargrupp med goda skolresultat bland de unga

Det är oroväckande att skolor och undervisning över lag har stora utmaningar i de områden där många med utländsk bakgrund bor.

För de invandrargrupper som dessutom har en svag utbildning med sig i bagaget från sitt hemland blir den svenska skolgången och den fortsatta utbildningen extra viktig. Gruppen som har invandrat från Iran

har en mycket hög utbildningsnivå jämfört med övriga stora invandrargrupper. Närmare 55 procent har en eftergymnasial utbildning, vilket är en högre andel än bland invandrade från exempelvis Syrien, Irak eller Somalia men också jämfört med hela den svenska befolkningen. Det här gäller både Iranfödda där 53 procent har en eftergymnasial utbildning och svenskfödda där andelen är så hög som 61 procent.

I det förra kapitlet tittade vi på hur den svenskiranska gruppen såg ut demografiskt och hur förutsättningarna såg ut för svensk-

iranier vad gäller boende och livsvillkor generellt. I detta kapitel fokuserar vi nu på svenskiraniers utbildningsnivå och hur elever med svenskiransk bakgrund lyckas i skolan.

Kapitlet följer i stort en logisk följd genom milstolparna i det svenska skolsystemet. Först studerar vi hur betygsnivåerna från årskurs 6 ser ut bland svenskiranier – detta är de första betygen ett barn får under sin skolgång i Sverige i dag.

Därefter går vi vidare för att belysa hur behörighet till gymnasiets yrkesprogram respektive högskoleförberedande program ser ut – detta rör alltså de betyg en elev får när den slutar den obligatoriska grundskolan i årskurs 9. Vi tittar vidare på hur stor del av eleverna som efter grundskolan påbörjar en gymnasial utbildning och som tar examen inom fyra år. Avslutningsvis beskriver vi den vuxna befolkningens utbildningsnivå, och om det finns mönster i vilken inriktning den vuxna befolkningen är utbildad inom.

Betyg årskurs 6

I Sverige är det skolplikt för det vi kallar grundskolan, därefter är all skolgång och utbildning frivillig. Den svenska grundskolan börjar med förskoleklass (ibland kallad sex-årsverksamhet) och slutar med årskurs 9.

De betyg som eleverna får i årskurs 6 är oftast de allra första betygen eleverna får i skolan. Eleverna får då betyg i samtliga ämnen de läst, vanligen 16 ämnen, och betygen kan användas som en beskrivning av hur långt elever kommit kunskapsmässigt

i den åldern. Men det viktigaste syftet med betygen i årskurs 6 är att se hur eleverna ligger till och vad de behöver förbättra.

Tre viktiga ämnen i skolan är engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. 82 procent av alla elever i Sveriges skolor fick under år 2019 ett godkänt betyg i alla dessa tre ämnen. I gruppen svenskiranier fick 78 procent godkända betyg, en siffra som hade sjunkit sedan år 2014.

DIAGRAM 20 | ANDEL ELEVER I SVERIGE SOM VAR GODKÄNDA I DE TRE ÄMNEA ENGELSKA, MATEMATIK OCH SVENSKA/SVENSKA SOM ANDRASPRÅK – TJEJER OCH KILLAR – 2014 OCH 2019

■ Vårterminen 2014 ■ Vårterminen 2019

Samtliga svenska elever

Samtliga svenskiranier

I diagram 20 ses en minskning av andel godkända elever i årskurs 6, både bland svenskiranier och bland alla elever i svenska skolor. Minskningen bland svenskiranier är dock större än bland alla elever. En orsak kan vara att andelen Iranfödda elever hade ökat i gruppen. År 2013 utgjorde de Iranfödda 16 procent av de svenskiranska eleverna i årskurs 6. År 2019 hade denna andel ökat till 24 procent.

När man kommer ny till ett land är det mycket man måste lära sig och hantera, inte minst språket. Det är därför vanligt att elever födda i andra länder i lägre utsträckning når målen jämfört med samtliga elever i Sverige. Det kan också vara så att det vid olika tidpunkter kommer personer med olika bakgrund till Sverige, allt beroende på exempelvis oroligheter i landets olika delar. När vi tittar på eleverna från Iran uppdelat efter födelse land, illustrerat i diagram 21, ser vi att andelen godkända minskat bland andragenerationens svenskiranier men är oförändrad bland nyanlända och totalt i gruppen svenskiranier.

DIAGRAM 21 | ANDEL SVENSKIRANSKA ELEVER SOM ÄR GODKÄNDA I DE TRE ÄMNENA ENGELSKA, MATEMATIK OCH SVENSKA/SVENSKA SOM ANDRASPRÅK – 2014 OCH 2019 – UPPDELAT PÅ FÖDELSELAND

A photograph showing a row of four students in a classroom. From left to right: a young girl with dark hair, a young girl with blonde hair in a ponytail, a young boy with dark curly hair, and a young girl with long dark hair. They are all looking down, focused on their work. The background is a plain, light-colored wall.

78 procent av samtliga svensk-iranier i årskurs 6 var 2019 godkända i de tre ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk.

Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram

När eleverna avslutar grundskolan – vanligtvis det år de fyller 16 år – får de sina slutbetyg och kan med dessa söka in på olika gymnasieprogram. Men för att kunna söka till de olika nationella programmen inom gymnasieskolan måste betygen vara godkända i tillräckligt många ämnen att de ger behörighet till de olika gymnasieutbildningarna. Elever som inte fått de betyg som krävs för behörighet kan i stället börja på introduktionsprogram på gymnasiet och där läsa in den kunskap de saknar för att sedan söka till ett nationellt program.

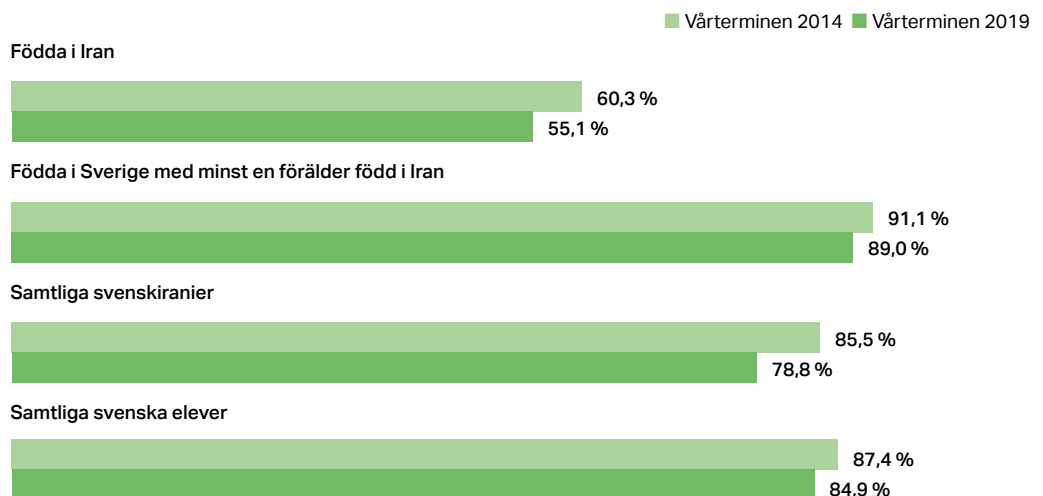
I Sverige finns två huvudkategorier av nationella gymnasieprogram: yrkesprogram och högskoleförberedande program. Behörigheten till de olika programmen skiljer sig en del från varandra och kraven för behörighet till högskoleförberedande program är något högre än för de yrkesförberedande. I huvudsak är yrkesprogram inriktade på att

ge kunskaper nog att utöva ett yrke efter gymnasiet, medan de högskoleförberedande programmen ger kunskaper som grund för vidare studier på högskola eller universitet. När vi i kapitlet använder definitionen *grundläggande behörighet* avser vi behörighet till yrkesprogram, det vill säga den behörighet som har något lägre ställda krav.

I detta avsnitt studerar vi behörigheten till gymnasiets yrkesprogram, och i nästa avsnitt fokuserar vi på behörigheten till de högskoleförberedande programmen.

I diagram 22 ser vi andelen avgångselever som vårterminerna år 2014 respektive 2019 uppnådde behörighet till gymnasiets yrkesprogram¹. Här visas både svenskiranska avgångselever, med undergrupperingar av inrikes födda och utrikesfödda, och samtliga avgångselever från grundskolan i Sverige.

DIAGRAM 22 | ANDEL AVGÅNGSELEVER FRÅN GRUNDSKOLAN (ÅRSKURS 9) MED BEHÖRIGHET TILL GYMNASIETS YRKESPROGRAM – 2014 OCH 2019

Bland alla avgångselever i Sverige hade 85 procent av de elever som gick ut grundskolan våren år 2019 ett slutbetyg som gav dem behörighet att söka in på något av gymnasiets olika yrkesprogram. Sex år tidigare var denna andel ännu högre – drygt 87 procent. Den generella behörigheten till gymnasiet har alltså minskat bland alla ungdomar i Sverige.

När vi tittar på avgångseleverna bland svenskiranier är tendensen den samma oavsett födelseland. I den grupp som är född i Iran hade behörigheten minskat med 5 procentenheter, från 60,3 till 55,1 procent, medan minskningen bland de Sverige-födda var 2 procentenheter, från 91,1 till 89,0 procent. De svenskiranska eleverna som var födda i Sverige var under båda åren gymnasiebehöriga i högre grad än den

sammanlagda gruppen av alla elever i Sverige och minskningen av andel behöriga mellan de båda åren var mindre bland dessa svenskiranier än bland alla elever.

Den minskning som skett i gruppen svenskiranska elever i sin helhet mellan de båda åren har således både ett samband med att nivån generellt sjönk och med att andelen Iranfödda har ökat bland de svenskiranska eleverna. Precis som vi beskrev för årskurs 6 har andelen utlandsfödda i gruppen ökat, från 18 procent år 2014 till 30 procent år 2019. Vi ser nära på en fördubbling av de Iranfödda eleverna medan antalet Sverige-födda har minskat.

Vi ska också komma ihåg att antalet svenskiranska elever i Sverige är relativt litet. Totalt ingår i 2019 års statistik 1 378 avgångselever.

DIAGRAM 23 | ANDEL AVGÅNGSELEVER FRÅN GRUNDSKOLAN (ÅRSKURS 9) MED BEHÖRIGHET TILL GYMNASIETS YRKESPROGRAM – TJEJER OCH KILLAR – 2014 OCH 2019

■ Vårterminen 2014 ■ Vårterminen 2019

Samtliga svenskiranier

Tjejer

Killar

Samtliga svenska elever

Tjejer

Killar

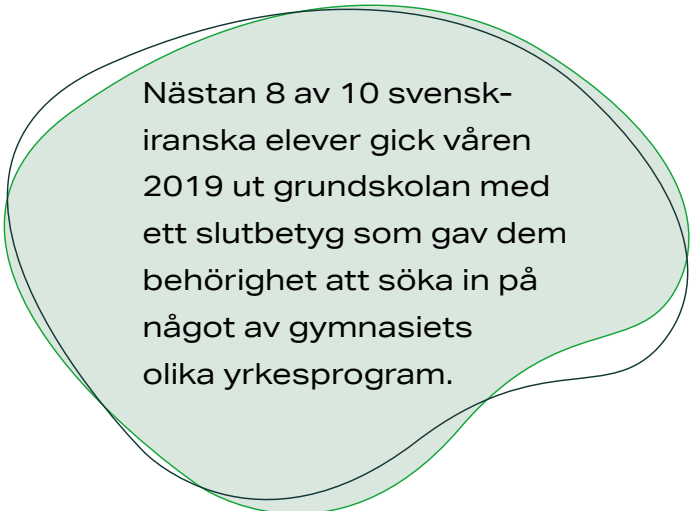
Skillnaderna mellan könen var något större än bland elever i Sverige i sin helhet. År 2019 skilde det 5 procentenheter mellan svenskiranska flickor och svenskiranska pojkar. Bland svenska elever totalt skilde det 3 procentenheter. Fem år tidigare, år 2014, var skillnaderna mindre. Andelen Iranfödda var lika stor bland pojkar som bland flickor och de andelsmässiga ökningarna mellan åren var ungefär lika stora oavsett kön. Det finns därmed ingen tydlig förklaring till könsskillnaderna att finna i de statistiska underlagen, men vi understryker åter att gruppen är liten, framför allt när de grupperas ytterligare som här efter kön och födelse-land.

Det här är skillnader som syns i flera in- vandrargrupper. De utrikesfödda flickorna når målen i högre utsträckning än pojkarna och skillnaderna är större än bland övriga elever.

Ur ett något mer generellt perspektiv gäller att elever med utländsk bakgrund klarar

sig sämre i den svenska skolan än vad elever med svensk bakgrund gör. Förklaringarna är många och varierar mellan ursprungs- länder.

Svenskiranska elever födda i Sverige når, som vi här har visat, mycket goda resultat medan gruppen i sin helhet påverkas av att det invandrat elever relativt nyligen. Detta rör sig om elever som år 2019 var väldigt nya i Sverige och vars förutsättningar att nå höga skolresultat var sämre både språkligt och av andra skäl. För de omkring 13 procent av svenskiranierna som bor i utsatta områden är det oundvikligt att också relatera behörighetsstatistiken till den geografiska uppväxtmiljön. Från forskning vet vi att uppväxtmiljö har betydelse för skolresultat. Det handlar om goda förebilder, studiero och socioekonomiska förutsättningar generellt. Många föräldrar i dessa områden har en lägre utbildningsnivå och hushållen har en mer utsatt situation i flera hänseenden.

Nästan 8 av 10 svensk- iranska elever gick våren 2019 ut grundskolan med ett slutbetyg som gav dem behörighet att söka in på något av gymnasiets olika yrkesprogram.

78%

78 procent av landets samtliga svenskiranska avgångselever vårterminen 2019 uppfyllde betygskraven för att kunna söka in på ett högskoleförberedande gymnasieprogram.

Behörighet till gymnasieskolans högskoleförberedande program

Vi fortsätter nu med att titta på behörighet bland svenskiranierna till gymnasiets högskoleförberedande program², alltså de program som är tänkta att leda vidare till fortsatta studier vid universitet eller högskolor.

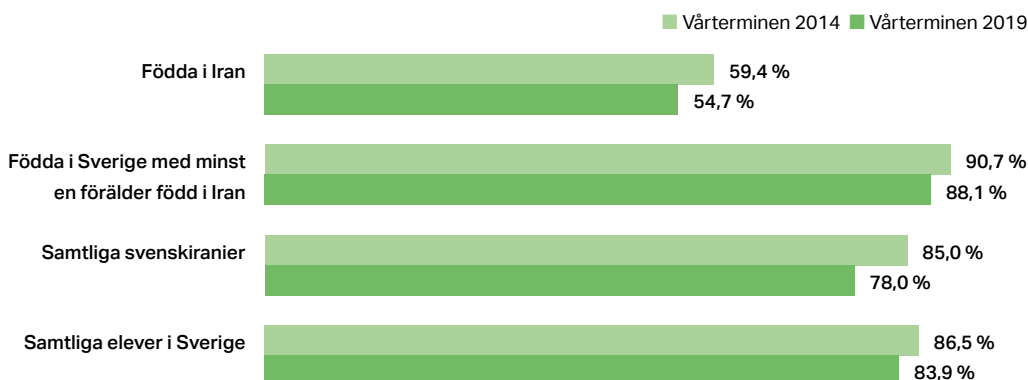
Behörighetsstatistiken här skiljer sig väldigt lite från den vi såg för yrkesprogrammen. Andelen svenskiranska avgångselever som har behörighet till de högskoleförberedande programmen är endast marginellt lägre än andelen som har behörighet till yrkesprogrammen – trots att behörighetskraven skiljer ganska mycket (krav på god-

kända betyg i åtta respektive tolv grundskoleämnen).

Detta är inget ovanligt. Det är oftast så att en elev antingen når målen i alla eller de flesta ämnen eller att elever har stora utmaningar i att nå godkänt i något ämne. Man kan därmed konstatera att om en avgångselev har behörighet för yrkesprogrammen, har denne oftast också det för de högskoleförberedande programmen. De elever som klarar behörighetskraven för yrkesprogrammen men inte för de högskoleförberedande programmen är ytterst få.

DIAGRAM 24 | ANDEL AVGÅNGSELEVER FRÅN GRUNDSKOLAN (ÅRSKURS 9)

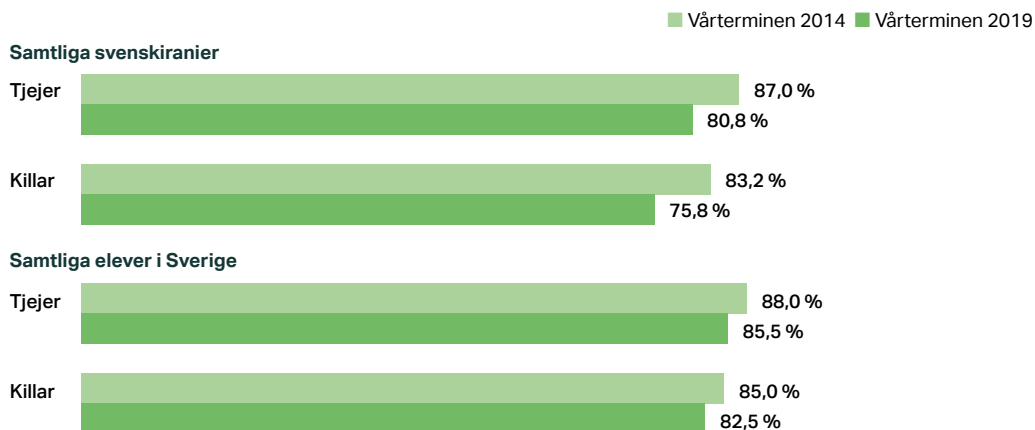
MED BEHÖRIGHET TILL GYMNASIETS HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM – 2014 OCH 2019

I diagram 24 ser vi att 78 procent av landets samtliga svenskiranska avgångselever vårterminen år 2019 uppfyllde betygskraven för att kunna söka in på ett högskoleförberedande gymnasieprogram. Fem år tidigare, år 2014, var denna andel 85 procent. Precis som när vi analyserade behörighet till gymnasiets yrkesprogram, ser vi skillnader mellan hur de svenskfödda eleverna med minst en Iranfödd förälder och de Iranfödda eleverna presterar. Dessa skillnader är synliga över tid, och har ökat något år 2019 jämfört med år 2014.

Förklaringen till skillnaderna är de samma som i det resonemang vi förde kring skillnader i behörighet till gymnasiets yrkesprogram – elever som har kommit till Sverige möter ofta större utmaningar, kopplat till språk och förkunskap, än elever födda i Sverige som har en eller två utrikesfödda föräldrar. Andelen utrikesfödda hade ökat över tid bland samtliga svenskiranier vilket är en delförklaring till att behörigheten i gruppen i sin helhet har sjunkit över tid.

DIAGRAM 25 | ANDEL AVGÅNGSELEVER FRÅN GRUNDSKOLAN (ÅRSKURS 9) MED BEHÖRIGHET TILL GYMNASIETS HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM – TJEJER OCH KILLAR – 2014 OCH 2019

I diagram 25 visas andelen av tjejerna respektive killarna som gick ut grundskolans årskurs 9 med behörighet till gymnasiets högskoleförberedande program. Genomgående för såväl svenskiranier som för alla avgångselever i Sverige är att en högre an-

del av tjejerna blir behöriga till de högskoleförberedande programmen än andelen bland killarna. Skillnaderna är relativt stora bland svenskiranska elever och hade ökat mellan åren 2014 och 2019.

Åsikterna som uttrycks i intervjuerna är de intervjuades egna.

Nahid Heydari:

»Många av de invandrade iranska föräldrarna är själva högutbildade»

Svenskiranska Nahid Heydari flyttade till Sverige från Iran i slutet av 1987. I dag arbetar hon som privatrådgivare inom finans och försäkring i Sundsvall. Hon menar att samhället behöver bli bättre på att acceptera utländsk kompetens och utbildning.

Svenskiranska elever klarar skolan bättre än invandrare i stort. Vad beror de goda skolresultaten på?

– Det är en systematisk kulturell betingelse att man ska engagera sig i barnens skolgång. Många av de invandrade iranska föräldrarna är själva högutbildade och värdesätter att uppmuntra och hjälpa sina barn att vara mer målmedvetna. De ombesörjer alla hjälpmedel för att motivera sina barn att planera för högre utbildning. Iranier tycker att det är viktigt att ha bred

kunskap om olika ämne för att kunna vara mångsidig.

Högre andel svenskiranier än befolkningen i stort har eftergymnasial utbildning. Men ändå har bara 69 procent av de vuxna ett jobb att gå till. Vad beror det på?

– Det beror på en negativ särbehandling vid anställningssituationen. Bland annat på grund av rädsla för kulturkrockar om de anställer en iranier. Men i flera fall beror det också på att det efterfrågas svenska referenser för att få ett jobb som motsvarar det som man är utbildad för.

Finns det en uppförtsbacke för er svenskiranier som de med svenskt ursprung inte har?

– Ja, självklart. Barriärerna för en svenskiranier är bland annat språket och den misstänksamhet som tyvärr råder till andra kulturer på grund av brist på kännedom.

Vad behöver samhället göra för att förbättra sysselsättningsgraden, anser du?

– Ha öppet sinne, skapa möjligheter till egenförsörjning och att acceptera utländsk kompetens. För att nå framgång behöver man ha ett mer innovativt tänkande kring sysselsättning.

Hur påverkar den relativt höga arbetslösheten gruppen och känslan av integration?

– Arbetslösheten kan påverka en individ och i förlängningen en familj stort. Det kan leda till att folk utvandrar till ett annat land som ger dem fler möjligheter till dem att försörja sig, särskilt när de blir förnekade ett arbete som är passande deras utbildningsnivå. Jag känner flera, bland annat specialläkare, som på grund av svårigheter att få arbete i Sverige i stället flyttat till USA där de snabbt blivit erbjudna bra jobb.

Examen från gymnasiet – fyra år efter påbörjade studier

Vi har hittills tittat på hur svenskiranska ungdomar presterar i grundskolan och i vilken utsträckning de får betyg som ger dem möjlighet att söka sig vidare till gymnasiestudier. Men hur går det sedan? Hur klarar sig de svenskiranier som har behörighet för gymnasiestudier och som påbörjar sådana studier?

Vi har tidigare i detta kapitel visat att andelen svenskiranier som gick ut grundskolan med behörighet till gymnasiet såväl yrkesförberedande som högskoleförberedande program minskade mellan åren 2014 och 2019. Siffrorna visade också att behörigheten var lägre bland personer som var födda i Iran än för personer som var födda i Sverige med minst en Iranfödd förälder, vilkas behörighet ligger högre än andelen hos samtliga elever i Sverige. Vi såg samtidigt att gruppen Iranfödda hade ökat år 2019 jämfört med år 2014, vilket kan vara en delförklaring till minskningen av andel behöriga.

Vi såg också vissa skillnader mellan svenskiranska avgångselever och svenska avgångselever i allmänhet när det gäller avgångsbetyg från grundskolan. Dessa skillnader följde med upp på gymnasiet, där de Iranfödda eleverna presterade lägre än vad svenska gymnasieelever generellt gjorde medan de Sverigefödda presterade på samma nivå eller högre.

Det finns ett mått som kallas genomströmning. Måttet beskriver hur stor andel av gymnasieeleverna som tar sin examen inom fyra år efter påbörjade studier. Fyra år efter påbörjade studier hade drygt 78 procent av landets alla gymnasieelever tagit sin examen och drygt 71 procent av de svenskiranska gymnasieeleverna. Det är viktigt att vi inte stannar där utan fördjupar oss i detta och tittar på grupperna födda i Iran

respektive födda i Sverige var för sig. När vi tittar på genomströmning gäller uppgifterna både yrkesförberedande och högskoleförberedande program.

För elever som inte nått gymnasiebehörighet efter grundskolan finns möjligheten att påbörja studier på introduktionsprogram för att läsa in det som saknas och skaffa sig den behörighet som krävs. Elever som börjar på introduktionsprogram behöver ofta längre tid på sig för att avsluta sina studier än de fyra år som genomströmningstabiliteten visar.

Om man granskar dessa siffror mer i detalj ser man att 85 procent av de gymnasieelever som har svensk bakgrund, det vill säga är födda i Sverige och har minst en förälder som är född i Sverige, har tagit sin gymnasieexamen efter fyra års studier. Och bland dessa ungdomar med svensk bakgrund är utvecklingen dessutom positiv: genomströmningen ökade från 83 procent till 85 procent mellan åren 2014 och 2019.

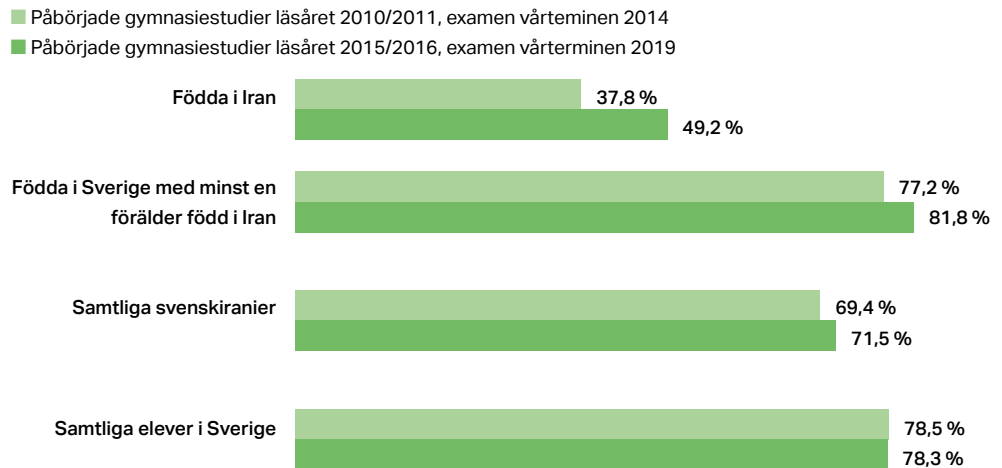
När vi studerar siffrorna för svenskiraniernas genomströmning, ser vi liknande drag som i statistiken om gymnasiebehörighet. Hos Sverigefödda svenskiranier med minst en förälder född i Iran var år 2019 andelen som påbörjat och avslutat sina gymnasiestudier inom fyra år närmare 82 procent. Andelen var mer än 3,5 procentenheter högre än bland samtliga elever i Sverige (78 procent). Hos personer som är födda i Iran var denna andel 49 procent och därmed lägre än såväl de Sverigefödda svenskiranierna som samtliga elever i Sverige som påbörjat gymnasiestudier och avslutat dem inom fyra år. Vi ser dock en tydlig ökning bland svenskiranier mellan åren 2014 och 2019, medan andelen bland samtliga elever i Sverige sjönk något.

71,5%

71,5 procent av svenskiranska gymnasielever tog 2019 sin examen inom fyra år efter påbörjade studier. 2014 var andelen **69,4 procent**.

DIAGRAM 26 | ANDEL SOM TAR **EXAMEN INOM FYRA ÅR** EFTER PÅBÖRJADE GYMNASIESTUDIER

I stället för att titta på födelseland studerar vi i diagram 27 genomströmningen bland svenskiranier efter kön.

Bland tjejerna var andelen högre än hos pojkarna och relativt oförändrad mellan

åren. Andelen svenskiranska killar som nådde gymnasieexamen inom fyra år hade ökat tydligt mellan examensåren 2014 och 2019 – från 65 procent till närmare 70 procent.

DIAGRAM 27 | ANDEL SOM TAR EXAMEN INOM FYRA ÅR EFTER PÅBÖRJJADE GYMNASIESTUDIER – SKILLNADER MELLAN TJEJER OCH KILLAR

■ Påbörjade gymnasiestudier läsåret 2010/2011, examen vårterminen 2014

■ Påbörjade gymnasiestudier läsåret 2015/2016, examen vårterminen 2019

Samtliga svenskiranier

Samtliga elever i Sverige

Om vi kombinerar uppgift om kön med uppgift om födelseland är andelen ungdomar i varje grupp liten och uppgifterna ska tolkas försiktigt. År 2019 var skillnaderna mellan killar och tjejer liten bland de Sverigefödda (81,3 procent bland killar och 82,2 procent bland tjejer). Bland de Iranfödda nådde 46,4 procent av pojkarna gymnasieexamen inom fyra år medan 52,7 procent av tjejerna nådde detta resultat.

Knappt 86 procent av svenskiranierna nådde, som vi visade i diagram 22, grundläggande behörighet till gymnasiet år 2014. Om vi antar att det var ungefär samma nivåer år 2015 och kombinerar detta med genomströmningen i diagram 26, kan vi säga att ungefär 62 procent av samtliga svenskiranier både nådde behörighet till och avslutade gymnasiet med examen inom fyra år. Här fanns stora skillnader mellan de Iran-

födda och de Sverigefödda eleverna. Bland de Sverigefödda eleverna var andelen som nådde behörighet och avslutade sina gymnasiestudier inom fyra år betydligt högre än bland alla svenska elever sammantaget, 75 procent bland de Sverigefödda iranierna och 66 procent i hela elevgruppen. Bland de Iranfödda är motsvarande andel 30 procent. Observera dock att dessa siffror är ungefärliga och bör tolkas med försiktighet. Sammantaget är det ändå tydligt att den större gruppen Sverigefödda svenskiranier når goda skolresultat medan de Iranfödda har större utmaningar.

Som tidigare har beskrivits ökade antalet Iranfödda i Sverige under de år som omfattas av rapporten. Fler är alltså helt nyanlända vilket kan vara en förklaring till den låga andelen elever som antogs till gymnasiet, och nådde examen inom fyra år.

49,2 procent av alla elever födda i Iran tog 2019 examen inom fyra år efter påbörjade gymnasiestudier. 2014 var andelen 37,8 procent.

Den vuxna befolkningens utbildningsnivå

Barns och ungdomars målluppfyllelse genom det svenska skolsystemet är en av de absolut viktigaste faktorerna för deras framtida liv. Men också för den vuxna befolkningen är utbildningsnivå grundläggande för möjligheter till arbete och inkomst.

Det är viktigt att inte bara fokusera på barnens och ungdomarnas skolgång, utan

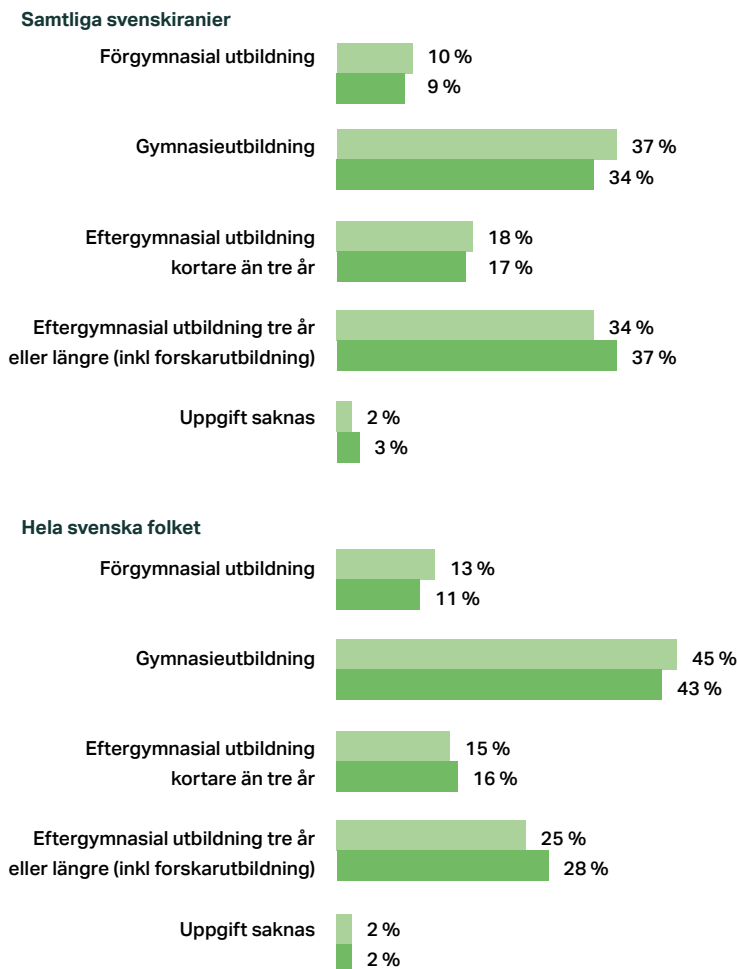
också att studera den vuxna befolkningens utbildningsnivå.

I diagram 28 ser vi hur stora andelar av befolkningen i åldrarna 25 till 64 år som har nått upp till olika utbildningsnivåer. Där ser vi också hur befolkningens utbildningsnivå utvecklades mellan åren 2013 och 2019.

DIAGRAM 28 | ANDEL AV BEFOLKNINGEN I ÅLDERN 25-64 ÅR SOM

UPPNÅTT OLIKA UTBILDNINGSNIVÅER – 2013 OCH 2019

■ 2013 ■ 2019

9 procent av svenskiranierna i åldrarna 25–64 år hade år 2019 som högst en förgymnasial utbildning. Andelen för vilka uppgifter om utbildningsnivån saknas, 2,6 procent, har inte räknats in i detta. Detta är en låg andel, lägre än i hela den svenska befolkningen.

34 procent av svenskiranierna i arbetsför ålder hade gymnasiet som sin högsta utbildningsnivå, vilket också det är lägre än i hela befolkningen i Sverige. I stället hade drygt 54 procent av svenskiranierna år 2019 någon form av eftergymnasial utbildning, en andel som är mer än 10 procentenheter högre än i hela befolkningen i Sverige. Sett till skillnader mellan åren 2013 och 2019 hos den svenskiranska gruppens utbildningsnivå kan det utifrån statistiken sägas att andelen med förgymnasial eller gymnasial utbildning har minskat medan andelen med eftergymnasial utbildning har ökat i motsvarande mån.

Jämfört med hela det svenska folket blir det tydligt att:

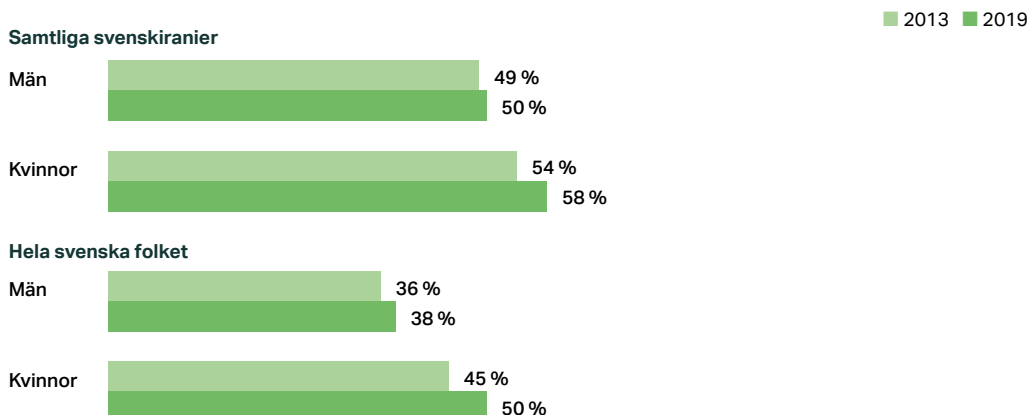
- en låg andel svenskiranier har högst förgymnasial utbildning,
- det är mindre vanligt bland svenskiranierna att ha högst gymnasial utbildningsnivå,
- en betydligt större andel av svenskiranierna har en eftergymnasial utbildning, och
- det är framför allt eftergymnasiala ut-

bildningar om tre år eller längre där det skiljer stort mellan svenskiranier och hela den svenska befolkningen.

Generellt kan sägas att svenskiranier i Sverige har en hög utbildningsnivå och detta gäller oavsett födelseland. Bland de Iranfödda är andelen eftergymnasialt utbildade lägre än bland de Sverigefödda, 53,1 procent – en siffra som är högre än i hela befolkningen i Sverige. Bland de Sverigefödda är siffran så hög som 60,7 procent, men vi ska komma ihåg att andra generationens svenskiranier som är 25 år eller äldre är en antalsmässigt liten grupp.

Det fanns både år 2013 och 2019 vissa skillnader mellan könen vad gäller utbildningsnivå. Både bland svenskiranierna och i hela befolkningen hade utbildningsnivån ökat mellan åren och ökningarna var lika stora bland svenskiranska män som bland alla män i Sverige, och på samma sätt ökade andelarna ungefär lika mycket bland kvinnor. Både bland männen och bland kvinnorna var andelen eftergymnasialt utbildade större än i hela befolkningen i Sverige där den största skillnaden gällde männen. Drygt 12 procentenheter fler svenskiranska män hade en eftergymnasial utbildningsnivå jämfört med hela befolkningen män i Sverige. Bland kvinnor var motsvarande andel svenskiranier drygt 8 procentenheter högre.

DIAGRAM 29 | ANDEL PERSONER I ÅLDERN 25–64 ÅR SOM HAR EN EFTERGYMNASIAL UTBILDNING
(KORTARE ÄN TRE ÅR, TRE ÅR ELLER LÄNGRE ÄN TRE ÅR) – 2013 OCH 2019

Ofta är skillnaderna vad gäller utbildningsnivå stora mellan de Sverigefödda och den grupp som är utrikes född. I många länder har möjligheterna till högre utbildning varit begränsade och för personer som har relativt kort vistelsetid har det funnits stora utmaningar att utbilda sig. Gruppen svenskiranier har till största del helt andra förutsättningar. Många utrikes födda har långa vistelsetider och som beskrivits ovan också en hög utbildningsnivå. Det här blir tydligt när vi närmare undersöker svenskiranier efter födelseland.

Svenskiranier födda i Iran hade år 2019 i något högre utsträckning högst förgymnasial utbildning jämfört med svenskiranier födda i Sverige, men andelarna var låga i båda grupper. Högst gymnasial utbildning hade 44 procent av de utrikes födda svenskiranier och 38 procent av de Sverigefödda. Här ska vi dock komma ihåg att de Sverigefödda är en ung grupp och att många av dessa sannolikt ännu inte har hunnit avsluta en eftergymnasial utbildning.

Störst skillnader relaterade till födelseland framkommer bland kvinnorna. 31 pro-

cent av de Sverigefödda kvinnorna hade högst gymnasial utbildning att jämföra med 40 procent bland kvinnor födda i Iran. År 2013 var dessa andelar i båda grupperna något högre, 35 procent bland de Sverigefödda och 44 procent bland kvinnor födda i Iran.

Att det vi kallar andragenerationens invandrare, det vill säga personer som är födda i Sverige men vars föräldrar är födda utomlands, har en utbildningsnivå som ligger i linje med hela befolkningen i Sverige är inte ovanligt, men gruppen Iranföddas utbildningsnivå utmärker sig jämfört med många andra utrikesfödda och är förhållandevis hög.

Det finns starka samband mellan ålder och utbildningsnivå. Den yngre befolkningen har generellt en högre utbildningsnivå än den äldre. Iranier liksom många andra grupper med utländsk bakgrund är en yngre grupp än befolkningen i Sverige i sin helhet. Trots att det är en grupp som liksom andra invandrargrupper har långa vistelsetider är åldersstrukturen yngre vilket är en bidragande faktor till den högre utbildningsnivån.

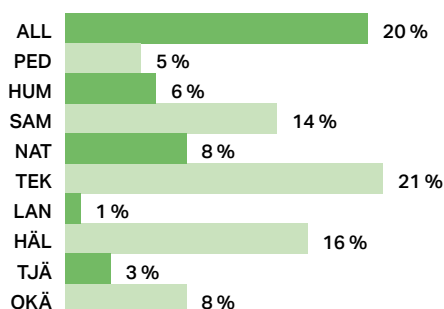
Den vuxna befolkningens utbildningsinriktning

Vi har beskrivit en befolkningsgrupp som, oavsett födelse-land, har hög utbildningsnivå. I det följande kapitlet fördjupar vi oss i utbildningsinriktningar, det vill säga inom

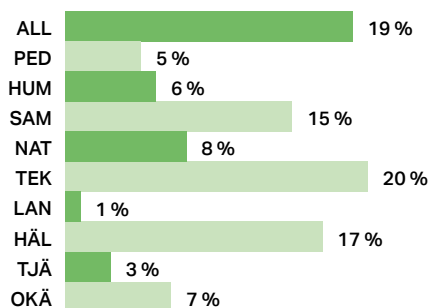
vilka områden svenskanier har utbildat sig, om det skiljer sig från hela befolkningen och om det har skett några förändringar mellan åren 2013 och 2019.

DIAGRAM 30 | ANDEL PERSONER I ÅLDERN 25–64 ÅR MED OLIKA UTBILDNINGSDIREKTIONER – 2013 OCH 2019

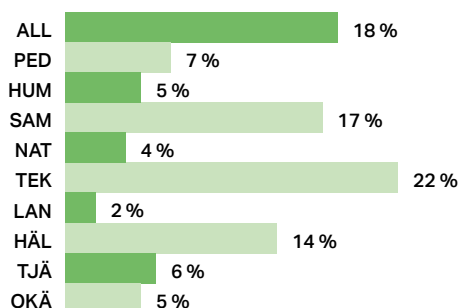
Samtliga svenskanier – 2013

Samtliga svenskanier – 2019

Samtliga personer i Sverige – 2019

- ALL Allmän utbildning
- PED Pedagogik och lärutbildning
- HUM Humaniora och konst
- SAM Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration
- NAT Naturvetenskap, matematik och data
- TEK Teknik och tillverkning
- LAN Lant- och skogsbruk + djursjukvård
- HÅL Hälsa- och sjukvård + social omsorg
- TJÄ Tjänster
- OKÄ Okänd utbildningsinriktning

Som illustreras i diagram 30 skilde sig andelen svenskiranier utbildade inom olika inriktningar inte märkbart från hela den svenska befolkningen mellan 25 och 64 år. Den vanligaste utbildningsinriktningen var teknik och tillverkning, följt av allmän utbildning både för svenskiranier och i hela befolkningen.

Bland svenskiranier var det en något högre andel som var utbildade inom hälso- och sjukvård och social omsorg (17 procent år 2019) än i hela befolkningen (14 procent år 2019). Fler i hela befolkningen var utbildade inom samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (17 procent år 2019) än i den svenskiranska gruppen (15 procent år 2019). Utbildningar inom naturvetenskap, matematik och data var nästan dubbelt så vanliga bland svenskiranier (7,6 procent) än i hela befolkningen (3,7 procent) och det motsatta gällde utbildningar inom tjänster³ där 6,4 procent i hela befolkningen och 3,2 procent av svenskiranierna hade den inriktningen.

Skillnaderna mellan de båda åren var marginella. Något färre svenskiranier hade okänd utbildning eller allmän utbildning. Dessa skillnader kan helt relateras till längre vistelsetid och en förändrad åldersstruktur i gruppen.

Vi avslutar avsnittet med att jämföra utbildningsinriktningar mellan könen vilket också illustreras i diagram 31. Det är vanligt att utbildningsinriktning skiljer sig åt mellan män och kvinnor och hela befolkningens utbildningsinriktning har därför lagts in i diagrammet som jämförelse.

Den tydligaste skillnaden mellan män och kvinnor i hela befolkningen gällde utbildningar inom teknik och tillverkning där 42 procent av männen och drygt 6 procent av kvinnorna hade den inriktningen. Också bland svenskiranierna var teknik och tillverkning den vanligaste inriktningen, men andelen är lägre och skillnaderna mellan könen mindre. Närmare 31 procent av männen och närmare 9 procent av kvinnorna hade den inriktningen.

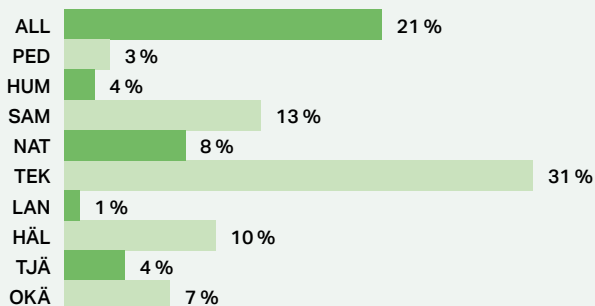
Ett annat område där det ofta skiljer mellan könen är hälso- och sjukvård och social omsorg. I hela befolkningen var skillnaden i andel mellan män och kvinnor med denna inriktning drygt 20 procentenheter.

Bland svenskiranierna var skillnaden drygt 15 procentenheter och kan bero helt på att dubbelt så många svenskiranska män som i hela befolkningen har en utbildning inom hälso- och sjukvård och socialomsorg.

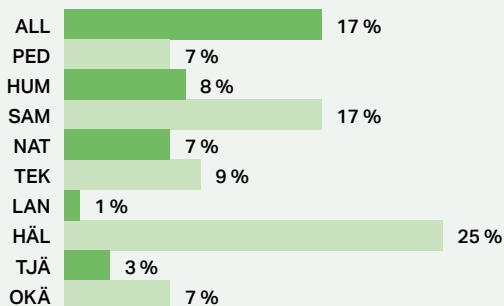
Utbildningar inom tjänster är mindre vanligt, bland såväl svenskiranska män som kvinnor, men skillnaderna mellan könen är små. Vi ser också att utbildningar som pedagog eller lärare, som ofta är vanligare förekommande bland kvinnor än bland män, också är det i den svenskiranska befolkningen men att andelen svenskiranska kvinnor med den inriktningen är lägre (drygt 7 procent) än i hela befolkningen (drygt 12 procent).

**DIAGRAM 31 | ANDEL SVENSKIRANIER I ÅLDERN 25–64 ÅR MED OLIKA
UTBILDNINGSDIRIKTIONER – SKILLNADER MELLAN KVINNOR OCH MÄN ÅR 2019**

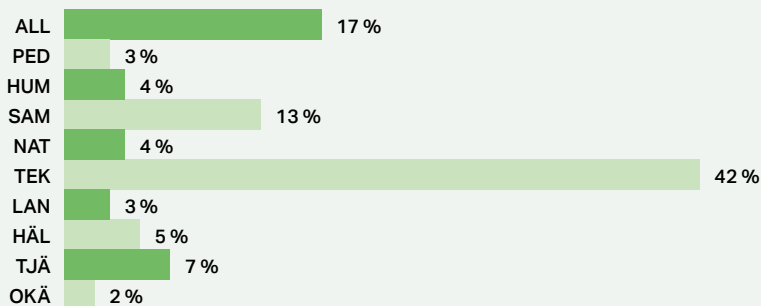
Svenskiranska män – 2019

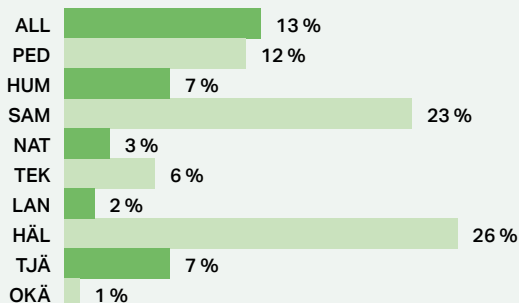
Svenskiranska kvinnor – 2019

Hela befolkningen, män – 2019

Hela befolkningen, kvinnor – 2019

- ALL Allmän utbildning
- PED Pedagogik och lärarutbildning
- HUM Humaniora och konst
- SAM Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration
- NAT Naturvetenskap, matematik och data
- TEK Teknik och tillverkning
- LAN Lant- och skogsbruk + djursjukvård
- HÄL Hälsa- och sjukvård + social omsorg
- TJÄ Tjänster
- OKÄ Okänd utbildningsriktning

Arbete och företagande

Vid sidan om de utmaningar som finns inom skola och utbildning är den låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten faktorer som ofta beskrivs som utmärkande drag för många av invånarna i Sverige som har utländsk bakgrund. I kapitel 3 fördjupar vi oss därför i dessa integrationsutmaningar och hur det ser ut i den svenskiranska befolkningsgruppen i Sverige.

En ökande andel förvärvsarbetande

Människor med utländsk bakgrund i Sverige är en mycket heterogen grupp där både bakgrund och förutsättningar skiljer sig åt.

Att analysera alla

svenskar med utländsk bakgrund som en gemensam grupp skulle därför inte ge en rättvisande bild. I stället har rapporter om befolkningsgrupper med rötter i olika länder tagits fram och i denna rapport fokuseras särskilt på de personer som bor i Sverige men som har sitt ursprung i Iran. I det här kapitlet kommer vi att fördjupa oss i frågor kring arbete och företagande.

I rapportens tidigare kapitel har vi beskrivit den svenskiranska gruppen ur ett demografiskt perspektiv men också beskrivit bostadsituation, utbildningsnivå och inriktning på utbildning. I det här kapitlet beskriver vi hur stor del av den svenskiranska gruppen som har ett arbete och hur stor andel som är arbetslösa tillfälligt eller under längre tid.

Vi tittar på hur stor andel av svenskiranierna som är anställda eller har egna företag, men också på andelen som är operativa företagsledare. Slutligen fördjupar vi oss i hur stor del av den svenskiranska gruppen som har ett arbete inom det privata näringslivet eller inom offentlig sektor, och vilka branscher som är de vanligaste.

68 procent av alla svenskiranier i åldern 20-64 år förvärvsarbetade år 2018, vilket är fler än som gjorde 2013.

Förvärvsarbetande i åldern 20–64 år

Begreppet förvärvsarbetande betyder att man har ett arbete i form av en anställning eller i ett eget företag. I stället för ordet förvärvsarbetande används ofta ordet "sysselsatta" som är ett något vidare begrepp och bland annat även omfattar personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program. Dessa två begrepp är viktiga att känna till då de ofta används när man beskriver arbete och arbetslöshet ¹.

Andel förvärvsarbetande eller sysselsatta är dock ungefärliga mått eftersom de inte säger något om hur ofta eller hur mycket en person arbetar. Måtten omfattar alltså både personer som arbetar heltid och personer som arbetar deltid eller bara enstaka timmar. Både anställda och företagare ingår alltså i gruppen förvärvsarbetande.

De mått som beskriver hur många i befolkningen som förvärvsarbetar eller är ar-

betslösa brukar omfatta åldersgruppen 20 till 64 år. Det finns naturligtvis personer i arbete som är yngre än 20 år och på samma sätt fortsätter vissa att arbeta även efter 65 års ålder. Men förvärvsarbete är vanligast i åldrarna 20 till 64 år och det är därför som man oftast har valt att titta på detta åldersspann.

Av alla svenskiranier i åldern 20 till 64 år var det totalt 51 655 personer som förvärvsarbetade år 2018. Omräknat till procent motsvarar det 68 procent av alla svenskiranier i åldern 20 till 64 år. I hela befolkningen i Sverige i åldersspannet var motsvarande andel nästan 80 procent.

Diagram 32 beskriver andelen förvärvsarbetande bland svenskiranier uppdelat på de två undergrupperna utrikes och inrikes födda.

DIAGRAM 32 | ANDEL AV BEFOLKNINGEN I ÅLDERN 20-64 ÅR SOM

FÖRVÄRVARBETAR – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Andelen förvärvsarbetande hade ökat betydligt mellan de båda åren som här beskrivs, 2013 och 2018. Det här gällde både gruppen utrikes födda och bland de Sverigefödda. Ökningen bland de Iranfödda var omkring 6,5 procentenheter medan ökningen bland de Sverigefödda var större, närmare 11 procentenheter.

Det är viktigt att åter understryka de demografiska faktorer som samvarierar med andelen förvärvsarbetande. Som beskrevs i det inledande kapitlet hade den grupp svenskiranier som var född i Sverige blivit äldre och gruppen som var mellan 25 och 34 år mer än fördubblades mellan åren 2013 och 2019. I den åldern är det vanligt att man inleder sitt yrkesliv och när andelen personer i den åldersgruppen ökar stiger också andelen förvärvsarbetande.

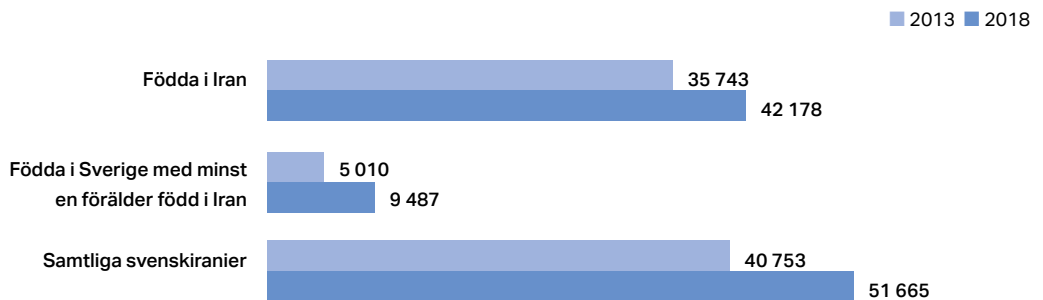
Personer i den grupp som är födda i Iran har under perioden blivit än mer väletablerade i Sverige genom längre vistelsetider vilket har betydelse för att vara förvärvsarbetande.

Inför de kommande tabellerna och diagrammen i kapitlet är det viktigt att komma

ihåg att personer yngre än 20 år inte ingår i statistiken som presenteras eftersom de flesta är för unga för att vara förvärvsarbetande. Bland dem som är i den ålder där man vanligen förvärvsarbetar, det vill säga mellan 20 och 64 år, är ungefär fyra gånger så många svenskiranier födda i Iran än födda i Sverige.

Bland samtliga svenskiranier hade antalet personer i åldrarna 20 till 64 år som förvärvsarbetar ökat med omkring en fjärdedel, från omkring 40 750 personer år 2013 till cirka 51 650 personer år 2018, vilket beskrivs i diagram 33. I stället för andelen förvärvsarbetande, tittar vi här alltså på antalet personer i åldern 20 till 64 år som i någon mån var förvärvsarbetande. Här illustreras också förskjutningen mellan inrikes och utrikes födda svenskiranier. Under båda åren var de Iranfödda betydligt fler och båda grupper hade antalsmässigt ökat ungefär lika mycket. Men andelsmässigt var det de Sverigefödda som ökade mest och där antalet förvärvsarbetande i det närmaste fördubblades.

DIAGRAM 33 | ANTAL SVENSKIRANIER I ÅLDERN 20–64 ÅR SOM FÖRVÄRVSARBETAR – 2013 OCH 2018

Vi påminner om att dessa siffror inte säger något alls om hur mycket eller hur ofta personerna arbetade – utan bara att dessa personer förvärvsarbetade. Siffrorna säger inte heller något om vilken sorts arbete det handlar om eller hur stor lön de hade. Dessa sistnämnda faktorer återkommer vi till längre fram.

Vi undersöker nu skillnaderna mellan könen och relaterar det till hela befolkningen män och kvinnor. Både bland svenskiranska män och kvinnor hade andelen förvärvsarbetande ökat mellan åren. Också i hela befolkningen hade denna andel ökat, men i lägre omfattning.

Den största ökningen av andelen förvärvsarbetande i denna jämförelse hade skett bland svenskiranska kvinnor, en ökning från drygt 58 procent till närmare 67

procent. Också bland de svenskiranska männen ökade andelen, men inte i riktigt lika hög utsträckning, från 63 till 69 procent. Vi ser alltså att andelen förvärvsarbetande svenskiranska kvinnor närmar sig andelen bland männen och att skillnaderna mellan könen år 2018 var mindre i den svenskiranska befolkningen än i befolkningen i sin helhet.

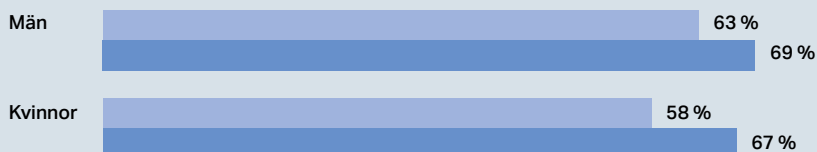
Trots de kraftiga ökningarna var andelen förvärvsarbetande bland svenskiranierna år 2018 drygt 10 procentenheter lägre än i befolkningen som helhet. Också i befolkningen som helhet var fler män än kvinnor förvärvsarbetande både år 2013 och 2018, en skillnad på drygt 3 procent. Ökningen mellan åren var i hela befolkningen lika stor bland män som bland kvinnor.

DIAGRAM 34 | ANDEL KVINNOR OCH MÄN I ÅLDERN 20–64 ÅR

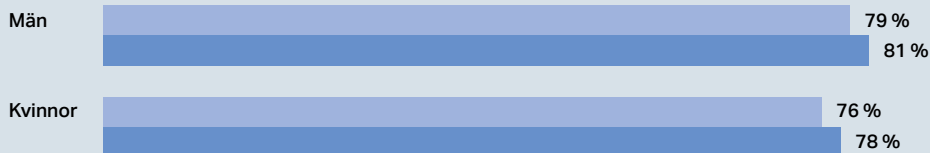
SOM FÖRVÄRVARSARBETAR – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Samtliga svenskiranier

Hela svenska folket

Det var år 2018 små skillnader mellan den totala andelen förvärvsarbetande relaterat till födelseland. Men när vi betraktar män och kvinnor var för sig, ser vi att det bland kvinnorna är en större andel Sverigefödda

som förvärvsarbetar än Iranfödda, 70 procent jämfört med 66 procent. Bland männen är det tvärtom fler Iranfödda än Sverigefödda som är förvärvsarbetande, 70 respektive 66 procent.

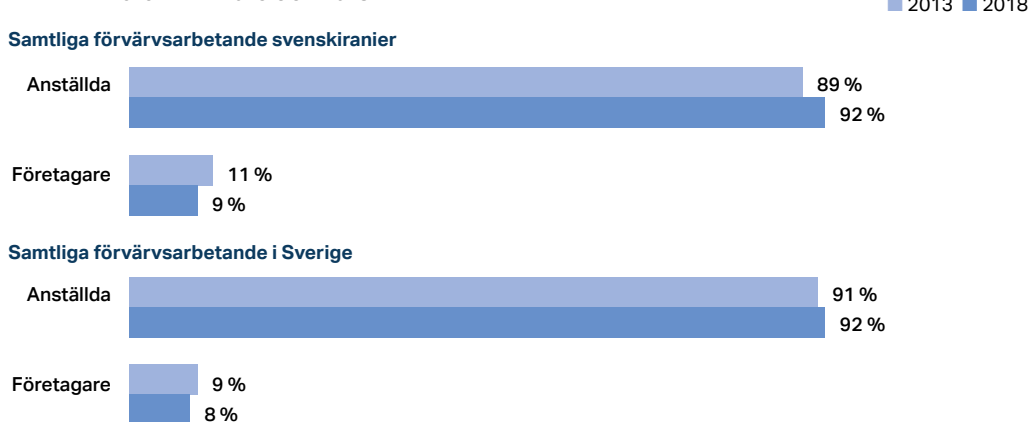
Anställda eller företagare?

I det föregående avsnittet gick vi igenom svenskiranernas förvärvsarbete. Att vara förvärvsarbete betyder att man har ett arbete att gå till. Både anställda och företagare räknas som förvärvsarbete trots att det kan finnas stora skillnader mellan anställda och egna företagare vad gäller arbetsuppgifter, lön och förutsättningar i övrigt.

Vi fördjupar oss därför nu i dessa skillnader ur ett svenskiranskt perspektiv. I hela befolkningen i Sverige i åldrarna 20 till 64 år var, totalt sett, 8 procent av de förvärvsarbete företagare och 92 procent anställda år 2018 (se diagram 35).

År 2018 var 68 procent av landets samtliga svenskiranier i åldern 20 till 64 år förvärvsarbete. Antalsmässigt handlade det om 51 665 personer. I den här gruppen var andelen anställda respektive företagare relativt lik den fördelning som fanns i hela den svenska befolkningen: de allra flesta, 91,5 procent, var anställda medan 8,5 procent var företagare. Fem år tidigare, år 2013, var andelen företagare bland de svenskiranska förvärvsarbete högre, 10,8 procent vilket var 2 procentenheter fler än hela befolkningen. Därefter sjönk andelen både bland svenskiranerna och, om än i lägre

DIAGRAM 35 | FÖRDELNINGEN ANSTÄLLDA – FÖRETAGARE BLAND DE FÖRVÄRVSARBETANDE I ÅLDERN 20–64 ÅR – 2013 OCH 2018

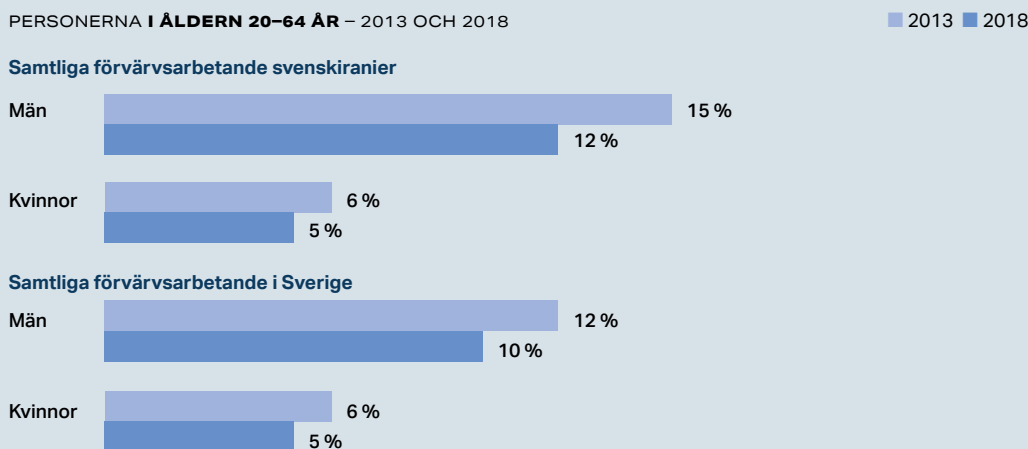

Skillnaderna mellan män och kvinnor gällande anställning respektive företagande var tydliga både i hela befolkningen och bland svenskiranierna. Grovt avrundat var dubbelt så många män som kvinnor företagare i båda grupperna.

Oavsett kön var det vanligare bland svenskiranierna än i befolkningen att vara företagare både år 2013 och 2018 men

skillnaderna hade minskat mellan åren. År 2013 var omkring 3 procentenheter fler svenskiranska män företagare än män i hela befolkningen. År 2018 hade den skillnaden minskat till 2 procentenhet. Bland kvinnorna var förändringen mindre och de svenskiranska kvinnorna var år 2018 i marginellt högre utsträckning företagare än kvinnor i hela befolkningen.

DIAGRAM 36 | ANDEL **FÖRETAGARE** BLAND DE FÖRVÄRSARBETANDE PERSONERNA I **ÅLDERN 20–64 ÅR** – 2013 OCH 2018

Gruppen företagare
bland svenskiranier
är högre än bland den svenska
befolkningen i stort.

Operativa företagsledare

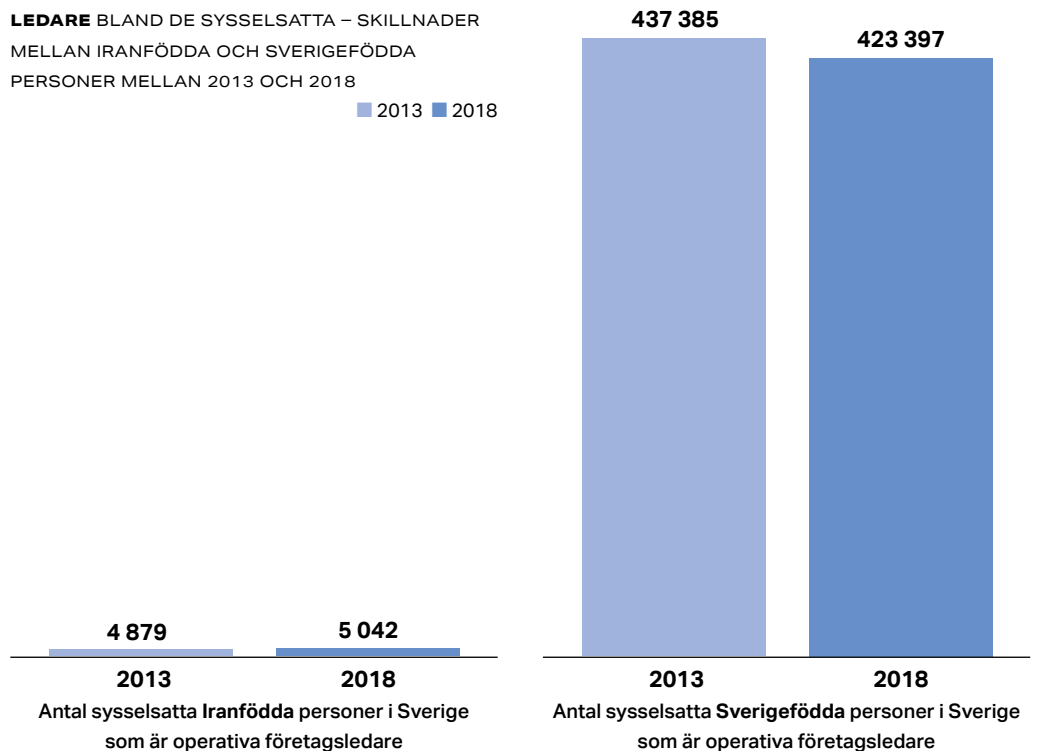
Ett annat sätt att beskriva företagande är att titta på andelen som är företagsledare. Vi använder här begreppet "operativa företagsledare". Begreppet avser enligt Statistiska centralbyråns definition den person i företaget som sköter den löpande förvaltningen. Det finns i den statistik som beställts från Statistiska centralbyrån som grund för denna rapport en enda operativ företagsledare per bolag. Den beställda statistiken är baserad på födelseland, utan övriga uppgifter om ursprungsland. Vi kan därför bara beskriva andelen Iranfödda och har inga uppgifter om Sverigefödda svenskaner i sådana positioner.

I diagram 37 beskrivs antalet operativa företagsledare bland Iranfödda respektive

Sverigefödda² personer i Sverige år 2018. Statistiken här är alltså uppdelad efter födelseland, oavsett andra faktorer som medborgarskap eller föräldrars bakgrund. Diagrammet beskriver också hur antalet har förändrats under de fem år som gått mellan 2013 och 2018.

År 2018 fanns drygt 5 000 Iranfödda operativa företagsledare i Sverige. Samma år fanns det drygt 423 000 Sverigefödda operativa företagsledare i landet – en svag minskning sedan 2013 då antalet Sverigefödda operativa företagsledare var drygt 437 000 personer. Antalet Iranfödda operativa företagsledare ökade svagt med drygt 250 personer.

DIAGRAM 37 | ANTAL OPERATIVA FÖRETAGSLIDARE BLAND DE SYSSELSATTA – SKILLNADER MELLAN IRANFÖDDA OCH SVERIGEFÖDDA PERSONER MELLAN 2013 OCH 2018

När vi beskriver antalen, så som det görs i diagram 37, blir det svårt att få en tydlig bild av gruppen svenskiranier. Det finns så oerhört många fler Sverigefödda än Iranfödda i Sverige vilket gör att det exakta antalet operativa företagsledare inte blir en givande siffra. I stället fokuserar vi på *relativa* tal, det vill säga hur stor andel av de sysselsatta Iranfödda respektive Sverigefödda som är företagsledare. Den statistiken beskrivs

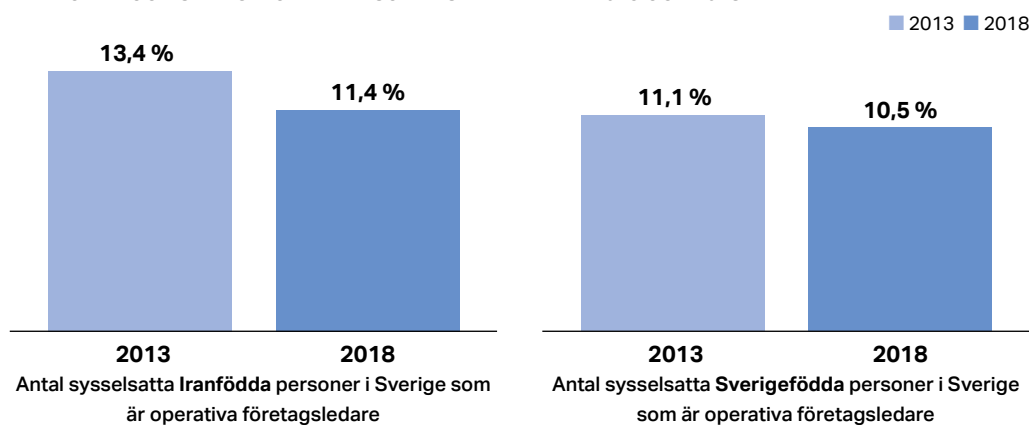
i diagram 38 för åren 2013 och 2018.

Den relativa *andelen* Iranfödda personer

i Sverige som var operativa företagsledare hade minskat något mellan åren, men var både år 2013 och 2018 högre än bland Sverigefödda. Många operativa företagsledare är egenföretagare och vi ser därför en liknande bild här som i det tidigare avsnittet kring företagande. Antalet svenskiranier i dessa roller har visserligen ökat något, men andelsmässigt är de nu färre.

Jämfört med övriga länder i rapportserien är 11,4 procent den högsta andelen – det är alltså relativt fler Iranfödda än bland övriga länder som beskrivs i rapportserien som är

DIAGRAM 38 | ANDEL OPERATIVA FÖRETAGSLEDARE BLAND DE SYSSELSATTA – SKILLNADER MELLAN IRANFÖDDA OCH SVERIGEFÖDDA PERSONER SAMT MELLAN 2013 OCH 2018

Även bland de Sverigefödda förvärvsarbete finns en liten minskning av andel operativa företagsledare mellan åren 2013 och 2018. År 2013 var 11,1 procent av de sysselsatta Sverigefödda personerna operati-

va företagsledare. Fem år senare hade andelen minskat något, till 10,5 procent. Återigen vill vi vara tydliga med att Sverigefödda här omfattar alla som är födda i Sverige oavsett bakgrund i övrigt.

Privat näringsliv eller offentlig sektor?

De som är förvärvsarbetande kan arbeta inom privat eller offentlig sektor. Till den offentliga sektorn hör arbetsgivare som staten, landstingen eller kommunerna, medan anställda vid företag som ägs av privata aktörer definieras som anställda inom privat sektor. Till privat näringsliv räknas också egenföretagare. Arbetskraftens uppdelning i privat och offentlig sektor skiljer mellan olika grupper i samhället, och vi fördjupar oss därför i den kommande texten i gruppen svenskiranier och inom vilken sektor de arbetar.

Vi inleder med att titta på hur det såg ut bland alla förvärvsarbetande personer mellan 20 och 64 år i Sverige år 2018. Drygt 70 procent arbetade i det privata näringslivet medan knappa 30 procent var anställda inom offentlig sektor. Fördelningen mel-

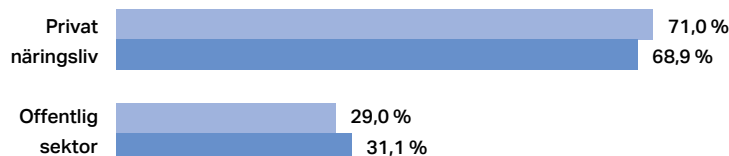
lan privat och offentlig sektor var bland svenskiranier den samma som i hela befolkningen. I diagram 39 illustreras dessa siffror över fördelningen mellan privat och offentlig sektor.

I samma diagram ser vi att andelen svenskiranier som arbetade inom det privata näringslivet hade minskat något jämfört med fem år tidigare, år 2013, medan andelen inom offentlig sektor hade ökat. Detta gäller också för hela befolkningen men skillnaderna där är något mindre. Vi såg tidigare att andelen företagare minskat både bland svenskiranier och i hela befolkningen. Detta kan vara en förklaring till de minskningar vi ser inom det privata näringslivet, men sammantaget är skillnaderna både mellan åren och mellan svenskiranier och hela befolkningen mycket små.

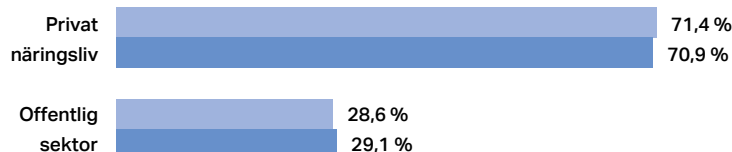
DIAGRAM 39 | ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE I ÅLDERN 20–64 ÅR SOM ARBETAR I PRIVAT NÄRINGSLIV RESPEKTIVE OFFENTLIG SEKTOR – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Samtliga förvärvsarbetande svenskiranier

Samtliga förvärvsarbetande i Sverige

Vi fortsätter titta på andelen som arbetar inom privat respektive offentlig sektor, men nu uppdelat på män respektive kvinnor.

Att arbeta inom offentlig sektor är i hela gruppen förvärvsarbetande i Sverige betydligt vanligare bland kvinnor än bland män. Vanliga yrken inom offentlig sektor är kvinnodominerade och finns inom vård och omsorg men också inom utbildning. 45 procent av kvinnorna och 15 procent av männen i hela Sverige arbetade inom offentlig sektor år 2018.

När vi jämför den svenskiranska befolkningen med hela befolkningen i Sverige ser vi att fler svenskiranska män arbetade inom offentlig sektor, och att denna andel hade ökat med omkring 2 procentenheter mellan åren 2013 och 2018. Bland svenskiranska kvinnor var andelen däremot något lägre än i hela befolkningen. 42,6 procent av de svenskiranska kvinnorna arbetade år 2018 inom offentlig sektor att jämföra med 45,4 procent bland kvinnor i hela befolkningen.

DIAGRAM 40 | ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE SVENSKIRANSKA MÄN OCH KVINNOR I ÅLDERN 20–64 ÅR SOM ARBETAR I PRIVAT NÄRINGS LIV RESPEKTIVE OFFENTLIG SEKTOR – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Män

Privat näringsliv

Offentlig sektor

Kvinnor

Privat näringsliv

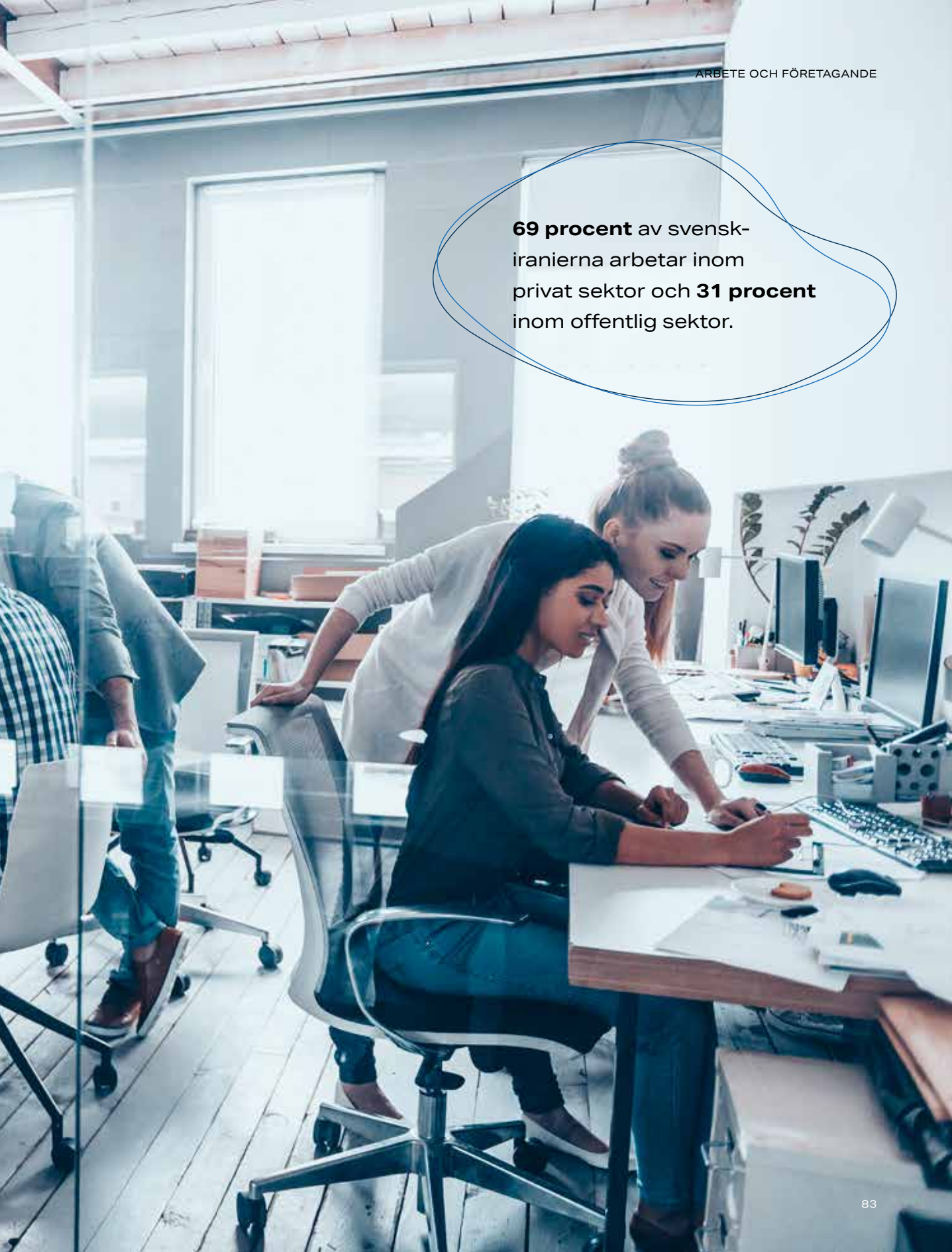

Offentlig sektor

69 procent av svensk-
iranierna arbetar inom
privat sektor och **31 procent**
inom offentlig sektor.

Branscher

Vi har hittills beskrivit andelen svenskiranier som förvärvsarbetar – om de är företagare eller inte och om de arbetar inom privat eller offentlig sektor.

Sammanfattningsvis skiljde sig den svenskiranska gruppen inte mer än marginellt från hela befolkningen. Den skillnad som har framkommit är att en lägre andel av svenskiranierna var förvärvsarbetande, men bland dem som förvärvsarbetar ser mönstret ut som i hela befolkningen. Det var betydligt vanligare att vara anställd än att vara företagare och det var oavsett kön oftare förekommande att arbeta inom privat än offentlig sektor. Nu går vi vidare genom att undersöka vad svenskiranier generellt sett arbetar med, det vill säga vilken bransch de tillhör.

Tabell 1 visar andelen förvärvsarbetande efter bransch, där branscherna är rangordnade med den vanligaste branschen för svenskiranier överst och sedan i fallande ordning till minst vanlig bransch längst ner. Den vanligaste branschen i hela befolkningen liksom bland svenskiranierna år 2018 var vård och omsorg, sociala tjänster (24 procent). Därefter följde bland svenskiranierna utbildning (12 procent), handel (11 procent), transport och magasinering (7 procent) samt tillverkning och verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (båda

branscher knappt 7 procent), tätt följt av uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mm (6,5 procent). Av de förvärvsarbetande svenskiranierna arbetade alltså knappt 75 procent, eller omkring 38 100 av de 51 665 förvärvsarbetande svenskiranierna inom dessa sju branscher. Nästan hälften av de förvärvsarbetande svenskiranierna arbetar i de tre vanligaste branscherna.

Vid en jämförelse mellan den svenskiranska befolkningen och hela befolkningen ser vi att det är vanligare bland svenskiranierna än i hela befolkningen att arbeta inom vård och omsorg, sociala tjänster. 24 procent av svenskiranierna arbetade inom den branschen vilket var knappt 10 procentenheter fler än i hela befolkningen. En annan bransch där det skiljde sig mellan svenskiranier och befolkningen i stort var hotell och restaurang där närmare 5 procent av svenskiranierna och 2 procent i hela befolkningen arbetade. Inom byggbranschen arbetade en betydligt lägre andel, 2 procent, av svenskiranierna än i befolkningen i sin helhet, 8 procent.

Skillnaderna mellan de båda åren är små bland svenskiranierna – i allmänhet är skillnaderna kring en procentenhet eller mindre. Den bransch där det skilde mest mellan åren var hotell och restaurang där andelen minskade från 6,5 till 4,8 procent.

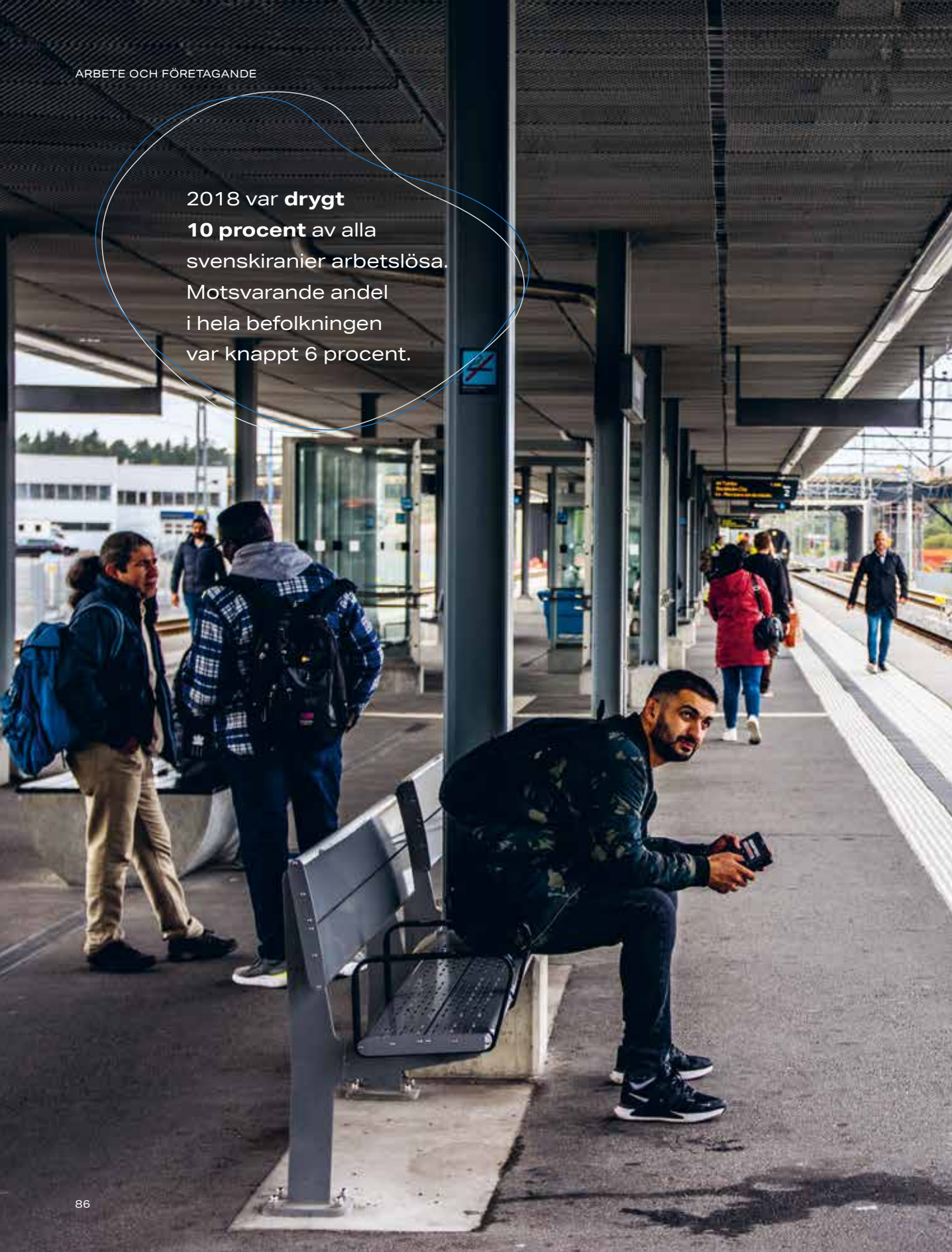
TABELL 1 | ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE SVENSKIRANIER I ÅLDERN 20–64 ÅRSOM **ARBETAR I OLIKA BRANSCHER** – 2013 OCH 2018

	2018	2013	Hela befolkningen 2018
Vård och omsorg, sociala tjänster	24,3	23,3	15,5
Utbildning	12,1	11,5	11,2
Handel	10,6	11,4	12,3
Transport och magasinering	7,1	8,7	4,4
Tillverkning	6,6	7,5	11,9
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	6,6	5,4	6,7
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stöd-tjänster	6,5	6,9	4,7
Övrig offentlig förvaltning och försvar	5,4	4,4	7,1
Informations- och kommunikationsverksamhet	5,3	4,0	4,5
Hotell och restaurang	4,8	6,5	2,0
Annan serviceverksamhet	2,4	3,0	2,2
Byggverksamhet	2,2	1,8	8,0
Finans- och försäkringsverksamhet	2,1	1,9	2,2
Kultur, nöje och fritid	1,4	1,4	2,0
Okänd bransch / verksamhet	1,0	1,1	0,6
Fastighetsverksamhet	1,0	0,8	1,7
Övrigt	0,5	0,5	3,0

Fler svenskiranska kvinnor än män arbetade inom vård och omsorg, 34 procent jämfört med 15 procent. I hela befolkningen var skillnaden ungefär lika stor – 26,5 procent av kvinnor och 5 procent av männen arbetade inom den branschen. Andra branscher

där det skiljde sig mellan könen var utbildning inom vilken 17 procent svenskiranska kvinnor och 7 procent av svenskiranska män arbetade. Inom transport arbetade 12 procent av männen och knappt 2 procent av kvinnorna.

2018 var **drygt 10 procent** av alla svenskiranier arbetslösa. Motsvarande andel i hela befolkningen var knappt 6 procent.

Öppen arbetslöshet och arbetsmarknads-politiska åtgärder

Hittills i kapitlet har olika aspekter av förvärvsarbete i den svenskiranska befolkningen i Sverige beskrivits. Dessa förvärvsarbete utgjorde, som visades bland annat i diagram 32, ungefär 68 procent av samtliga personer med iranskt ursprung i Sverige. Nu övergår vi i stället till att belysa svenskiranier som inte är förvärvsarbete. Inledningsvis beskriver vi den grupp som är öppet arbetslös eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

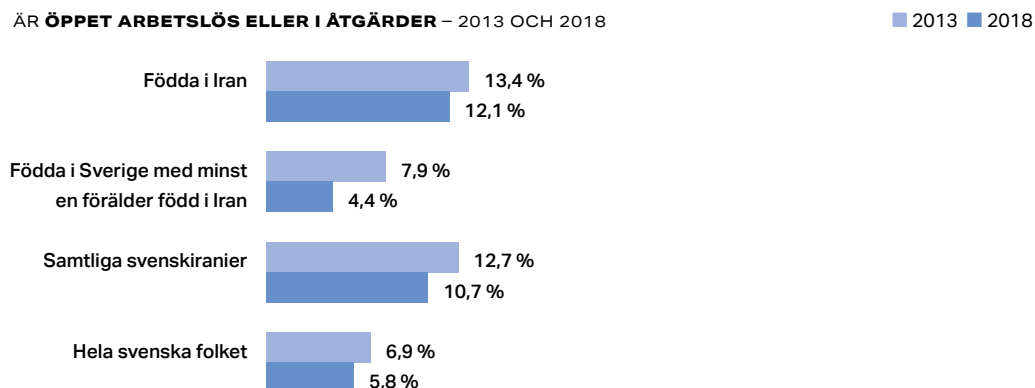
Definitionen **öppet arbetslös** betyder att en person kan och vill arbeta, och aktivt söker efter ett arbete (är registrerad som arbetssökande), men inte har fått någon anställning eller är företagare. Det är viktigt att betona att dessa öppet arbetslösa alltså egentligen vill arbeta. Vid sidan av dessa finns också personer som inte förvärvsarbete men som av olika skäl inte heller aktivt söker arbete.

För att inkludera personer som står långt från arbetsmarknaden vidtas i Sverige **arbetsmarknadspolitiska åtgärder**. Syftet med åtgärderna är att öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och att förbättra arbetsmarknadens funktion.

I följande diagram och analyser har vi slagit ihop de två kategorierna personer som är öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och använder här det förenklade begreppet arbetslösa om båda grupper tillsammans. Precis som i tidigare analyser i kapitlet baserat uppgifterna på personer i åldrarna 20 till 64 år eftersom det är i dessa åldrar som människor vanligen förvärvsarbete.

År 2018 var knappt 11 procent av alla svenskiranier arbetslösa. Om vi jämför med andelen arbetslösa i hela befolkningen i Sverige samma år var den andelen knappt 6 procent. Inom den svenskiranska gruppen var andelen arbetslösa bland personer som är födda i Iran betydligt högre än andelen bland personer som är födda i Sverige med minst en förälder född i Iran, 12 procent att jämföra med 4 procent. De svenskiranier som var födda i Sverige var år 2018 arbetslösa i lägre utsträckning än i hela befolkningen i Sverige, vilket också framgår av diagram 41.

DIAGRAM 41 | ANDEL AV BEFOLKNINGEN I ÅLDERN 20-64 ÅR SOM ÄR ÖPPET ARBETSLÖS ELLER I ÅTGÄRDER – 2013 OCH 2018

Vid en jämförelse mellan åren 2013 och 2018 ser vi att andelen av samtliga svenskiranier i åldrarna 20 till 64 år som var arbetslösa hade minskat något på fem år, från omkring 13 till 11 procent.

Vi ser också att det är i den mindre gruppen, alltså bland svenskiranier som är födda i Sverige, som minskningen var som störst, men vi ska komma ihåg att den gruppen är åldersmässigt väldigt ung med få personer i arbetsför ålder. I den större gruppen, de som är födda i Iran, finns en högre arbetslöshet och där minskar arbetslösheten mer långsamt och i procentandelar lika mycket som i hela befolkningen.

I antal räknat har arbetslösheten bland

svenskiranier minskat något, från 8 533 år 2013 till 8 152 arbetslösa år 2018.

Bland samtliga svenskiranier var andelen arbetslösa både år 2013 och 2018 ungefär lika stor oavsett kön, och minskningen av andel arbetslösa var i det närmaste lika stor mellan åren bland män som bland kvinnor. Även här dominerar de Iranfödda statistiken – de är en betydligt större grupp än de Sverigefödda. Vi såg i diagram 41 att 4,4 procent av de Sverigefödda var arbetslösa. Bland dessa var fler män (5,4 procent) än kvinnor (3,3 procent) arbetslösa. I den större gruppen Iranfödda var det år 2018 ingen skillnad i andel arbetslösa mellan könen.

DIAGRAM 42 | ANDEL ÖPPET ARBETSLÖSA ELLER I ÅTGÄRDER I ÅLDERN 20–64 ÅR – SKILLNADER MELLAN MÄN OCH KVINNOR, MELLAN SVENSKIRANIER OCH SAMTLIGA SVENSKAR

SAMT MELLAN 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Samtliga svenskiranier

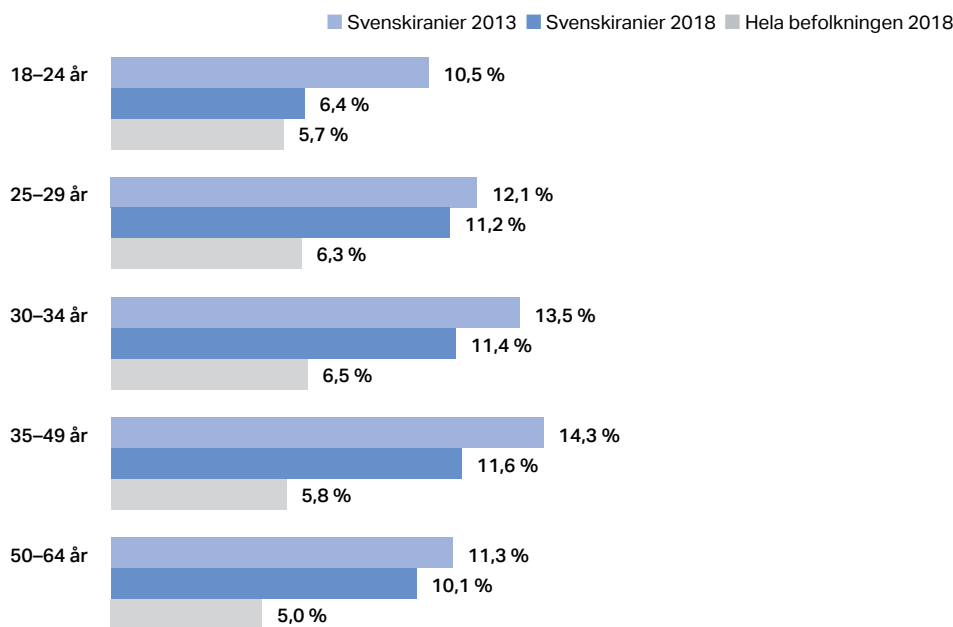
Hela svenska folket

I diagram 43 tittar vi på samma statistik men uppdelad i åldersgrupper. Den största minskningen av andel arbetslösa mellan de båda åren syns bland de yngsta, de som är 18–24 år. Där minskade andelen arbetslösa med 4 procentenheter från 10,5 till 6,4 procent. I denna yngsta grupp dominerade de Sverigefödda och vi ser en arbetslöshet som år 2018 var marginellt högre än i hela befolkningen. Mönstret bland svenskiranier

påminner i stort om mönstret i hela befolkningen – det är framför allt bland de yngsta men också i den äldsta gruppen där arbetslösheten är något lägre. Högst arbetslöshet bland svenskiranier återfanns i åldersgruppen 35–49 år, en åldersgrupp som helt domineras av de Iranfödda. De Sverigefödda i den åldersgruppen utgjordes av sammanlagt drygt 1 000 personer medan de Iranfödda var närmare 24 000.

DIAGRAM 43 | ANDEL ÖPPET ARBETSLÖSA SVENSKIRANIER (ELLER I ÅTGÄRDER) I OLIKA ÅLDERSGRUPPER – 2013 OCH 2018

I de yngsta grupperna, upp till 29 år, var något fler svenskiranska män än kvinnor arbetslösa. I övriga åldersgrupper syntes inga skillnader i arbetslöshet mellan könen.

Det talas ofta om utbildningens betydelse för möjlighet till arbete och inkomst. I kapitel 2 beskrev vi bland annat den vuxna befolkningens utbildningsnivåer och vi såg att den svenskiranska befolkningen i hög utsträckning hade en eftergymnasial utbildning. Hela 54 procent hade den utbildningsnivån och bara 9 procent hade som högst en för-gymnasial utbildning. I det följande beskriver vi nu vilket samband som finns mellan

utbildningsnivå och arbetslöshet bland svenskiranier. De uppgifter vi redovisar i detta kapitel avser åren 2013 och 2018, till skillnad från utbildningskapitlet där statistiken avser år 2019. Vi utgår från att det mellan åren 2018 och 2019 inte har skett några stora förändringar vad gäller utbildningsnivå inom den svenskiranska gruppen och använder dessa båda år som likvärdiga statistiskt. Att vi kan göra så stöds också av att andelen som kom till Sverige under år 2018 var mycket liten och inte torde ha påverkat utbildningsnivåerna bland svenskiranier nämnvärt.

Svenskiranier, oavsett födelseland, hade år 2018 en arbetslöshet som var högre än i hela befolkningen men lägre än i övriga invandrargrupper som studeras i rapportserien. I diagram 44 beskrivs nu de samband som vi kan se mellan arbetslöshet och utbildningsnivå.

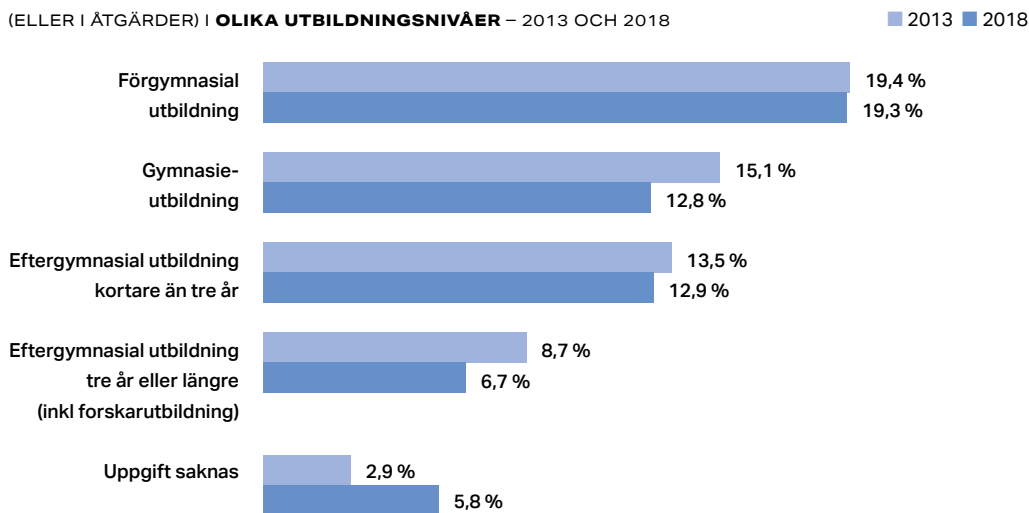
Andelen arbetslösa svenskiranier var som störst i den grupp som har högst en förgymnasial utbildning, närmare 20 procent av dessa personer var arbetslösa. Som tidigare beskrivits är detta en relativt liten grupp om totalt drygt 6 000 personer. De som hade högst gymnasieutbildning var fler, omkring 24 000 och av dem var närmare 13 procent arbetslösa. Ungefär samma andel i gruppen som har en eftergymnasial utbildning som är kortare än tre år var arbetslös, 13 procent, medan närmare 7 procent av de personer som hade en efter-

gymnasial utbildning som var tre år eller äldre var i arbetslöshet.

En lång eftergymnasial utbildning gav både år 2013 och år 2018 en betydligt lägre risk för arbetslöshet än en kortare utbildningsbakgrund. Arbetslösheten har sedan år 2013 minskat i samtliga utbildningsnivåer men minst för gruppen med enbart förgymnasial utbildning där arbetslösheten alltså hänger sig kvar på en nivå som är nästan tre gånger så hög jämfört med dem som har en längre eftergymnasial utbildning.

Detta understryker vikten av utbildning. I diagram 44 finns också en grupp där uppgift om utbildningsnivå saknas. Ofta brukar den gruppen bestå av nyanlända personer vars utbildningsnivå ännu inte har registrerats i SCB:s utbildningsregister. Detta är en liten grupp om under 100 arbetslösa personer.

DIAGRAM 44 | ANDEL ÖPPET ARBETSLÖSA SVENSKIRANIER
(ELLER I ÅTGÄRDER) | **OLIKA UTBILDNINGSNIVÅER** – 2013 OCH 2018

Statistiken visar inte på några skillnader i arbetslöshet kopplat till utbildningsnivå mellan Iranfödda män och kvinnor. Att bara ha en förgymnasial utbildning medför lika stor risk för arbetslöshet bland män som bland kvinnor. Likaså är risken för arbets-

löshet lika stor bland de eftergymnasialt utbildade männen och kvinnorna. Vi understryker åter att gruppen Sverigefödda iranier i huvudsak består av unga personer i grundskole- och gymnasieålder och jämförelser blir därför lätt missvisande.

Svenskiranier hade år 2018 en arbetslöshet som var högre än i hela befolkningen men lägre än i övriga invandrargrupper som studeras i rapportserien.

Långtidsarbetslöshet

När personer är arbetslösa under en längre period brukar man definiera dem som långtidsarbetslösa. I SCB:s statistik anses en person vara långtidsarbetslös om hen varit klassad som arbetslös under minst sex månader.

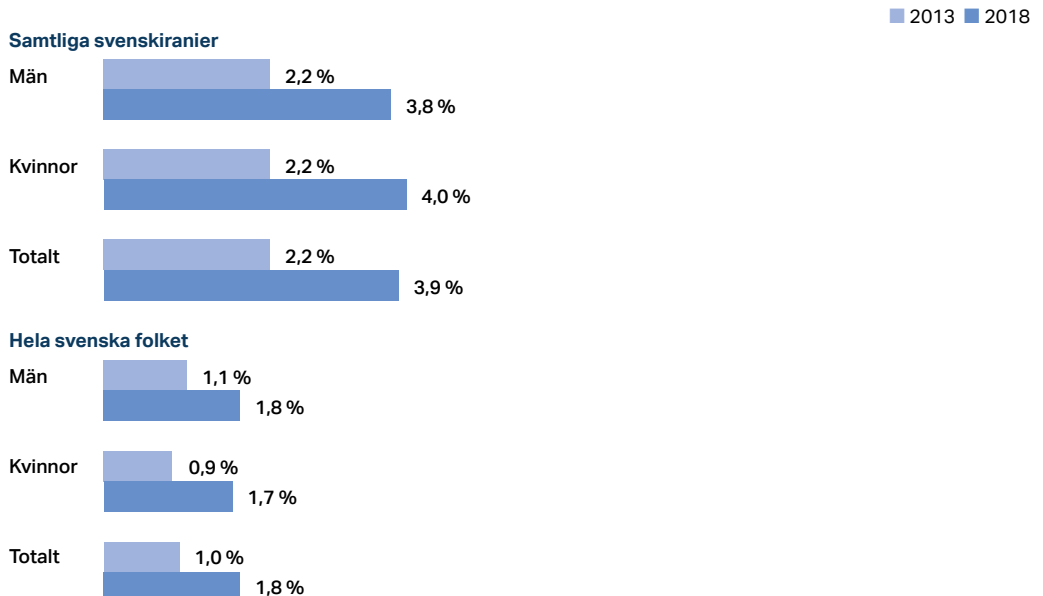
Långtidsarbetslöshet är naturligtvis en svår form av arbetslöshet. Det är svårt för långtidsarbetslösa att ta sig in på arbetsmarknaden. Man brukar säga att dessa personer ofta står längre ifrån arbetsmarknaden än vad de gör som är arbetslösa under kortare perioder och det är svårare att bryta denna form av arbetslöshet.

Långtidsarbetslösheten hade ökat mellan åren 2013 och 2018, både bland svenskiranier och i hela befolkningen.

Diagram 45 illustrerar att fler svenskiranier var långtidsarbetslösa, omkring dubbelt så hög andel svenskiranier som i hela befolkningen i Sverige var långtidsarbetslösa både år 2013 och 2018.

Bland svenskiranier i åldrarna 25 till 64 år låg långtidsarbetslösheten år 2018 på knappt 4 procent medan motsvarande siffror i hela befolkningen i Sverige var knappt 2 procent. Varken bland svenskiranierna eller i hela befolkningen framkommer någon skillnad mellan könen vad gäller långtidsarbetslöshet. Trots att många invandrade iranier har varit i Sverige under en lång period och har hög utbildningsnivå är arbetslösheten något högre än vad man kan förvänta sig och långtidsarbetslöshet tycks vara lättare att fastna i och svårare att ta sig ur vad gäller gruppen svenskiranier.

DIAGRAM 45 | ANDEL LÅNGTIDSARBETSLÖSHET I ÅLDERN 25–64 ÅR – SKILLNADER MELLAN MÄN OCH KVINNOR, MELLAN SVENSKIRANIER OCH SAMTLIGA SVENSKAR – 2013 OCH 2018

A large, stylized blue graphic consisting of the number '4' followed by a percent sign '%'. The '4' is composed of a solid blue shape with a thin blue line looping around its upper right side. The percent sign is also solid blue.

4 procent av svenskiranier i åldern 25-64 år var långtidsarbetslösa 2018. Motsvarande siffra i hela befolkningen var knappa 2 procent.

Generellt kan sägas att långtidsarbetslösheten ökade kraftigt mellan åren 2013 och 2018 – såväl bland svenskiranier som i hela befolkningen i Sverige.

I hela befolkningen i Sverige ökade långtidsarbetslösheten med cirka 80 procent mellan åren 2013 och 2018, från 1,0 till 1,8 procent av samtliga personer i åldrarna 25 till 64 år. Långtidsarbetslösheten var som vi visade tidigare högre bland svenskiranier än för den svenska befolkningen som helhet. Ökningen mellan åren 2013 och 2018 var påtaglig också i gruppen svenskiranier med en ökning från 2,2 till 3,9 procent.

De långtidsarbetslösa inrikes födda iranierna är en liten grupp om under 200 personer och det var lika vanligt bland män som bland kvinnor att vara långtidsarbetslös. 2,2 procent av de inrikes födda svenskiranerna var arbetslösa år 2018. Inte heller bland de dryga 4 procent av de långtidsarbetslösa utrikesfödda syntes några könsskillnader.

Det är viktigt att komma ihåg att även om vi talar om kraftiga ökning, rör sig andelarna fortfarande om relativt små delar av de studerade grupperna – särskilt när vi ser till hela befolkningen i Sverige.

Inkomster och ekonomi

Vilka inkomster och vilken ekonomi som människor har är viktiga parametrar för att vara en del av samhället. Personer som saknar inkomst eller som har dålig ekonomi har i allmänhet svårt att klara en skälig levnadsnivå vilket ger dem sämre livskvalitet. Svag ekonomi begränsar individen och hushållets möjligheter att ta del av utbudet i samhället och medför därför även en social exkludering.

Mer jämställda villkor än i befolkningen

Grupper med svag ekonomi i samhället bor oftare koncentrerat i specifika bostadsområden där hyresnivåer är lägre och det finns tillgång till bostäder. Segregationen förstärks på så sätt till stor del av människors inkomster och ekonomi. En inkomstökning för en enskild person är därför inte bara något positivt för honom eller henne, utan de positiva effekterna sprider sig som ringar på vattnet, bland annat i form av minskad segregation.

Vi kommer nu i detta avslutande kapitel att gå igenom svenskiraniernas situation ur ett ekonomiskt perspektiv. Kapitlet inleds med en genomgång av svenskiraniernas inkomster och inkomstkällor. Efter detta beskriver vi gruppens ekonomiska ställning, vilken naturligtvis har ett starkt samband med inkomster.

Kapitlet blir på så sätt en naturlig fortsättning av det som diskuterats tidigare i rapporten i de kapitel som beskrivit utbildning, arbete och företagande. Förbättras resultaten i skolan och fler når högre utbildning ger detta större möjligheter på arbetsmarknaden, vilket i sin tur leder till ökade inkomster och en bättre ekonomi.

Nettoinkomst

Vi inleder kapitlet som beskriver inkomster och ekonomi med att beskriva svenskiraniernas nettoinkomster. Med nettoinkomst avses det sammanlagda beloppet under ett år som en person eller ett hushåll har kvar av sin inkomst efter att ha betalat skatt.

I det här avsnittet kommer vi att redovisa uppgifter om samtliga förvärvsarbetande svenskiranier. I några av de tidigare avsnitten i rapporten har vi fokuserat på förvärvsarbetande personer mellan 20 och 64 år. I dessa åldrar fanns det omkring 51 660 för-

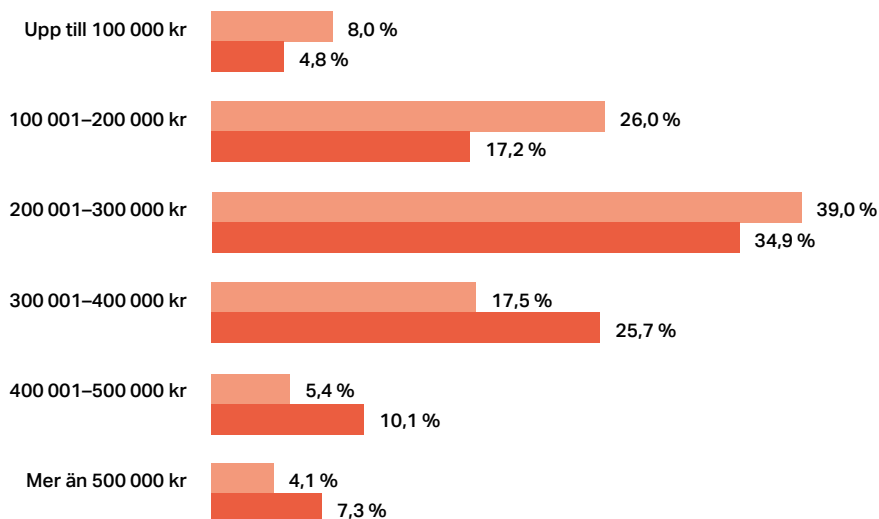
värvsarbetande svenskiranier i landet 2018. Utan att begränsa statistiken till dessa åldrar fanns det i stället cirka 54 400 förvärvsarbetande svenskiranier i Sverige. Det fanns alltså ungefär 2 740 svenskiranier som förvärvsarbetade och som antingen var yngre än 20 år eller äldre än 64 år.

Diagram 46 beskriver nettoinkomsten för samtliga förvärvsarbetande svenskiranier parallellt med nettoinkomstnivåerna för hela den förvärvsarbetande befolkningen i Sverige.

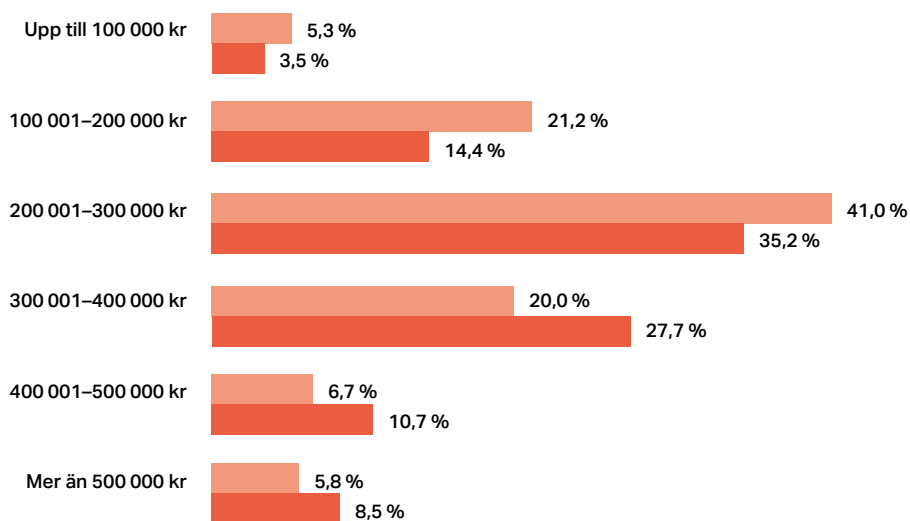
DIAGRAM 46 | ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE, ALLA ÄLDRAR, I OLIKA INKOMSTNIVÅER (ÅRSINKOMST/NETTOINKOMST) – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Samtliga förvärvsarbetande svenskiranier

Samtliga förvärvsarbetande i Sverige

Omkring 22 procent av svenskiranierna hade år 2018 en nettoinkomst om upp till 200 000 kronor. Detta var en något större andel än bland alla förvärvsarbetande i Sverige som helhet där 17 procent hade så pass låg nettoinkomst. Samtidigt visar diagrammet att inkomster mellan 200 001 och 400 000 kronor var ungefär lika vanliga bland svenskiranier som bland alla förvärvs-

arbetande, drygt sex av tio hade en nettoinkomst i det spannet år 2018. Också inkomstnivåer mellan 400 001 och 500 000 var lika vanliga bland svenskiranier som bland alla förvärvsarbetande medan det högsta inkomstläget, över 500 000 var något mindre vanligt i den svenskiranska gruppen än bland samtliga förvärvsarbetande.

Sammantaget syns alltså en svag förskjutning mot en något lägre inkomstnivå bland svenskiranierna. När vi jämför situationen år 2013 med 2018 ser vi en tydlig ökning av nettoinkomster i båda grupperna men tydligast är det i gruppen svenskiranier. År 2013 hade 34 procent av svenskiranierna inkomster under 200 000 kronor, en andel som alltså minskade med 12 procentenheter till 2018. Bland samtliga förvärsarbetande minskade samma andel med knappt 9 procentenheter. Gruppen svenskiranier hade under de fem åren inkomstmässigt närmast sig hela gruppen förvärsarbetande med tydliga öknings framför allt i skiktet mellan 300 000 och 500 000 kronor.

Bland svenskiranierna i de lägsta inkomstklasserna fanns 2018 inga betydande könsskillnader. Men i inkomstgrupperna mellan 100 000 och 300 000 kronor låg år 2018 55 procent av de svenskiranska kvinnorna medan 46 procent av männen hade dessa inkomster. I stället hade 22 procent av männen och 15 procent av kvinnorna inkomster över 400 000 kronor.

Dessa könsskillnader är mindre än vad de var i befolkningen i sin helhet där 25 procent av männen och 13 procent av kvinnor hade inkomster över 400 000 kronor. Detta är något som har varit genomgående i rapporten. Bland svenskiranier var skillnaderna mellan könen lägre i flera avseenden än i befolkningen i sin helhet.

I den statistik som presenterades i diagram 46 finns uppgift om andel personer per inkomstintervall. Vi har här alltså kännedom om antal personer per intervall men saknar exakta inkomstuppgifter för perso-

nerna. För att räkna fram medelvärden för olika grupperns nettoinkomster har därför vissa subjektiva antaganden¹ gjorts.

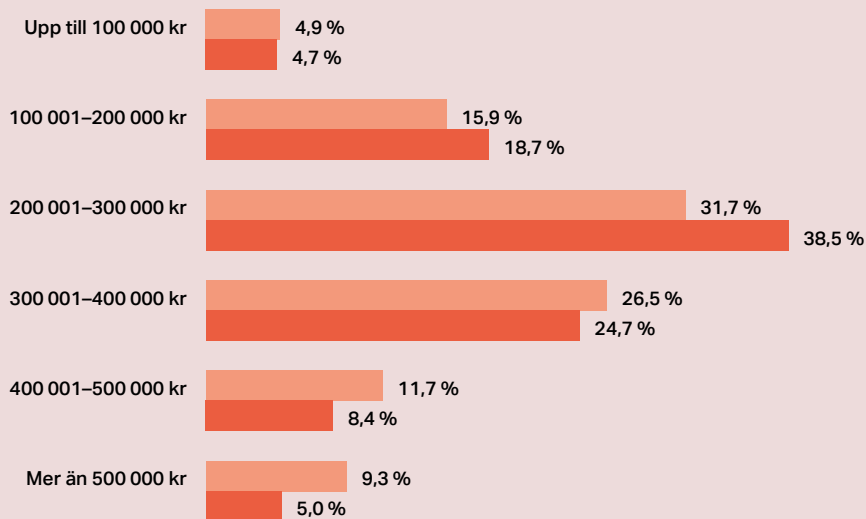
Med hjälp av dessa antaganden har en genomsnittlig nettoinkomst bland de förvärsarbetande svenskiranierna räknats fram. För 2018 beräknades den genomsnittliga nettoinkomsten bland svenskiranier till 290 880 kronor per år. För hela befolkningen i Sverige var den genomsnittliga nettoinkomsten under samma år marginellt högre, 303 200 kronor. Även om antagandena för framräkningen av nettoinkomster inte är fullt robusta framkommer samma tendens som ovan. Svenskiranier ligger strax under hela befolkningen inkomstmässigt och medan den genomsnittliga inkomsten med beräkningen ovan ökade med 13 procent i befolkningen i sin helhet ökade den med 17 procent bland svenskiranierna.

Generellt i samhället har män högre inkomster än kvinnor och statistiken visar att det samma i viss mån gäller bland svenskiranier. Diagram 47 beskriver nettoinkomstnivåerna för år 2018 uppdelat på män och kvinnor bland svenskiranier och bland samtliga förvärsarbetande i Sverige. Både i gruppen svenskiranier och bland samtliga förvärsarbetande är kvinnor överrepresenterade i inkomstgrupperna mellan 100 000 och 300 000 kronor medan männen var fler i samtliga inkomstklasser däröver. Men som tidigare beskrivits och som också är tydligt i diagram 47 var skillnaderna i den svenskiranska befolkningen mindre mellan könen än bland samtliga förvärsarbetande i Sverige.

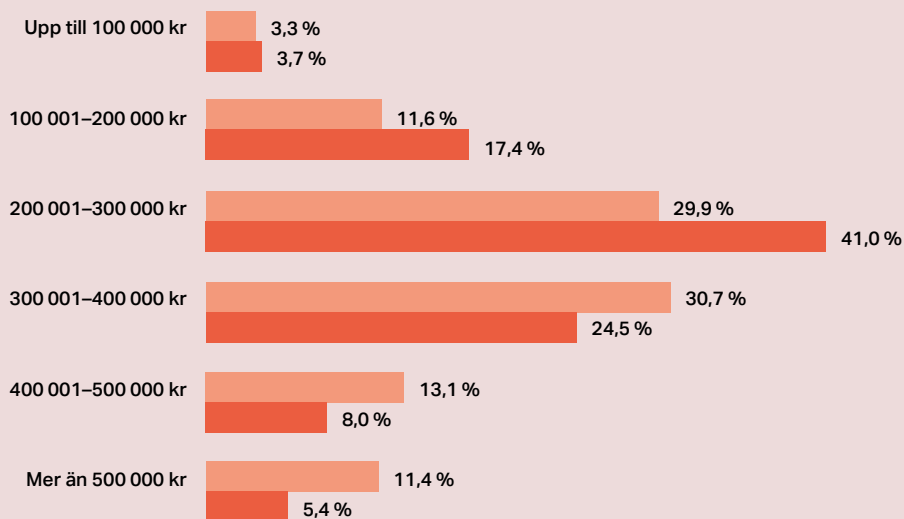
DIAGRAM 47 | ANDEL FÖRVÄRVSARBETANDE, ALLA ÅLDRAR I OLIKA INKOMSTNIVÅER
(ÅRSINKOMST/NETTOINKOMST) – MÄN OCH KVINNOR – 2018

■ Män ■ Kvinnor

Samtliga förvärvsarbetande svenskanier

Samtliga förvärvsarbetande i Sverige

Medianinkomst

Vi fokuserade i det förra avsnittet på de personer som förvärvsarbetade, det vill säga de som är antingen anställda eller företagare och beskrev deras årliga totala nettoinkomster.

I det här avsnittet studerar vi nu medianinkomsten hos samtliga i befolkningen, det vill säga både förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande i åldern 20–64 år.

Diagram 48 och 49 visar medianinkomsten hos svenskiranier och hos hela befolkningen i Sverige 20–64 år. I Sverige fanns det drygt 5,8 miljoner personer i detta åldersintervall år 2018 – av dessa var relativt få, cirka 76 000, svenskiranier. Observera också att vi nu inte jämför med hela den svenska befolkningen inklusive utlandsfödda så som tidigare i rapporten, utan med befolkningen med svensk bakgrund, alltså personer med minst en förälder som är född i Sverige.

Medianinkomsten hos landets samtliga svenskiranier i åldern 20 till 64 år låg år 2018 på 265 158 kronor per år. Som vi såg i föregående avsnitt hade de svenskiranier som arbetar i någon form en medelinkomst på 290 888 kronor. Medianinkomst och medelinkomst beräknas på olika sätt och jämförelsen blir därför något skev. Men båda nyckeltalen är relevanta och de stora skillnader som uppstår om man studerar en större grupp där det också ingår en stor mängd personer som av något skäl inte arbetar blir tydliga. Bland svenskiranier finns framför allt en grupp unga människor som är födda i Sverige och som ännu studerar, där medianinkomsten därför är låg.

Bland personer med svensk bakgrund i åldern 20 till 64 år låg medianinkomsten på

ungefär 350 000 kronor per år enligt statistik från 2018.

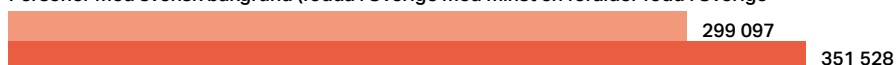
Skillnaden gentemot medianinkomsten hos landets samtliga svenskiranier var med andra ord mycket stor. Men vi påminner om att åldersstrukturer i de olika grupperna starkt samvarierar med inkomst, och då framför allt när vi utgår ifrån samtliga oavsett om personerna arbetar eller ej. Som vi har visat tidigare består gruppen med iransk bakgrund med minst en förälder född i Iran i huvudsak av unga personer. Tre av fyra var under 25 år och bara 4 procent var 35 år eller äldre. Vi såg också att många svenskiranier har en hög utbildningsnivå och kan dra slutsatsen att många under 25 år är studerande eller i inledningen av sitt yrkesverksamma liv. De som arbetar har därmed också kort arbetslivserfarenhet och sammantaget förklarar ålderssammansättningen i gruppen varför inkomsten är lägre än för gruppen Iranfödda och bidrar också till ett lägre medianvärde i hela gruppen svenskiranier.

Medianinkomsten hos svenskiranier ökade med 40 procent mellan 2013 och 2018. Bland de Sverigefödda fördubblades medianinkomsten vilket till stor del kan förklaras av att antalet personer mellan 25 och 34 år var mer än dubbelt så många 2018 som 2013.

Men också bland svenskiranier födda i Iran har inkomstläget utvecklats mycket positivt under den senaste femårsperioden, en ökning med dryga 35 procent. Många i gruppen har levt i Sverige i 25–30 år, har utbildat sig och etablerat sig i arbetslivet och alltmer uppnått förutsättningar likt den övriga befolkningen i Sverige.

DIAGRAM 48 | MEDIANINKOMST (KRONOR) – MÄN OCH KVINNOR (20–64 ÅR) – 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

Födda i Iran**Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran****Samtliga svenskiranier****Personer med svensk bakgrund (födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige)**

Vid en jämförelse av medianinkomsten mellan män och kvinnor ser vi, liksom också tidigare, en mindre skillnad mellan könen än bland personer med svensk bakgrund.

I den svenskiranska gruppen skilde sig medianinkomsten med närmare 35 000 kronor år 2018 medan skillnaden i gruppen

med svensk bakgrund var knappt 68 000 kronor. Intressant är att det bland de Sverigefödda svenskiranierna inte finns någon nämnvärd skillnad alls mellan könen. I denna unga befolkningsgrupp är medianinkomsten lika för män och för kvinnor.

DIAGRAM 49 | MEDIANINKOMST (KRONOR) 2018 – MÄN OCH KVINNOR (20–64 ÅR)

■ Män ■ Kvinnor

Födda i Iran**Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran****Samtliga svenskiranier****Personer med svensk bakgrund (födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige)**

Inkomstslag

Tidigare i rapporten har beskrivits att 68 procent av svenskiranierna i åldern 20 till 64 år förvärvsarbetade år 2018. Vid sidan av inkomst från förvärvsarbete kan personer ha andra typer av inkomster och vi beskriver i detta avsnitt nu olika inkomstslag bland svenskiranier och bland samtliga personer mellan 18 och 64 år i Sverige.

Vilka olika inkomstslag, det vill säga olika typer av ekonomiska ersättningar, som förekommer inom den svenskiranska gruppen och bland samtliga personer i Sverige beskrivs i diagram 50 och 51. Det bör understrykas att dessa båda diagram omfattar personer i åldersspannet 18 till 64 år till skillnad från många andra av diagrammen i denna rapport där åldersspannet är 20 till 64 år. Det är också viktigt att komma ihåg att en och samma person kan ha flera typer av inkomstslag och ersättningar samtidigt.

Diagram 50 visar att det bland svenskiranierna år 2018 var något mer vanligt att ha andra inkomster än från förvärvsarbete

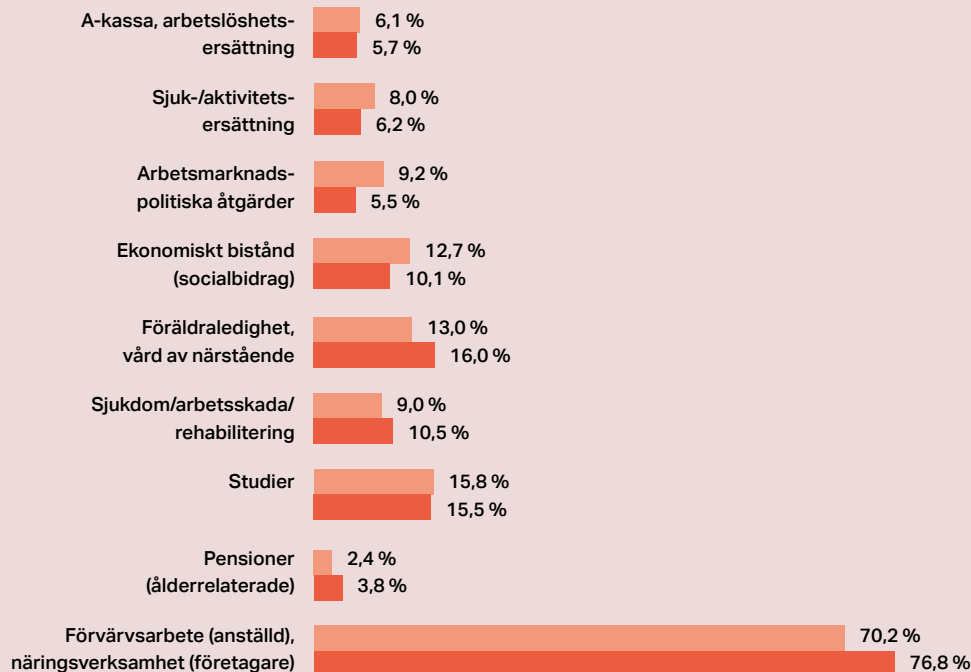
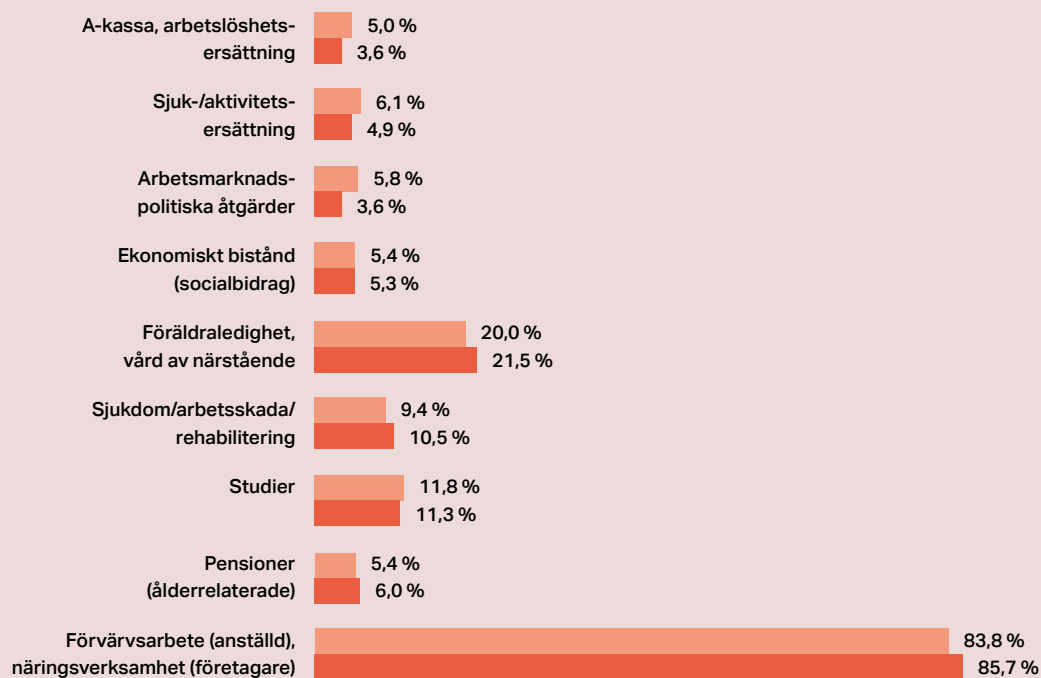
jämfört med samtliga personer i Sverige. I hela befolkningen var framför allt ersättning för föräldraledighet/vård av närstående och studiemedel vanligt utöver förvärvsarbete. Omkring 10 procent hade någon inkomst från sjukdom/arbetskada/rehabilitering. I den svenskiranska gruppen hade en större andel inkomst från studier, omkring 15 procent, och ungefär lika många hade inkomster från föräldraledighet eller vård av närstående. Åter ser vi här en effekt av skillnader i åldersstruktur mellan den svenskiranska gruppen och befolkningen i sin helhet.

Något fler i den svenskiranska gruppen än i hela befolkningen hade ersättningar från A-kassa, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och sjuk/aktivitetsersättning – men dessa andelar minskade kraftigt mellan 2013 och 2018 medan andelen svenskiranier som hade inkomst från förvärvsarbete ökade mer än i befolkningen i sin helhet.

DIAGRAM 50 | ANDEL PERSONER (18–64 ÅR) MED OLIKA INKOMSTSLAG/ERSÄTTNINGAR

– 2013 OCH 2018

■ 2013 ■ 2018

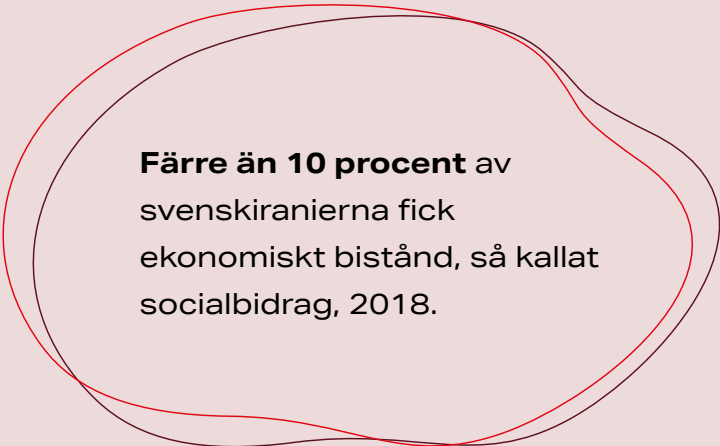
Samtliga förvärvsarbetande svenskanier**Samtliga personer i Sverige**

Det fanns bland samtliga personer i åldern 18–64 år i Sverige inga påtagliga skillnader mellan män och kvinnor vad gäller inkomstkällor. Något fler kvinnor fick ekonomisk ersättning genom föräldraledighet eller vård av närstående, via sjukdom, arbetsskada eller rehabilitering samt via studier.

Andelen som hade inkomster från förvärvsarbete var däremot marginellt större bland kvinnorna. Inte heller bland svenskiranier var skillnaderna stora. Fler kvinnor

än män hade inkomst från föräldraförsäkring/vård av närstående och fler kvinnor än män hade inkomster relaterade till studier.

Nästan dubbelt så många svenskiranska kvinnor som män hade en inkomst relaterad till sjukdom/arbetsskada/rehabilitering. Något fler män var förvärvsarbetande men det finns tendenser till att kvinnorna ofta hade fler olika inkomstkällor, exempelvis deltidsrehabilitering.

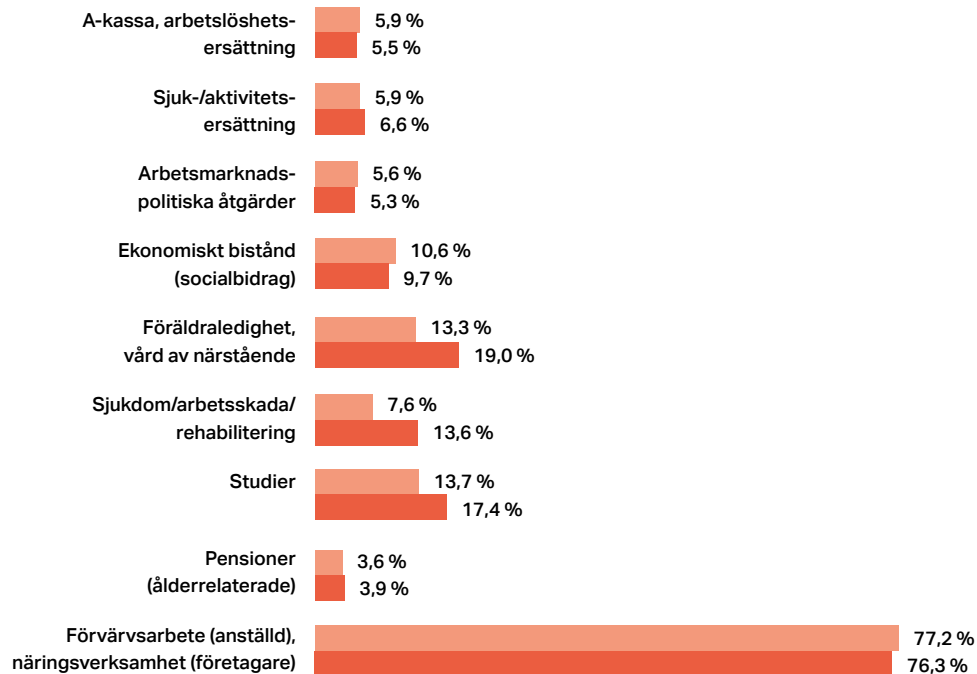

Färre än 10 procent av svenskiranierna fick ekonomiskt bistånd, så kallat socialbidrag, 2018.

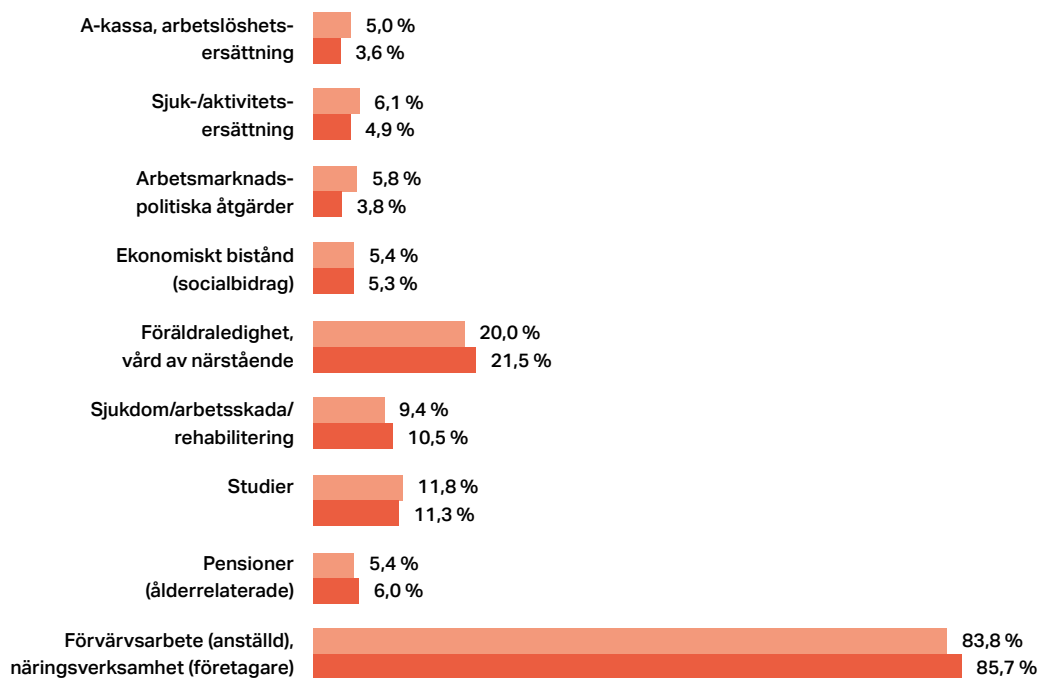
DIAGRAM 51 | ANDEL PERSONER (18–64 ÅR) MED OLIKA INKOMSTSLAG – MÄN OCH KVINNOR 2018

 Män Kvinnor

Samtliga svenskiranier

Samtliga personer i Sverige

A photograph of two women in a meeting. The woman on the left is wearing a light-colored hijab and a grey sweater, looking towards the right. The woman on the right has short grey hair, wears glasses, and a patterned scarf, looking towards the left. They appear to be in a professional setting, possibly a conference or meeting.

76,8 procent av samtliga svenskiranier i åldern 20 till 64 år förvärvsarbetade år 2018.

Personer helt utan inkomst eller ersättningar

Människor kan få sina inkomster, oavsett storlek, på många olika sätt i Sverige vilket vi beskrev i föregående avsnitt. Förutom att förvärvsarbeta kan man också få olika ekonomiska ersättningar. Men det finns också personer i Sverige som inte har någon registrerad ekonomisk ersättning över huvud taget. Dessa personer tjänar inga pengar alls som förekommer i statistiken. De har inte någon inkomst från ett förvärvsarbete och får inte heller någon annan form av bidrag från det offentliga. I statistiken syns inte om de i stället har så kallade svarta inkomster eller försörjs av någon annan person, det vi ser här är enbart sådana inkomster som finns registrerade. I den här gruppen ingår också personer som tillfälligt befinner sig utomlands, till exempel ungdomar som under perioder bor i andra länder eller invandrare som befinner sig i hemlandet och därför inte har inkomster i Sverige. I det följande avsnittet ska vi närmare be-

skriva personer helt utan registrerade inkomster. Precis som i flera andra delar av denna rapport fokuserar vi på personer i åldern 20 till 64 år.

I hela gruppen svenskiranier var andelen personer som saknade registrerad inkomst 7 procent av alla mellan 20 och 64 år. Andelen helt utan inkomst eller ersättning hos svenskiranierna var betydligt högre än bland personer med svensk bakgrund, det vill säga personer som är födda i Sverige och med minst en förälder som är född i Sverige. I diagram 52 ser vi hur stor andel av svenskiranierna som helt saknade inkomst eller ersättningar år 2013 och 2018.

Vid en jämförelse mellan de båda tidpunkterna ser vi att andelen svenskiranier utan inkomst minskat men att förändringarna under femårsperioden totalt har varit mycket små. Bland de Sverigefödda hade andelen i stället ökat något. Det kan röra sig om ungdomar vars föräldrar finansierar studier eller

**DIAGRAM 52 | ANDEL PERSONER (20–64 ÅR)
HELT UTAN INKOMST/ERSÄTTNINGAR – 2013 OCH 2018**

■ 2013 ■ 2018

Födda i Iran

Födda i Sverige med minst en förälder född i Iran

Samtliga svenskiranier

Hela svenska folket

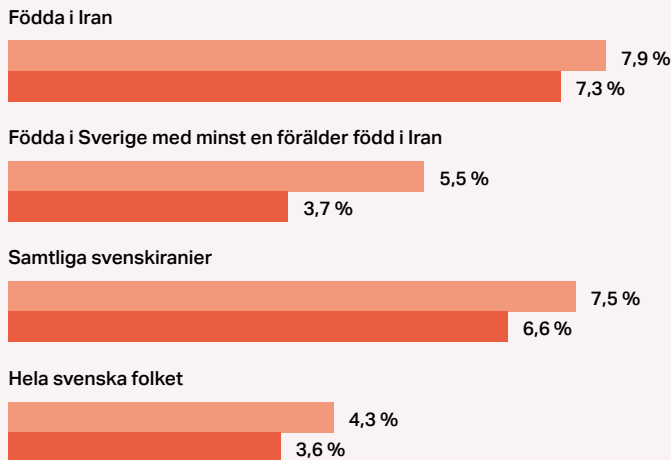
7,1 procent av svenskiranierna saknade registrerad inkomst 2018, vilket är nästan dubbelt så hög andel som bland befolkningen i stort.

Också här var skillnaderna mellan könen små, både bland personer med svensk bakgrund och bland svenskiranier. En grupp utmärker sig dock något, nämligen de svenskiranier som är födda i Sverige. Här saknade omkring två procentenheter fler män än

kvinnor helt inkomster. De Sverigefödda kvinnornas andel var år 2018 på samma nivå som bland personer med svensk bakgrund medan fler män saknade inkomst helt. Generellt var detta vanligare bland män än bland kvinnor, oavsett bakgrund.

DIAGRAM 53 | ANDEL PERSONER (20-64 ÅR)
HELT UTAN INKOMST/ERSÄTTNINGAR – MÄN OCH KVINNOR – 2018

■ Män ■ Kvinnor

Bland svenskiranier födda i Sverige var andelen helt utan inkomst 2018 ungefär lika hög som bland hela svenska folket.

Låg ekonomisk standard

Låg ekonomisk standard är ett begrepp som betyder att en person eller ett hushåll har sämre ekonomiska förutsättningar. Definitionen säger att personer har en låg ekonomisk standard om de lever i ett hushåll med en disponibel inkomst som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll². Med disponibel inkomst menas hushållets samtliga inkomstkällor oavsett var de kommer ifrån.

Totalt handlade det år 2019 om drygt 1 522 000 personer som bodde i hushåll med så pass svag ekonomi. Det motsvarar

drygt 15 procent av hela befolkningen i Sverige. Bland svenskiraniererna var andelen med låg ekonomisk standard högre och omkring en fjärdedel av dessa hushåll levde med låg ekonomisk standard.

I hela befolkningen i Sverige har andelen med låg ekonomisk standard ökat med cirka 10 procent mellan 2013 och 2019, från närmare 14 till drygt 15 procent. Bland svenskiranska hushåll ser vi en motsatt utveckling där andelen minskat från närmare 26 till närmare 24 procent.

DIAGRAM 54 | ANDEL SVENSKIRANIER RESPEKTIVE BEFOLKNINGEN I SVERIGE,

ALLA ÅLDRAR, MED LÅG EKONOMISK STANDARD – 2013 OCH 2019

■ 2013 ■ 2019

Samtliga svenskiranier

Hela svenska folket

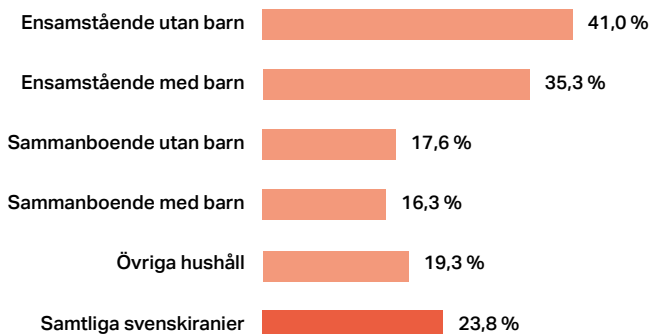

Ser vi till andelen med låg ekonomisk standard uppdelat på män och kvinnor kan vi konstatera att det inte fanns några skillnader mellan svenskiranska män och kvinnor oavsett om de var födda i Sverige eller i Iran. Däremot fanns en generell skillnad relaterad till födelseland. Drygt 18 procent av de Sverigefödda och närmare 27 procent av de Iranfödda levde i hushåll med låg ekonomisk standard.

Det är generellt mest vanligt att ensamstående hushåll har en mer utsatt ekono-

misk situation. Det här gäller också svensk-iranierna men tvärtemot vad som brukar vara vanligast förekommande är det bland svenskiranierna oftare de ensamstående utan barn som har en utsatt situation (41 procent). Drygt 40 procent av ensamstående svenskiranska hushåll utan barn har låg ekonomisk standard. Också ensamstående svenskiranier med barn levde oftare i hushåll med låg ekonomisk standard, här var andelen 35 procent.

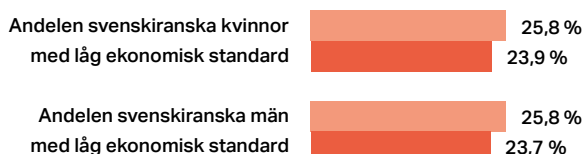
DIAGRAM 55 | ANDEL SVENSKIRANIER, ALLA ÅLDRAR, MED LÅG EKONOMISK STANDARD 2019 – SKILLNADER MELLAN OLIKA HUSHÅLLSTYPER

Det fanns mellan svenskiranska kvinnor och män i alla åldrar inga skillnader när det gäller deras ekonomiska ställning. En lika hög andel män som kvinnor levde både 2019 och 2013 i hushåll med låg ekonomisk standard. Vi ser, precis som vi också tidigare visat, att det hade skett en stor minskning i andelen

med låg ekonomisk standard. I diagram 56 ser vi också att minskningen hade varit ungefär lika stor bland män som bland kvinnor. På sex år hade andelen med låg ekonomisk standard minskat med 8 procent bland kvinnorna och lika mycket bland män.

DIAGRAM 56 | ANDEL SVENSKIRANIER, KVINNOR OCH MÄN, ALLA ÅLDRAR, MED LÅG EKONOMISK STANDARD – 2013 OCH 2019

■ 2013 ■ 2019

23,8%

Knappt 1 av 4 av samtliga svenskanier hade 2019 låg ekonomisk standard.

35,3 procent av svenskiranierna som är ensamstående med barn lever med låg ekonomisk standard.

Långvarigt låg ekonomisk standard

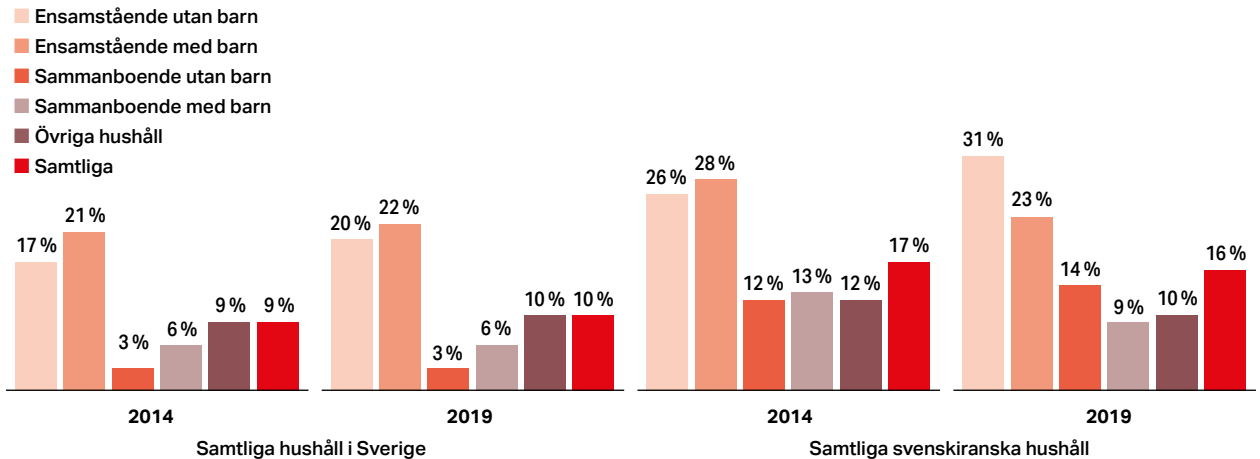
Vi beskrev i det tidigare avsnittet att en stor del av svenskiernerna hade en ekonomiskt utsatt situation, men att andelen har minskat under de fem åren som gick mellan 2014 och 2019.

Låg ekonomisk standard kan vara tillfällig, det vill säga under en kortare period, eller långvarig. Långvarigt låg ekonomisk standard betyder att ett hushåll har låg ekonomisk standard både det år som mäts (här 2014 respektive 2019) men som också har haft det under minst två av de tre åren

innan. Det här handlar om hushåll som under flera års tid har haft låga inkomstnivåer och det är något som ytterligare förstärker utanförskapet. I avsnittet som nu följer kommer vi att fokusera på dessa hushåll, de som haft en utsatt situation under lång tid.

I befolkningen i Sverige hade år 2019 nästan 10 procent av hushållen en långvarigt ekonomiskt utsatt situation och bland svenskiernerna hade 16 procent av hushållen långvarigt låg ekonomisk standard.

DIAGRAM 57 | ANDEL AV SAMTLIGA HUSHÅLL I SVERIGE OCH SAMTLIGA SVENSKIRANSKA HUSHÅLL SOM HAR EN LÅNGVARIGT LÅG EKONOMISK STANDARD – 2014 OCH 2019

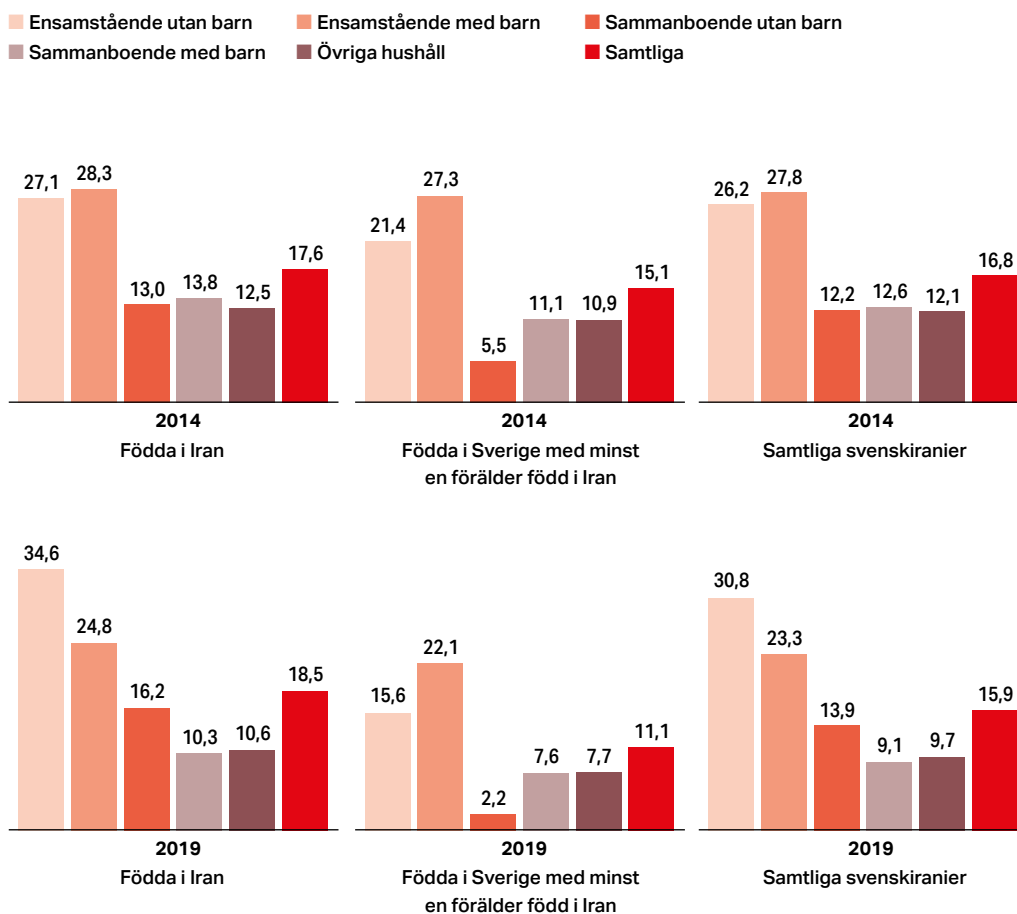

Om vi tittar på olika hushållstyper var det de ensamstående svenskiranska hushållen, både med och utan barn, som oftast hade en långvarigt ekonomiskt låg standard. Men situationen har förbättrats bland ensamhushåll med barn där andelen med långvarigt låg ekonomisk standard minskat från drygt 28 procent till 23 procent mellan åren 2014 och 2019. Samtidigt hade andelen med långvarigt låg ekonomisk standard ökat bland ensamstående svenskiranska hushåll utan barn, från 26 till 31 procent. I denna hushållstyp ser vi en ökning också bland samtliga hushåll, om än i mindre om-

fattning. Svenskiranska sammanboende hushåll med barn hade 2019 i lägre omfattning än 2014 en långvarigt låg ekonomisk standard.

När vi analyserar långvarigt låg ekonomisk standard utifrån födelseland ser vi att det är bland de Iranfödda som andelen ensamstående hushåll med utsatt situation ökade. Eftersom de är en så pass mycket större grupp än de Sverigefödda påverkas totalen kraftigt av dessa. Bland iranska hushåll födda i Sverige minskade i stället andelen med långvarigt låg ekonomisk standard i samtliga hushållstyper.

DIAGRAM 58 | ANDEL AV SAMTLIGA HUSHÅLL I SVERIGE OCH SAMTLIGA SVENSKIRANSKA HUSHÅLL SOM HAR EN LÅNGVARIGT LÅG EKONOMISK STANDARD – UPPDELAT EFTER FÖDELSELAND – 2014 OCH 2019

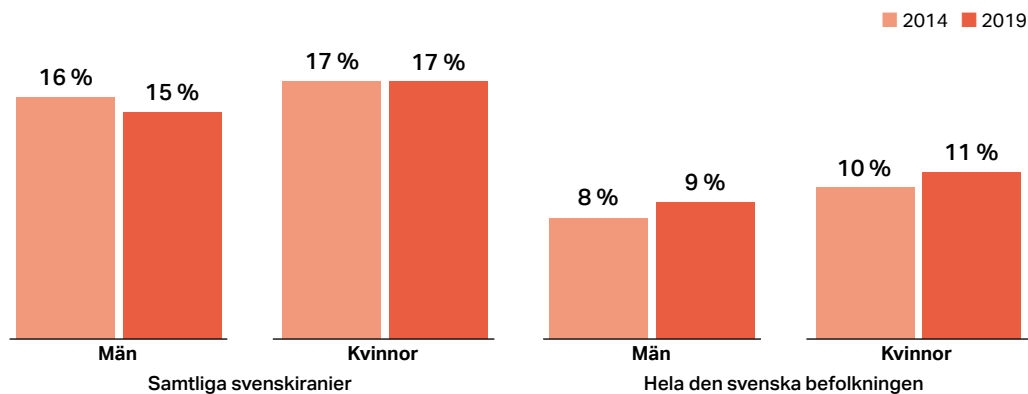

16 procent av samtliga svenskiranska hushåll lever med en långvarigt låg ekonomisk standard.

Det var något vanligare bland kvinnor än män med en långvarigt utsatt situation och skillnaden mellan kvinnor och män var ungefär den samma under de båda åren.

2014 skiljde det 1 procentenhet och 2019 var skillnaden 2 procentenheter. Det är ungefär samma skillnad som i hela befolkningen.

DIAGRAM 59 | ANDEL AV SAMTLIGA HUSHÅLL I SVERIGE OCH SAMTLIGA SVENSKIRANSKA HUSHÅLL SOM HAR EN LÅNGVARIGT LÅG EKONOMISK STANDARD – UPPDELAT EFTER KÖN

2019 bodde **3,8 procent** av samtliga svenskiranier i hushåll som långvarigt hade erhållit ekonomiskt bistånd. I hela befolkningen i Sverige var motsvarande siffra mindre än 2 procent

Långvarigt ekonomiskt bistånd

Vi visade tidigare i diagram 50 i detta kapitel, att ekonomiskt bistånd, det vill säga det som ofta vardagligt kallas socialbidrag, var ett mer vanligt inkomstslag bland svenskiranier än bland samtliga svenskar. Andelen svenskiranier med detta bidrag hade sjunkit med 20 procent mellan åren 2013 och 2018 men var fortfarande ungefär dubbelt så hög som i hela befolkningen.

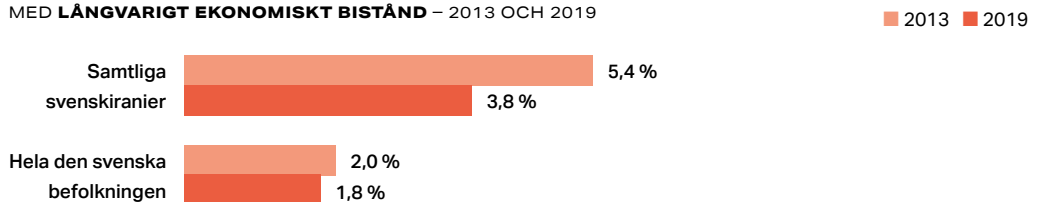
Ett annat mått för att beskriva ekonomisk utsatthet, vid sidan av de tidigare måtten, är *långvarigt ekonomiskt bistånd*. Det betyder att man bor i ett hushåll som haft ekonomiskt bistånd minst tio månader under det undersökta året. Det är naturligtvis oroväckande ju längre tid en person eller ett hushåll får ekonomiskt bistånd vilket i förlängningen kan leda till ett permanent tillstånd av socialbidragsberoende som är svårt att bryta.

År 2019 bodde 3,8 procent av samtliga

svenskiranier i hushåll som långvarigt erhållit ekonomiskt bistånd. Det var ungefär dubbelt så många som i hela befolkningen i Sverige där motsvarande andel var mindre än 2 procent, men jämfört med de andra invandrargrupperna i denna rapportserie är detta en låg andel. Andelen svenskiranier med långvarigt ekonomiskt bistånd minskade mellan 2013 och 2019, från 5,4 till 3,8 procent vilket innebär en minskad andel om 30 procent under den aktuella sexårsperioden.

I hela befolkningen i Sverige hade andelen hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd minskat marginellt mellan 2013 och 2019. Även om andelen svenskiranier med långvarigt ekonomiskt bistånd också minskat så är det fortsatt alltså vanligare bland svenskiranier än i hela befolkningen i Sverige att få detta stöd under minst tio månader.

DIAGRAM 60 | ANDEL SVENSKIRANIER OCH HELA BEFOLKNINGEN I SVERIGE, ALLA ÅLDRAR, MED LÅNGVARIGT EKONOMISKT BISTÅND – 2013 OCH 2019

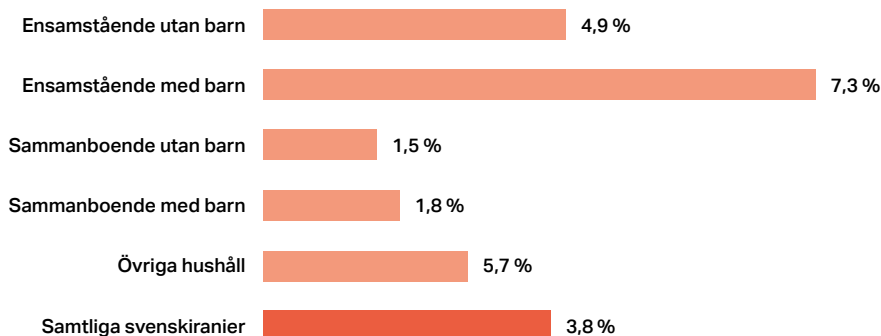

Att leva med ett stöd som ses som samhällets yttersta skyddsnät och som ofta indikerar sociala problem hos den som tar emot bidraget är inte hållbart. De problem som finns berör oftast inte bara enskilda individer, utan det är viktigt att beakta hur de långvariga ekonomiska bidragen påverkar hela hushåll. Förekomsten av långvarigt

ekonomiskt bistånd varierar mellan hushållstyper och var vanligast bland ensamstående och då framför allt ensamstående med barn, men också i det som kallas övriga hushåll.

Diagram 61 beskriver långvarigt ekonomiskt bistånd i olika typer av svenskirska hushåll år 2019.

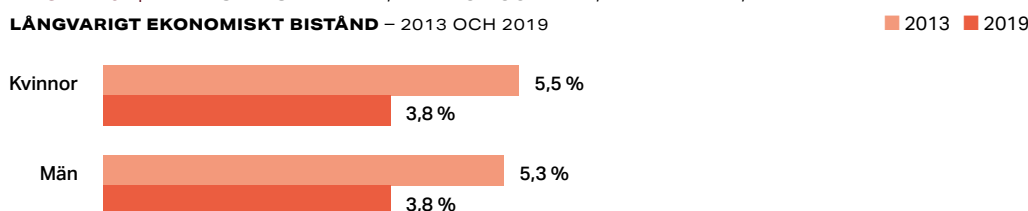
DIAGRAM 61 | ANDEL SVENSKIRANIER, ALLA ÅLDRAR, MED LÅNGVARIGT EKONOMISKT BISTÅND – SKILLNADER MELLAN OLIKA HUSHÅLLSTYPER 2019

Skillnaderna vad gäller långvarigt försörjningsstöd mellan svenskiranska kvinnor och män var förhållandevis små år 2013 och obefintliga år 2019. Såväl andelen kvinnor som andelen män med långvarigt ekonomiskt bistånd hade minskat över de sex åren och minskningarna var ungefär lika stora.

Observera att siffrorna i diagram 61 visar andelen personer som bodde i hushåll med *långvarigt ekonomiskt bistånd*. Det innebär att det naturligtvis kan finnas ekonomiska skillnader – olika inkomstnivåer – mellan kvinnor och män inom ett hushåll men att det inte syns fullt ut just i den här statistiken.

DIAGRAM 62 | ANDEL SVENSKIRANIER, KVINNOR OCH MÄN, ALLA ÅLDRAR, MED LÅNGVARIGT EKONOMISKT BISTÅND – 2013 OCH 2019

Åter var det de Iranfödda som starkt bidrog till statistiken. Totalt levde närmare 5 procent av de utrikesfödda hushållen med långvarigt ekonomiskt bistånd medan andelen bland de Sverigefödda år 2013 låg på en

relativt högre nivå, 3,6 procent, men år 2019 hade minskat till 1,8 procent vilket är samma nivå som bland alla svenska hushåll oavsett bakgrund. Det fanns heller inte några egentliga skillnader mellan män och kvinnor.

Låg inkomststandard

Det finns ytterligare sätt att mäta fattigdom. Vi använde i det föregående avsnittet begreppet *låg ekonomisk standard*, ett begrepp som beskriver en relativ fattigdom jämfört med övriga invånare i landet.

Oavsett hur hög eller låg inkomst samtliga invånare i landet har beskriver alltså låg ekonomisk standard den andel som har lägst inkomster. Det betyder att låg ekonomisk standard kan betyda väldigt olika levnadsstandard om olika länder jämförs. Även i de mest välbärgade länderna finns det en grupp som har lägst standard och som med detta mått jämförs med den grupp som har lägst standard i utvecklingsländer.

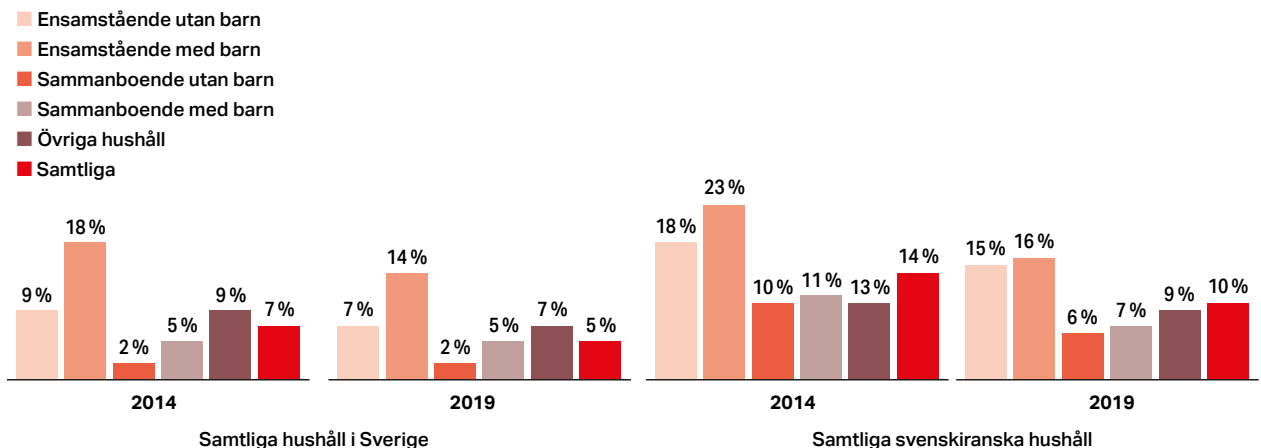
I stället kan vi använda *låg inkomststandard* som ett alternativt mått på fattigdom. I stället för att jämföra med övriga invånare används det måttet för att beskriva om ett hushålls sammanlagda inkomster räcker till de omkostnader som är nödvändiga. Med nödvändiga avses kostnader för boende, försäkringar, barnomsorg, lokala resor och så vidare. I hushåll med låg inkomststandard räcker inkomsterna inte till för dessa utgifter.

5 procent av hushållen hade år 2019 i Sverige en låg inkomststandard. Detta var

vanligast i hushåll där det levde en ensam vuxen med ett eller fler barn. Bland svenskiranierna hade andelen hushåll med låg inkomststandard totalt sett minskat betydligt från 14 till 10 procent. Det finns fortfarande skillnader mellan hushållstyper även om också dessa skillnader också jämnats ut. År 2019 var låg inkomststandard vanligast i svenskiranska hushåll med barn. 16 procent av alla svenskiranier som levde som ensamstående med barn hade en låg inkomststandard och i hushåll sammanboende med barn var siffran 20 procent. Hushåll som bestod av två sammanboende vuxna utan barn var både bland svenskiranierna och i hela Sverige de hushåll som mest sällan hade låg inkomststandard och alltså bäst förutsättningar att kunna betala de nödvändiga utgifterna.

Omkring en tiondel av svenskiranska hushåll levde år 2019 med inkomster som var för låga för att täcka de nödvändiga utgifterna. Det var ungefär dubbelt så många som bland samtliga svenska hushåll men inte alarmerande höga andelar. I samtliga hushållstyper hade andelarna minskat mellan åren 2014 och 2019.

DIAGRAM 63 | ANDEL AV SAMTLIGA HUSHÅLL I SVERIGE OCH SAMTLIGA SVENSKIRANSKA HUSHÅLL SOM HAR **LÅG INKOMSTSTANDARD** – 2014 OCH 2019

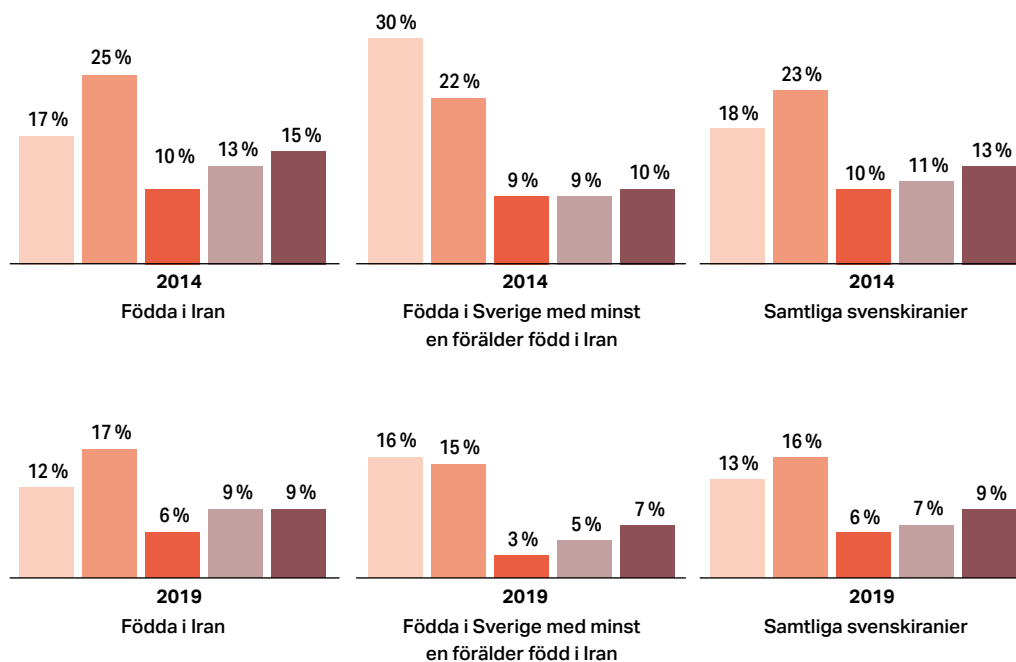
Andelen med låg inkomststandard var i det närmaste den samma för män och kvinnor (8,9 procent respektive 10,1 procent år 2019).

Skillnaderna mellan Sverigefödda och

Iranfödda är inte tydliga men samma tendens att svenskfödda ensamhushåll har en låg inkomstnivå återkommer även här. Det kan inte uteslutas att det här rör sig främst om unga studenter.

DIAGRAM 64 | ANDEL AV SAMTLIGA SVENSKIRANSKA HUSHÅLL SOM HADE EN LÅNGVARIGT LÅG INKOMSTNIVÅ – UPPDELAT EFTER FÖDELSELAND – 2014 OCH 2019

Ensamstående utan barn Ensamstående med barn Sammanboende utan barn
Sammanboende med barn Övriga hushåll

Andelen självförsörjande

Tvärtemot låg ekonomisk standard kan man också beskriva en persons ekonomiska ställning utifrån om personen klarar av att leva på inkomsterna från eget arbete och kapital. Sådana inkomster brukar kallas för faktorinkomster och de skiljer sig från sådana inkomster som personen får i form av bidrag från det offentliga. Det handlar alltså om inkomster som personen själv tjänat in. Begreppet självförsörjning, det vill säga att en person kan försörja sig själv utan ekonomisk stöd från det offentliga, används nu i detta avsnitt. Självförsörjande kan definieras på olika sätt och vi har här således valt att enbart se till egna inkomster där bidrag inte räknats in.

Den definition av självförsörjande som används i det följande är att ha en faktorinkomst, alltså inkomst från arbete och kapital, som överstiger fyra prisbasbelopp. Prisbasbeloppet justeras regelbundet med utgångspunkt i inflationen. 2013 låg pris-

basbeloppet på 44 500 kronor och 2019 på 46 500 kronor. Det innebär att gränsen för att vara självförsörjande låg på en årsinkomst före skatt på 178 000 kronor 2013 och 186 000 kronor 2019. Omräknat till månadsinkomst handlade det om 14 833 kronor 2013 och 15 500 kronor 2019.

Vi tittar nu på personer i åldern 25 till 64 år, det vill säga den ålder då det är vanligast att ha en inkomst av arbete. Nästan tre av fyra i hela befolkningen i Sverige (74 procent) var självförsörjande och hade en årsinkomst på minst 186 000 kronor år 2019. Bland svenskiranier i samma åldersspann var andelen självförsörjande år 2019 dryga 62 procent. Vi ser också i diagram 65 att andelen självförsörjande bland svenskiranier hade ökat mellan 2013 och 2019, från 52 till 62 procent, samtidigt som samma andel i hela befolkningen i Sverige också hade ökat, men i mindre omfattning, från 70 till

DIAGRAM 65 | ANDEL SVENSKIRANIER RESPEKTIVE HELA BEFOLKNINGEN I SVERIGE, 25–64 ÅR, SOM VAR SJÄLVFÖRSÖRJANDE – 2013 OCH 2019

Samtliga svenskiranier

Hela den svenska befolkningen

Diagram 66 illustrerar hur andelen självförsörjande personer skilde sig mellan olika åldersgrupper. I likhet med hela Sveriges befolkning i åldern 25–64 år, var andelen självförsörjande svenskiranier högre i åldersgruppen 30–49 år än i åldersgruppen 25–29 år, vilket kan förklaras av att det i Sverige är förhållandevis svårt för unga människor att ta sig in på arbetsmarknaden och skaffa sig en egen inkomst av arbete och att andelen självförsörjande är relativt låg bland dessa unga.

Men vi ser också i diagrammet att andelen självförsörjande är lägre i den äldsta åldersgruppen 50–64 år och att det skiljer

fem procentenheter i andelen självförsörjande mellan åldersgruppen 30–49 och 50–64 år.

Att försörjningsgraden är lägre bland den äldsta åldersgruppen kan möjligen förklaras av att den åldersgruppen nästan uteslutande är svenskiranier födda i Iran, som till skillnad från Sverigefödda svenskiranier kan ha haft svårt att etablera sig på svenska arbetsmarknaden.

Liksom bland andra invandrade grupper i Sverige, har även de yngre vanligtvis en högre utbildningsnivå än sina föräldrar och därför bättre förutsättningar att skaffa sig ett arbete.

DIAGRAM 66 | ANDEL SVENSKIRANIER, 25–64 ÅR, SOM VAR SJÄLVFÖRSÖRJANDE 2019 – SKILLNADER MELLAN OLIKA ÅLDERSGRUPPER

Vi avslutar med att konstatera att kvinnorna i betydligt lägre utsträckning än männen var självförsörjande. Den positiva ökning som syns var marginellt högre bland kvinnor än

bland män. Jämfört med hela riket var också i denna aspekt skillnaden mellan män och kvinnor något mindre bland svenskiranierna än i hela befolkningen.

DIAGRAM 67 | ANDEL SVENSKIRANSKA KVINNOR OCH MÄN, 25–64 ÅR, SOM VAR SJÄLVFÖRSÖRJANDE – 2013 OCH 2019

Svenskiranska kvinnor

Svenskiranska män

Andelen självförsörjande
bland svenskiranierna hade ökat
mellan år 2013 och 2019, **från
51,9 till 62,3 procent.**

Swedish Iranians

– a well-educated and relatively well-established group

Demographics

Swedish-Iranians make up the third largest Asian immigrant group in Sweden. At the end of 2019, there were almost 120,000 registered persons of Iranian origin in Sweden. These Swedish-Iranians were either born in Iran or Sweden to at least one Iranian-born parent. During 2013 - 2019, the number of persons of Iranian origin registered in Sweden increased by 22,000. Around 13,000 of these had emigrated to Sweden while 9,000 had been born in Sweden to Iranian-born parents. In 2019, two-thirds of all Swedish-Iranian people living in Sweden had been born in Iran and one-third in Sweden. A majority of Swedish-Iranians born in Iran were aged 35 or older while a majority of those born in Sweden were aged 34 or younger.

Length of stay and grounds for residence

A large proportion of Iranian-born Swedish-Iranians have lived in Sweden for more than 20 years. They have often come here because of conflicts in their native country - especially in the 80s and 90s - and have since continued to come to Sweden, peaking in 2017 with around 4,000 people. In 2018, the average Iranian immigrant had lived in Sweden for 19 years. Just over half of the Swedish-Iranian population came to Sweden as refugees with 35 percent arriving in Sweden on a family relative basis.

Citizenship and electoral participation

In 2019, three-quarters of the Swedish-Iranian population held a Swedish citizenship. The total proportion of Iranian-born people with a Swedish citizenship was high compared to other immigrant groups. This is most likely linked to the fact that most Swedish-Iranians stay in Sweden for a relatively long period of time.

Approximately 78 percent of all Swedish-Iranians voters used their right to vote in the general elections of 2018. This is a high proportion, higher than among all persons eligible to vote with a foreign background (76 percent).

Living conditions

A fairly large number of Swedish-Iranians own a freehold property/detached house (26 percent) or a tenant-owned apartment (31 percent). The proportion of Swedish-Iranians living in a privately owned house or apartment is thus higher than among the Swedish population as a whole. In this respect, the Iranians are different from other immigrant groups in Sweden who tend not to own but rent their homes.

65 percent of the Swedish-Iranian population live in large cities or metropolitan municipalities with a high proportion in a privately owned apartment or house. 60 percent of Swedish-Iranians living in a metropolitan area have a privately or family owned home such as a small house or an apartment.

In 2019, around 13 percent of Swedish-Iranians born in Iran lived in a so-called 'particularly vulnerable area'.

Academic performance among children and young people

78 percent of Swedish-Iranian students in Year 6 received a Pass grade in English, Mathematics and Swedish or Swedish as a Second Language. This is a little lower than among other students in Sweden where, in 2019, 82 percent received a Pass grade in all three subjects.

Among native-born Swedish-Iranians, however, the proportion was higher than among other students, i.e. 83 percent.

In the spring of 2019, 85 percent of all Year 9 graduates were eligible to apply for a vocational programme at upper secondary school level. Among Swedish-Iranian students, however, the proportion was 78 percent. Once again, the Swedish-Iranian students who were born in Sweden performed better than other Swedish graduates. 89 percent of all native-born Swedish-Iranian students graduated from their comprehensive education with a right to apply to one of the vocational programmes at upper secondary school level.

Level of education among adults

Swedish-Iranians have a high level of education regardless of country of birth. The proportion of Iranian-born Swedish-Iranians with a post-secondary education is slightly lower than among those born in Sweden. 53.1 percent of Iranian-born Swedish-Iranians have a post-secondary education - higher than the total population of Sweden. For Swedish-Iranians born in Sweden, the figure is 60.7 percent.

The proportion of Swedish-Iranians aged between 25 and 64 with varying educational orientations did not differ much from the rest of the Swedish population. The most common educational orientation, both among the Swedish-Iranians and the Swedish population in general, were technology and manufacturing followed by general education.

Work and entrepreneurship

68 percent of the Swedish-Iranian population aged 20 to 64 were in employment. By comparison, approx. 80 percent of the Swedish population were in employment.

During 2013-2018, the proportion of Swedish-Iranians in employment increased sharply. This applies to both foreign-born and native-born Swedish-Iranians. Those born in Iran saw an increase of 6.5 percent while those born in Sweden saw an even greater increase of close to 11 percent.

Unemployment

In 2018, less than 11 percent of Swedish-Iranians were unemployed. By comparison, the rate of unemployment among the Swedish population in that same year was just under 6 percent. Swedish-Iranians born in Iran have a significantly higher unemployment rate than those born in Sweden to at least one Iranian-born parent - 12 percent and 4 percent, respectively. In 2018, the unemployment rate among Swedish-Iranians born in Sweden were less than that of the Swedish population.

Income

Swedish-Iranians in paid employment generally have a lower average income than the working population of Sweden. In 2018, about 22 percent of Swedish-Iranians had a maximum net income of SEK 200,000. This is a slightly larger proportion than the working population of Sweden where only 17 percent had the same low net income. The average employee in Sweden earns around SEK 10,000 more per annum than the average Swedish-Iranian.

In terms of income, the Swedish-Iranians fall just short of the Swedish population. However, while the average income of the Swedes increased by 13 percent, the Swedish-Iranians saw an increase of 17 percent. There was less of a difference between the earnings of Swedish-Iranian men and women than between Swedish men and women.

No income

In 2019, a quarter of the Swedish-Iranian population live in a low-income household. Between 2013 and 2019, the proportion of people in Sweden living in a low-income household increased by around 10 percent from almost 14 to just over 15 percent. Swedish-Iranian households, however, have seen a reverse trend with a decrease of around 26 to almost 24 percent. 16 percent of Swedish-Iranian households were found to be low-income households.

In 2019, 3.8 percent of all Swedish-Iranians lived in households receiving long-term income support. This was about twice as many as the entire population of Sweden with a corresponding proportion of less than 2 percent. However, compared to other immigrant groups in this series of reports, 3.8 percent is considered a low proportion. During 2013 - 2019, the proportion of Swedish-Iranians receiving long-term income support decreased from 5.4 to 3.8 percent, i.e. a decrease of 30 percent over the six-year period in question.

تحصیلات بین جمعیت بزرگسال

ایرانیان سوئدی در سوئد دارای سطح تحصیلات بالایی هستند و این بدون توجه به کشور محل تولد صدق می‌کند. در میان متولدین ایران، نسبت تحصیلات پس از دبیرستان کمتر از متولدین سوئد است. ۵۳٫۱ درصد از متولدین ایران دارای تحصیلات پس از دبیرستان بوده‌اند که نسبت به کل جمعیت سوئد بالاتر است. در میان متولدین سوئد این رقم ۶۰٫۷ درصد است.

نسبت ایرانیان سوئدی که در رشته‌های مختلف تحصیل کرده‌اند، با کل جمعیت سوئد بین ۲۵ تا ۶۴ سال تفاوت چندانی نداشت. عادی‌ترین تخصص آموزشی، تکنیک و ساخت و تولید بود و پس از آن آموزش عمومی هم برای ایرانی سوئدی‌ها و هم برای کل جمعیت.

کار و کارآفرینی

۶۸ درصد از کل ایرانی سوئدی‌ها ۲۰ تا ۶۴ ساله شغل داشتند. در کل جمعیت سوئد، نسبت مربوطه تقریباً ۸۰ درصد بود.

نسبت شاغلان بین سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۸ به طور قابل توجهی افزایش یافته است. این امر هم برای گروهی که در خارج از کشور متولد شده‌اند و هم در میان کسانی که در سوئد متولد شده‌اند صدق می‌کند. این افزایش در میان متولدین ایرانی حدود ۶٫۵ واحد درصد بود، در حالی که این افزایش در میان متولدین سوئد بیشتر و نزدیک به ۱۱ درصد بود.

بیکاری

در سال ۲۰۱۸، کمتر از ۱۱ درصد از کل ایرانی سوئدی‌ها بیکار بودند. اگر با نسبت بیکاران در کل جمعیت سوئد در همان سال مقایسه کنیم، این نسبت کمی کمتر از ۶ درصد بود. در گروه ایرانی سوئدی‌ها، نسبت بیکاران در میان متولدین ایران به طور قابل توجهی بیشتر از نسبت متولدین سوئد با حداقل یکی از والدین متولد شده در ایران، ۱۲ درصد در مقایسه با ۴ درصد است. ایرانی‌های سوئدی که در سوئد به دنیا آمده‌اند، در سال ۲۰۱۸ به میزان کمتری نسبت به کل جمعیت سوئد بیکار بودند.

درآمد

ایرانی سوئدی‌هایی که دارای شغل پردرآمد هستند، معمولاً سطح درآمد کمی پایین‌تر از میانگین همه افراد دارای درآمد در سوئد دارند. در سال ۲۰۱۸، حدود ۲۲ درصد از ایرانی سوئدی‌ها تا ۲۰۰۰۰۰۰ کرون درآمد خالص داشتند. این نسبت کمی بیشتر از تمام شاغلان سوئد در کل سوئد بود، جایی که ۱۷ درصد آن درآمد خالص پایینی داشتند. یک فرد متوسط شاغل پردرآمد در سوئد کمی بیش از ۱۰۰۰۰ کرون بیشتر از یک متوسط شاغل ایرانی سوئدی درآمد دارد.

ایرانی سوئدی‌ها از نظر درآمد کمتر از کل جمعیت هستند، اما در حالی که میانگین درآمد در کل جمعیت ۱۳ درصد افزایش یافته است، در میان ایرانی سوئدی‌ها ۱۷ درصد افزایش یافته است. تفاوت سطح درآمد بین دو جنس در جمعیت ایرانیان سوئد کمتر از کل جمعیت بود.

بدون درآمد

در سال ۲۰۱۹، یک چهارم ایرانی سوئدی‌ها از استاندارد اقتصادی مالی پایینی برخوردار بودند. در کل جمعیت سوئد، نسبت با استاندارد اقتصادی پایین بین سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۹ حدود ۱۰ درصد افزایش یافته است، از تقریباً ۱۴ به کمی بیش از ۱۵ درصد. در میان خانوارهای ایرانی سوئدی‌ها، شاهد پیشرفت معکوس هستیم که در آن نسبت از تقریباً ۲۶ به تقریباً ۲۴ درصد کاهش یافته است. ۱۶ درصد از خانوارهای ایرانی سوئدی‌ها دارای استاندارد پایین طولانی مدت بودند.

در سال ۲۰۱۹، ۳٫۸ درصد از کل ایرانی سوئدی‌ها در خانوارهایی زندگی می‌کردند که از کمک‌های مالی بلندمدت برخوردار بودند. این نسبت تقریباً دو برابر بیشتر از کل جمعیت در سوئد بود، جایی که نسبت مربوطه کمتر از ۲ درصد بود، اما در مقایسه با سایر گروه‌های مهاجر در این مجموعه گزارش، این نسبت پایینی است. نسبت ایرانی سوئدی‌ها با کمک مالی بلندمدت بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۹ از ۵٫۴ به ۳٫۸ درصد کاهش یافته است که به معنای کاهش ۳۰ درصدی در دوره شش ساله جاری است.

ایرانی سوئدی ها - گروهی تحصیل کرده و اغلب نسبتاً گروه مستقر در جامعه هستند

جمعیت شناسی

ایرانی سوئدی ها سومین گروه بزرگ مهاجر آسیایی در سوئد هستند و در پایان سال ۲۰۱۹ تقریباً ۱۲۰۰۰۰ نفر ایرانی الاصل در سوئد ثبت نام شده بودند. اینها افرادی هستند که خودشان یا در ایران یا در سوئد به دنیا آمده اند که حداقل یکی از والدین آنها در ایران به دنیا آمده اند. تعداد افراد ایرانی الاصل که در سوئد ثبت نام کرده اند بین سال های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۹، ۲۲۰۰۰ نفر افزایش یافته است. در این سالها کمتر از ۱۳۰۰۰ نفر به سوئد مهاجرت کرده بودند و ۹۰۰۰ نفر در سوئد متولد شدند که یک یا هر دوی والدین آنها ایرانی الاصل می باشند. در سال ۲۰۱۹، دو سوم کل ایرانی سوئدی ها مقیم سوئد در ایران متولد شدند و یک سوم در سوئد متولد شده اند. در میان متولدین ایران، اکثریت آنها ۳۵ سال یا بیشتر بودند، در حالی که اکثریت متولدین سوئد ۳۴ سال یا کمتر بودند.

زمان اقامت و مبنای اقامت

بخش بزرگی از متولدین ایران بیش از ۲۰ سال است که در سوئد زندگی می کنند. آنها اغلب به دلیل وجود درگیری در کشور خود در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ به اینجا آمده اند، اما در طی سال های بعد از آن، مردم ایران با بالاترین رقم حدود چهار هزار نفر در سال ۲۰۱۷ مهاجرت کردند. به طور متوسط در سال ۲۰۱۸، یک فرد ایرانی الاصل به مدت ۱۹ سال در سوئد بوده است. بیش از نیمی از ایرانی سوئدی ها به عنوان پناهنده و ۳۵ درصد به عنوان اقوام به سوئد آمده اند.

شهروندی و شراکت در انتخابات

در سال ۲۰۱۹، سه چهارم ایرانی سوئدی ها تابعیت سوئدی داشتند. مجموع نسبت متولدین ایرانی که تابعیت سوئدی داشتند در مقایسه با سایر کشورهایی که مردم آنها فرار کردند، بالا بود. این را می توان به این ربط داد که اکثر آنها اقامت نسبتاً طولانی داشتند.

در میان تمامی ایرانی سوئدی ها که واجد شرایط رای دادن در انتخابات ۲۰۱۸ بودند، تقریباً ۷۸ درصد رای دادند. این نسبتاً بالاست، بالاتر از همه واجدین شرایط رای دادن در کشور با سابقه (خارجی ۷۶ درصد).

سکونت

نسبتاً بسیاری از ایرانیان سوئدی در حق مالکیت / خانه (۲۶ درصد) یا در یک آپارتمان با حق سرفقلى (۳۱ درصد) زندگی می کنند. بنابراین تعدادی که در آپارتمان های با حق سرفقلى زندگی می کنند بیشتر از کل جمعیت است و ایرانی ها از این نظر با بسیاری از گروه های بزرگ مهاجر در سوئد، که عموماً نسبت کمتری در آپارتمان های با حق سرفقلى زندگی می کنند، متفاوت هستند.

۶۵ درصد ایرانیان سوئد در شهرهای بزرگ یا کمون های نزدیک به شهرهای بزرگ زندگی می کنند و نسبتی که در آپارتمان ها با حق سرفقلى یا خانه های ویلایی زندگی می کنند زیاد است، حتی اگر فقط به ایرانی سوئدی ها نگاه کنیم. ۶۰ درصد ایرانی سوئدی ها در شهرهای بزرگ در خانه ای زندگی می کنند که خودشان یا یکی از اعضای خانواده آنها خانه دارند، یعنی یک خانه ویلایی یا یک آپارتمان با حق سرفقلى.

در سال ۲۰۱۹، تقریباً ۱۳ درصد از ایرانیان سوئد متولد ایران در مناطق آسیب پذیر زندگی می کردند.

نتایج مدرسه در میان کودکان و جوانان

۷۸٪ از دانشجویان ایرانی سوئدی ه که در کلاس ششم ثبت نام کردند نمره ی قبولی در انگلیسی، ریاضیات و سوئدی یا سوئدی را به عنوان زبانهای دوم ثبت کردند. این مقدار کمی کمتر از همه دانش آموزان در سوئد است، جایی که ۸۲ درصد در هر سه این درس در سال ۲۰۱۹ نمره قبولی گرفتند.

با این حال، در میان ایرانی سوئدی ها که در سوئد متولد می شوند، این نسبت بیشتر از دانش آموزان به طور کلی، ۸۳ درصد بود. در میان تمام دانش آموزان فارغ التحصیل از سال ۹ در سوئد در بهار ۲۰۱۹، ۸۵ درصد نمره نهایی داشتند که آنها واجد شرایط درخواست برای یکی از برنامه های حرفه ای مختلف دبیرستان بودند. در میان ایرانی سوئدی ها، این نسبت ۷۸ درصد بود. در اینجا نیز، ایرانی سوئدی ها که در داخل کشور متولد شده بودند، عملکرد بهتری نسبت به تمام دانشجویان فارغ التحصیل در سوئد داشتند. ۸۹ درصد از دانش آموزان ایرانی سوئدی که در سوئد متولد شده با حق درخواست برای یکی از برنامه های مختلف حرفه ای دبیرستان از مدرسه ابتدایی فارغ التحصیل شدند.

Statistiska källor

Den statistik som presenteras i rapporten är framtagen av Statistikmyndigheten SCB, specifikt för denna studie. Data kommer från flera olika register hos SCB. Eftersom SCB:s register uppdateras vid olika tillfällen är all data i rapporten inte från exakt samma tidpunkt. Statistiken ger således inte en entydig ögonblicksbild, utan snarare en bredare bild av situationen under de senaste åren. Dessutom har vi valt att ta fram merparten av statistiken med olika datering (olika år), för att kunna se hur olika företeelser utvecklats över tid.

Följande register har använts i rapporten:

- Registret över totalbefolkningen (RTB) 2013-12-31, 2018-12-31 och 2019-12-31
- Lägenhetsregistret 2013-12-31 och 2019-12-31
- Valstatistik 2018
- Utbildningsregistret 2014-01, 2019-01 och 2020-01
- Årskurs 6-registret, avgångna, VT 2019
- Årskurs 9-registret, avgångna, VT 2014 och VT 2019
- Höstterminens elevundersökningar, årskurs 6, HT 2014 och HT 2019
- Höstterminens elevundersökningar, årskurs 9, HT 2014 och HT 2019
- Höstterminens elevundersökningar, gymnasiet årskurs 3, HT 2014 och HT 2019
- Register över genomströmning i gymnasieskolan, startår läsåret 2010/2011, avslutat senast VT 2014 samt startår läsåret 2015/2016, avslutat senast VT 2019
- Registerbaserad aktivitetsstatistik (RAKS) 2013 och 2018
- Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2013 och 2018
- Arbetssökandestatistik 2013-12-31 och 2018-12-31
- Inkomst- och taxeringsregistret 2013 och 2018
- Entreprenörskapsdatabasen 2013 och 2018
- Stativ 2013-12-31 och 2018-12-31 (en longitudinell databas för integrationsstudier, i vilken ingår uppgifter från olika register hos SCB, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen)

Källorna ovan har kompletterats med uppgifter som har hämtats direkt från SCB:s statistikdatabaser, som finns tillgängliga via SCB:s hemsida. Detta gäller exempelvis boende efter upplåtelseform och andel invandrade efter kön <https://www.statistikdatabasen.scb.se/>

Antal beviljade medborgarskap har hämtats från migrationsverket

<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Svenskt-medborgarskap.html>

Rapporten skrevs och producerades sommaren och hösten 2022.

Initiativtagare och huvudman till rapporten: Stiftelsen The Global Village

Urval och beställning av statistik från SCB: Ahmed Abdirahman, Stiftelsen The Global Village

Analys av statistik samt författande av rapportens faktakapitel: Silke Tindrebäck, Sweco, i samarbete med Ahmed Abdirahman, Stiftelsen The Global Village.

Redaktör: OTW

Grafisk design: OTW

Fotografer: Tommy Holl (4-5), Julia Jane Persson (7), Mostphotos (20-21, 27, 86, 118), Michael Folmer (36), Roland Magnusson (42, 120-121), Katja Kircher (49), Maskot/TT (62-63), G-Stock Studio/Shutterstock (82-83), Nate Johnston (91), Jacob Lund (106-107), Michael Erhardsson (114-115), Anadolu Agency/Getty Images (128-129).

Övriga källor och definitioner

Sidan 9

1. Landguiden, 2021. <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/asien/iran/>

Demografi och boende

Sidan 16

1. Med utländsk bakgrund menas personer som antingen själva är födda utomlands eller personer som är födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar.

Sidan 18

2. SCB, 2021. <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/statistik-om-integration/demografi-och-integration/>

Sidan 24

3. För att räkna fram dessa medelvärden har vi antagit/bestämt ett exakt värde på (längd på) vistelsetiden för vart och ett av intervallen, enligt följande:

Mindre än 1 år = 0,5 år	1-2 år = 1,5 år
3-4 år = 3,5 år	5-6 år = 5,5 år
7-8 år = 7,5 år	9-10 år = 9,5 år
11-15 år = 13 år	16-20 år = 18 år
21-30 år = 25,5 år	31-40 år = 35,5 år
41 år eller mer = 45,5 år	

Det är viktigt att se på de framräknade medelvärdena som ungefärliga eftersom de bygger på subjektiva antaganden (mittenvärden).

Sidan 30

4. SCB, Asylsökande efter medborgarskapsland, kön och år, 2019 och 2020
5. Migrationsverket 2021

Sidan 37

6. Gruppen "övriga hushåll" definieras av SCB så här: Hushåll där minst en person i bostaden saknar nära relationer till någon annan i hushållet. Personen är varken barn eller förälder, eller har en parrelation, i hushållet. I gruppen "övriga hushåll" hittar vi till exempel hushåll med tregenerationsboenden, inneboende, kompisboenden och kollektiv.

Sidan 38

7. I Sverige finns i dag 60 geografiska områden som av polisen definierats som utsatta. Ett område definieras som utsatt om det har en låg socioekonomisk status och om

de kriminella har en direkt inverkan på lokalsamhället. Det finns tre olika grader av utsatthet: utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden.

8. Fakta för förändring, Stiftelsen The Global Village, 2019, s. 31

9. Fakta för förändring, Stiftelsen The Global Village, 2019, s. 25

Utbildning

Sidan 50

1. För behörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska (alternativt svenska som andraspråk), engelska, matematik och minst fem andra ämnen. Sammanlagt krävs alltså godkända betyg i minst åtta ämnen.

Sidan 55

2. Kraven för behörighet till högskoleförberedande program är hårdare än de till yrkesprogrammen: det krävs godkända betyg i svenska (alternativt svenska som andraspråk), engelska och matematik samt i minst nio andra ämnen. Sammanlagt krävs alltså godkända betyg i minst tolv ämnen.

Behörighetskraven skiljer något mellan olika högskoleförberedande program. Skillnaderna består i vilka ämnen (av de totalt tolv) som man måste ha godkänt i. För att söka in till ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet krävs till exempel godkända betyg i samhällsvetenskapliga ämnen medan det krävs godkända grundskolebetyg i de naturvetenskapliga ämnena för att kunna söka in till naturvetenskapsprogrammet.

För att kunna presentera statistik över behörighet för de högskoleförberedande programmen krävs därför att man väljer ett specifikt gymnasieprogram att studera. Till denna rapport valdes det estetiska programmet. För just detta gymnasieprogram finns inga specifika krav på vilka ämnesbetyg som ska vara godkända (utöver godkänt betyg i svenska, engelska och matematik, dvs de ämnen som samtliga gymnasieprogram kräver godkänt betyg i). De nio andra ämnena är alltså valfria. Det estetiska programmet har därmed de lägsta behörighetskraven av de högskoleförberedande programmen, även om skillnaderna i krav är små.

Sidan 68

3. Med "tjänster" avses bland annat hotell & restaurang, turism & fritid, hushållstjänster & lokalvård, hår- & skönhetsvård, transporttjänster, renhållning, avfallshantering, säkerhetstjänster, polis, brand- och räddningstjänster, kriminalvård samt militär utbildning.

Arbete och företagande

Sidan 73

1. Mer information och definitioner om begreppen inom arbete och sysselsättning finns bland annat på Statistiska centralbyråns hemsida <https://www.scb.se/contentassets/8ab23deb3310477a9da-d083750ec0355/begrepp-och-definitioner-aku.pdf>

Sidan 78

2. Observera att Sverigefödda personer innefattar alla födda i Sverige, inklusive de som har föräldrar födda i Iran eller annan utländsk bakgrund, till skillnad mot andra analyser i denna rapport.

Inkomster och ekonomi

Sidan 98

1. Inkomstintervallen har räknats om till exakta inkomstsiffror enligt följande subjektiva antaganden:
Upp till 100 000 kronor = 50 000 kronor
100 001-200 000 kronor = 150 000 kronor
200 001-300 000 kronor = 250 000 kronor
300 001-400 000 kronor = 350 000 kronor
400 001-500 000 kronor = 450 000 kronor
Mer än 500 000 kronor = 550 000 kronor

Sidan 111

2. För att kunna jämföra olika typer av hushåll med varandra, det vill säga hushåll med olika storlek och struktur, utgår SCB från något de kallar konsumtionsenheter. Man studerar hushållets disponibla inkomst, det vill säga hushållets samtliga inkomster, och räknar på ett komplicerat sätt om det till ett värde på en så kallad konsumtionsenhetsskala. Och i denna omräkning tar man alltså hänsyn till hushållets sammansättning.

Fakta för förändring är en rapportserie där vi belyser situationen för olika invandrar-grupper med hjälp av fakta som tagits fram av Statistikmyndigheten SCB. Rapportserien består av sex fristående rapporter.

